

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE



VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

NÁZEV BAKALÁŘSKÉ PRÁCE/TITLE OF THESIS

Vliv inflace na mzdy, platy a důchody v ČR / The impact of inflation on wages, salaries and pensions in the Czech Republic.

TERMÍN UKONČENÍ STUDIA A OBHAJOBA (MĚSÍC/ROK)

Červen 2024

JMÉNO A PŘÍJMENÍ STUDENTA / STUDIJNÍ SKUPINA

Jiří Jeřábek, DiS. / KEMBC05

JMÉNO VEDOUCÍHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Doc. Ing. Zdeněk Říha, Ph.D.

PROHLÁŠENÍ STUDENTA

Odevzdáním této práce prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci na uvedené téma vypracoval samostatně a že jsem ke zpracování této bakalářské práce použil pouze literární prameny v práci uvedené.
Jsem si vědom skutečnosti, že tato práce bude v souladu s § 47b zák. o vysokých školách zveřejněna, a souhlasím s tím, aby k takovému zveřejnění bez ohledu na výsledek obhajoby práce došlo.
Prohlašuji, že informace, které jsem v práci užil, pocházejí z legálních zdrojů, tj. že zejména nejde o předmět státního, služebního či obchodního tajemství či o jiné důvěrné informace, k jejichž použití v práci, popř., k jejichž následné publikaci v souvislosti s předpokládanou veřejnou prezentací práce, nemám potřebné oprávnění.

Datum a místo: 29.4.2024, Most

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych tímto poděkoval vedoucímu bakalářské práce za metodické vedení a odborné konzultace, které mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Národní 2600/9a, 158 00 Praha 5

SOUHRN

1. Cíl práce:

Cílem práce je analýza vývoje mezd, platů a důchodů v závislosti na vývoji inflace v ČR. Ambicí této práce je porovnání, jak se vyvíjely mzdy u vybraných profesí zastupující energetický a stavební sektor v období let 2013-2023.

2. Výzkumné metody:

V rámci teoreticko-metodologické části práce byla provedena široká literární rešerše odborných publikací zabývajících se tematikou mikroekonomie, makroekonomie, důchodových systémů, ekonomických teorií obecně, inflací apod. V analytické části byly tyto publikace doplněny o data relevantních institucí zabývajících se výzkumem dané problematiky jako je například Český statistický úřad, Eurostat, Světová banka, Informační systém o průměrném výděлку, Česká národní banka apod. V analytické části práce byly nejdříve data vyhledána a sestavena v relevantní celky, dále byla provedena syntéza dat a jejich následná analýza. Datové sady byly následně komparativními metodami porovnány mezi sebou a v některých analýzách byly aplikovány vztahové a kauzální analýzy k objasnění navazujících a souvisejících jevů. V závěru práce jsou shnuty tvrzení, kterých bylo dosaženo jak v teoreticko-metodologické části tak i části analytické aplikováním uvedených výzkumných a deduktivních metod.

3. Výsledky výzkumu/práce:

Růst hrubých mezd a platů sledovaných pracovních skupin a státních zaměstnanců byl ve sledovaném časovém vzorku dostatečný, aby pokryl nárůst inflace s výjimkou 1. kvartilu hrubé mzdy zedníků, kamnářů a dlaždičů. Ve všech ostatních případech rostla hrubá mzda nad rámec inflace, mnohdy dokonce velmi výrazně více. I ve statní správě u vybrané profese zastupující státní sféru rostl plat ve sledovaném období výrazně nad rámec růstu cenové hladiny. Porovnání růstu mediánu hrubé mzdy u jedné vybrané profese přineslo zjištění, že rostl medián hrubé mzdy výrazně více v Praze oproti Ústeckému kraji. Z analýzy vývoje průměrného starobního důchodu vůči vývoji inflaci vyplývá, že i starobní důchod byl valorizován dostatečně, aby pokryl nárůsty cenové hladiny. Z výzkumu dat vývoje HDP v rámci zemí EU vyplývá, že se růst hospodářství začíná zpomalovat, v některých zemích se objevují v rámci růstu HDP i záporné hodnoty a lze tedy v některých případech konstatovat situaci na hraně ekonomické recese.

4. Závěry a doporučení:

Z provedených analýz a zkoumání vyplynulo, že razantní, rychlý a nenadálý růst mezd, platů a důchodů může ještě více stimulovat inflaci, nebo připravovat proinflační prostředí, které v kombinaci s dalšími často neočekávanými stimuly, může zapříčinit nárůst cenové hladiny a inflace. Proto je potřeba přistupovat k valorizacím penzí, mezd i důchodů přistupovat velmi zodpovědně a uvážlivě. S patřičnou vážností je důležité přistupovat i k restriktivním opatřením vůči inflaci, které při drastických opatřeních mohou citelně zpomalit a poškodit ekonomiku nebo jednotlivé části trhu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Inflace, mzdy, platy, důchody, HDP

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

SUMMARY

1. Main objective:

Main objective is to analyse the development of wages, salaries and pensions in relation to inflation in the Czech Republic. The ambition of this thesis is to compare how wages have evolved for selected professions representing the energy and construction sectors in the period 2013-2023.

2. Research methods:

Within the theoretical and methodological part of the thesis, a wide literature review was carried out on microeconomics, macroeconomics, pension systems, economic theories in general, inflation, etc. In the analytical part, these publications were supplemented with data from relevant institutions engaged in research on the given issue, such as the Czech Statistical Office, Eurostat, the World Bank, the Average Earnings Information System, the Czech National Bank, and others. In the analytical part of the work, the data were first searched and compiled into relevant units, then the data were synthesised and analysed. The datasets were then compared with each other using comparative methods and in some analyses, relational and causal analyses were applied to explain downstream and related phenomena. The thesis concludes with a summary of the assertions that have been achieved in both the theoretical-methodological part and the analytical part by applying the above research and deductive methods.

3. Result of research:

The growth in gross wages and salaries of the monitored occupational groups and civil servants was sufficient to cover the increase in inflation over the time sample, with the exception of the first quartile of gross wages of bricklayers, masons and pavers. In all other cases, gross wages rose above inflation, often by a very significant margin. Even in the public administration, for a selection of professions representing the public sector, wages rose well above the increase in the price level over the period under review. A comparison of median gross wage growth for one selected profession showed that median gross wages grew significantly more in Prague than in the Ústí nad Labem region. An analysis of the evolution of the average old-age pension in relation to inflation shows that the old-age pension was also indexed sufficiently to cover price level increases. Research on GDP data for the EU countries shows that economic growth is starting to slow down, with negative GDP growth in some countries and thus a situation on the verge of economic recession in some cases.

4. Conclusions and recommendation:

The analyses and investigations carried out have shown that sharp, rapid and sudden increases in wages, salaries and pensions can further stimulate inflation, or set the stage for an inflationary environment which, combined with other often unexpected stimuli, can cause price levels and inflation to rise. Therefore, pensions, wage and pension indexations need to be approached very responsibly and judiciously. Restrictive measures against inflation must also be approached with due seriousness, as drastic measures can slow down the economy and damage individual parts of the market.

KEYWORDS

Inflation, wages, salaries, pensions, GDP

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

JEL CLASSIFICATION
E24, E27, E31, E37, E42, E47, E58

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení:	
Studijní program:	Ekonomika a management (Bc.)
Studijní skupina:	
Téma BP:	Vliv inflace na mzdy, platy a důchody v ČR
Zásady pro vypracování (stručná osnova práce):	<ol style="list-style-type: none">1 Úvod2 Teoreticko-metodologická část Inflace a její měření, mzdy a platy, přerozdělování a důchodová politika, valorizace, odlišnosti v adaptaci na inflační vývoj, metodika práce3 Praktická část Vývoj mezd, platů a důchodů vlivem inflace (v nominálním i reálném vyjádření), reakce státu na změny inflace4 Závěr
Seznam literatury: (alespoň 4 zdroje)	<ul style="list-style-type: none">• GOODWIN, N. et al. <i>Macroeconomics in context</i>. New York: Routledge, 2022. ISBN 9781032170374.• HECZKO, S. et al. <i>Ekonomika a společnost 4.0</i>. Ostrava: Key Publishing, 2020. 205 s. ISBN 978-80-7418-338-6.• PROCHÁZKOVÁ, C., PUSTOVALOVÁ, A., PROCHÁZKA, D. Elasticity of Substitution in the Manufacturing Sector in the Czech Republic. <i>Politická ekonomie</i>, 2021, vol. 69, no. 4, p. 435-456. ISSN 0032-3233.• STROUKAL, D. <i>Ekonomické bubliny. Kdo je nafukuje, proč praskají a jak v další krizi neztratit vše</i>. Praha: Grada Publishing, 2019. 240 s. ISBN 978-80-271-2194-6.
Harmonogram:	<ul style="list-style-type: none">• Zpracování cílů a metodiky do• Zpracování teoretické části do• Zpracování výsledků do• Finální verze do
Vedoucí práce:	

prof. Ing. Milan Žák, CSc.
rektor

V Praze dne _____

Obsah

1 Úvod	1
Teoreticko-metodologická část práce	3
1.1 Inflace	3
1.1.1 Náklady inflace.....	3
1.1.2 Druhy inflace.....	5
1.1.3 Deflace.....	5
1.1.4 Měření inflace.....	6
1.2 Monetární politika.....	7
1.2.1 Režim fixního měnového kurzu	7
1.2.2 Řízení měnové zásoby prostřednictvím vybraného měnového agregátu	8
1.2.3 Cílování inflace	8
1.2.4 Repo sazba, diskontní sazba, lombardní sazba.....	8
1.3 Fiskální politika.....	9
1.4 Inflace a nezaměstnanost	10
1.5 Peníze.....	13
1.5.1 Kvantitativní teorie peněz.....	14
1.5.2 Rovnice směny	14
1.6 Penzijní systém v ČR.....	15
1.6.1 Penzijní systém v ČR v současnosti	15
1.7 Mzdy	16
2 Metodika práce	18
3 Analytická část práce.....	19
3.1 Současná míra inflace v EU a ČR.....	19
3.2 Reakce centrálních bank na inflaci	21
3.3 Vývoj inflace v ČR (meziměsíčně).....	23
3.4 Vývoj peněžní zásoby	24
3.5 Vývoj hrubé mzdy ve vztahu k inflaci	25
3.5.1 Medián.....	25
3.5.2 1. decil	28
3.5.3 1. kvartil.....	30
3.5.4 3. kvartil.....	31
3.5.5 9. decil	33
3.5.6 Vyhodnocení	35
3.6 Vývoj mediánu a jeho porovnání v krajích, Praha a Ústecký kraj	36

3.7 Porovnání 1. decilu a 9. decilu.....	36
3.8 Vývoj hrubé mzdy.....	38
3.9 Alternativní metody měření přerozdělení bohatství.....	40
3.10Platy ve státní správě.....	41
3.11Vývoj nezaměstnanosti	43
3.12Kondice penzijního systému v ČR.....	44
3.13Vývoj důchodů.....	46
3.14Demografický vývoj	46
4 Závěr.....	49
Literatura	I

Seznam zkratek

ECB	Evropská centrální banka
EU	Evropská unie
CPI	z anglického Consumer price index
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
HDP	Hrubý domácí produkt
IPD	z anglického Implicit Price Deflator
ISPV	Informační systém průměrného výdělku
LPC	z anglického Long run Phillipse curve
MFČR	Ministerstvo financí České republiky
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NAIRU	z anglického The Non-Accelerating Inflation Rate of Unemployment
RATEX	z anglického Rational Expectations
SPC	z anglického Short run Phillips Curve
USA	z anglického United States of America

Seznam vzorců

Vzorec 1 Vzorec výpočtu CPI.....	6
Vzorec 2 Vzorec výpočtu IDP	6
Vzorec 3 Rovnice směny.....	15

Seznam tabulek

Tabulka 1 Průměrná roční míra inflace v ČR	21
Tabulka 2 Růst reálného HDP vybraného vzorku zemí v letech 2017-2023 v %	22
Tabulka 3 Přírůstek indexu spotřebitelských cen k předchozímu měsíci	23
Tabulka 4 Vývoj dvoutýdenní repo sazby v %	24
Tabulka 5 Vývoj inflace v letech 2008-2023 v %	24
Tabulka 6 Vývoj mediánu hrubých mezd u vybraných profesí	26
Tabulka 7 Vývoj 1. decilu hrubých mezd u vybraných profesí	29
Tabulka 8 Vývoj 1. kvartilu hrubých mezd u vybraných profesí.....	31
Tabulka 9 Vývoj 3. kvartilu hrubých mezd u vybraných profesí.....	32
Tabulka 10 Vývoj 9. decilu hrubých mezd u vybraných profesí	34
Tabulka 11 Medián hrubé mzdy montážních dělníků energ. zařízení – porovnání Praha a Ústecký kraj.....	36
Tabulka 12 Porovnání 1. decilu a 9. decilu vývoje hrubých mezd	38
Tabulka 13 Porovnání průměrné nominální mzdy vůči mediánu hrubé mzdy	40
Tabulka 14 Vývoj Giniho indexu v letech 1964-2023 u vybraného vzorku států	41
Tabulka 15 Vývoj platů ve státní správě u pracovníků veřejné správy vydávající různá potvrzení	43
Tabulka 16 Vývoj průměrného starobního důchodu a mediánu hrubé mzdy včetně bazické inflace	46

Seznam grafů

Graf 1 Původní Phillipsova křivka	11
---	----

Graf 2 Krátkodobá (SPC – Short run Phillips Curve) a dlouhodobá (LPC – Long run Phillipse curve) Phillipsova křivka	12
Graf 3 Vývoj průměrné inflace v Evropské unii	19
Graf 4 Průměrná inflace v eurozóně a její hlavní součásti, prosinec 2013–prosinec 2023.....	20
Graf 5 Průměrná míra inflace (%) v listopadu 2023	20
Graf 6 Vývoj měnového agregátu M1 – Oběživo (v mil. Kč)	25
Graf 7 Vývoj mediánu hrubých mezd u vybraných profesí	28
Graf 8 Nárůst hrubé mzdy vůči kumulativní inflaci (2013-2023)	35
Graf 9 Vývoj hrubé mzdy v letech 2000 – 2022	38
Graf 10 Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy – čtvrtletní údaje. 3/2015–3/2023.....	39
Graf 11 Vývoj inflace a nezaměstnanosti v letech 2013-2023.....	44
Graf 12 daření systému důchodového pojištění v letech 2000 - 2022	45
Graf 13 Valorizace důchodů k 1.1. daného roku (Kč)	45
Graf 14 14 Přírůstek/úbytek počtu obyvatel	47
Graf 15 Počet osob podle hlavních věkových skupin, 2018–2050 (k 1.1.).....	47

1 Úvod

Inflace se řadí bezesporu mezi jedno z nejexponovanějších témat a fenoménů moderní ekonomie. Ještě násobně aktuálnější je v dnešní bouřlivé době zvyšujících se úrokových sazeb, volatilní cenové hladiny, tiskových zpráv centrálních bank apod. Inflace zasahuje a zásadně ovlivňuje každodenní život generálního ředitele, bankéře, strojaře, pekaře, lékaře, učitele, policisty a mnoha dalších profesí. Je to neviditelný lupič, který, když se utrhne ze řetězu, nebo není dostatečně bedlivě střežen, okrádá všechny ekonomické subjekty bez rozdílu. Okrádá je o jejich mzdy, platy, důchody, úložky nebo celoživotně naspořené jmění. Je to do určité míry rozvraceč sociálního smíru, dokáže rozklížit vlády a zcela zásadně narušit politickou situaci v jakékoliv zemi. Až doposud však byla kontrolovaná inflace chtěná a byla nedílnou součástí či možná i klíčovým prvkem ekonomického růstu a blahobytu západní ekonomické společnosti. Centrální banky v minulých dvou dekádách napínaly veškeré svoje úsilí k tomu, aby se jim podařilo inflaci vybičovat alespoň k hranici dvou procent. Ještě donedávna však v České republice stejně jako i v Evropě chyběly zásadní zkušenosti obyvatelstva s vyšší mírou inflace, o inflaci dvouciferné ani nemluvě. Mnoho teoretických i jiných ekonomů se o takové inflaci učili pouze v učebnicích a na přednáškách. Jak už to ale často bývá, občas nastane doba, kdy se určité ekonomické jevy začnou chovat naprosto jinak, než by podle teoretických pouček měli. Kdo si v České republice vzpomene na vysokou inflaci počátkem devadesátých let dvacátého století, kterou zcela zastínilo všeobecné nadšení z transformace a euforie z nově nabyté svobody, a kterou zároveň ekonomicky naprosto zásadně převálcoval obrovský nárůst HDP a zahraničního kapitálu. Kolik ještě máme mezi sebou pamětníků, kteří si vzpomenou na Československou měnovou reformu v roce 1953, která byla v podstatě drastickým řešením obrovského státního dluhu a vysoké míry inflace. Uplynulé dekady, vyjma posledních dvou let, s sebou nesly podbízivou leč lživou myšlenku, že bude v našich reáliích prostředí nízké inflace už napořád.

K problematice inflace lze přistoupit maximálně vědeckým dojmem, který umožní zkoumat prakticky nekonečno korelací a vazeb spojených s inflací. Proto se může i tato bakalářská práce zabývat popisem a analýzou celé řady s inflací vzájemně provázaných jevů. Zejména teoreticko-metodologická část je zaměřena na definici celé řady pojmů v teoretické rovině jako je například inflace, deflace apod. Snahou je od sebe navzájem rozlišit a popsat, jaké druhy inflace existují a jaké s sebou nesou náklady pro společnost. Speciální disciplínou je metodika výpočtu a měření inflace, jenž je také v rámci teoretické části zpracována. Klíčovou institucí v otázce inflace je samozřejmě centrální banka provádějící svou monetární politiku. V kapitole o monetární politice jsou popsány zásadní principy fungování centrální banky ve vztahu k inflaci, jaké má nástroje a jak je může efektivně využívat. Dále jsou zde definovány klíčové úrokové sazby, které centrální banka nejčastěji používá při styku s ostatními obchodními bankami. Oproti centrálním bankám má podstatně menší manévrovací prostor stát, který praktikuje svou fiskální politiku.

Velmi zajímavou problematikou ve vztahu k inflaci je korelace s nezaměstnaností, jak se nezaměstnanost vyvíjí při vysoké inflaci a jak naopak při nízké, a také otázka, zda existuje přímá úměra mezi těmito dvěma veličinami. Asi o žádném z těchto témat by nemohla být řeč nebýt finančního instrumentu, který se nazývá peníze. V samostatné kapitole jsou popsány měnové agregáty a jak funguje rovnice směny. Závěr teoreticko-metodologické části je věnován mzdám a důchodovému systému jako takovému. Je popsán důchodový systém v ČR a jeho historie, neboť pokud má inflace na něco zásadní vliv, je to kupní síla ekonomických subjektů, jinými slovy, kolik statků si mohou koupit za svou mzdu, plat či důchod.

Metodická část je zacílena na popis výzkumných metod použitých v této práci a jsou zde popsány způsoby, jakými se dospělo k poznatkům a závěrům v teoretické i analytické části

bakalářské práce. Jsou zde popsány některé matematické obory a funkce, které jsou v práci použity, a také definovány zdroje, ze kterých byla data čerpána.

Analytická část práce již konkrétně rozebírá a zkoumá data nasbíraná v průběhu teoreticko-metodologické části. Analyzuje vývoj mezd vybraných profesí v rámci jednotlivých decilů a kvartilů. Popisuje vývoj hrubé mzdy, průměrného starobního důchodu, HDP v Evropské unii, jak se vyvíjela cenová hladina napříč Evropou, jak funguje tzv. Giniho index, v jakém stavu je penzijní systém v ČR, jaká je míra nezaměstnanosti apod.

Jak teoreticko-metodologická část tak i analytická část vyústí v závěry a konstatování, které budou shnuty v závěru této bakalářské práce.

Teoreticko-metodologická část práce

Teoreticko-metodologická část práce se zabývá zejména utříbením informací a dat získaných rešerší primárních a sekundárních zdrojů literárních i webových. Získané poznatky zasazuje do logického rámce a kontextu a jsou použity jako základ pro další práci s daty v analytické části.

1.1 Inflace

Jurečka et al. (2023, s. 132) uvádí, že s termínem inflace už bychom se setkali v latinském jazyce. Původ slova je latinské *inflatio* a znamená „nafouknutí“. Dle autora inflace reflektuje nesoulad v ekonomické rovnováze. V drtivé většině případů je inflace definována jako zvyšování cenové hladiny, čímž klesá kupní síla peněz. Autoři správně poukazují na fakt, že inflace neznamená nárůst cen pouze v určitých segmentech zboží a služeb, ale znamená obecné zvyšování cen napříč ekonomikou. Z toho ovšem vyplývá také skutečnost, že ačkoliv bude stoupat cenová hladina plošně, mohou se najít vybrané výrobky nebo služby, u kterých bude jejich cena klesat.

Stroukal (2019, s. 141) poukazuje na fakt, že původní hybatelé inflace, kteří historicky stáli u zrodů inflací převážně nafukováním peněžní zásoby, jsou nyní často přímo v ústavě stanoveny jako instituce, které mají za úkol s inflací bojovat.

Podle Jurečky et al. (2023, s. 132) obecně panuje shoda, že dlouhodobě vysoká inflace je jevem nežádoucím. Autoři ovšem poukazují na skutečnost, že část odborné veřejnosti a ekonomů vnímá inflaci jako prvek potřebný a pokud je inflace držena v mezích, které si např. centrální banka daného státu zvolí jako cíl, tak může být pro ekonomiku i prospěšným činitelem. Dominik Stroukal (2019, s. 144) dokonce mluví o potřebě změn cen, pakliže k tomu existuje logický základ a impuls. Rostou reálně mzdy? Vytváří překotný technologický pokrok tlak na ceny výrobků směrem dolů? Je něčeho, kvůli např. geopolitickým vlivům, přebytek nebo nedostatek? Toto jsou všechno případy, kdy ať už inflace nebo dokonce deflace koriguje pomocí cenové hladiny trh přirozeným směrem.

1.1.1 Náklady inflace

Rojíček et al. (2016, s. 364) uvádí celou řadu negativních jevů, které s sebou vyšší inflace přináší. Oproti mnoha jiným ekonomickým fenoménům má inflace tu vlastnost, že se dotýká každodenního života každého obyčejného občana daného státu postiženého inflací, ať se o ekonomickou stabilitu zajímá či nikoliv.

1. Dle Jurečky et al. (2023, s. 149) inflace citelně zvyšuje riziko ve všech investičních projektech. Investice, které jsou již tak spojeny s danou mírou rizika, jsou v situaci, kdy není možné spolehlivě predikovat cenovou hladinu, ještě více rizikové než ve standardních podmínkách. V prostředí vyšší inflace je zásadně ovlivněna schopnost investora danou investici dokončit. V případě investic do výrobků a služeb je pak velmi obtížná predikce budoucích prodejních cen daných statků. Rojíček et al. (2016, s. 364) poukazuje dále na skutečnost, že investoři samozřejmě mají snahu tuto nejistotu nějakým způsobem kompenzovat. Zpravidla tím, že ve svých projektech navyšují rizikovou prémii, což má za následek prodražení investičních projektů a zejména u dlouhodobějších investic to vede k jejich omezení nebo přehodnocení.
2. Dalším průvodním jevem inflace je dle Soukupa et al. (2018, s. 291) přerozdělování bohatství od věřitelů směrem k dlužníkům. To je v podstatě zapříčiněno tím, že u dlužné částky *de facto* v čase klesá reálný výnos. To se jistě nejvíce týká smluv, kde jsou pevně dohodnuty částky na delší časové období, např. hypoteční úvěry fixované na určitou

dobu, mzdové kontrakty, smlouvy o dodávkách apod. Čili v tomto případě z vyšší inflace čerpají ekonomický užitek dlužníci oproti věřitelům.

3. Podle Soukupa et al. (2018, s. 291) je vysokou inflací narušen důležitý informační kanál. Díky cenovému systému v rámci tržního celku lze správně určit jaký výrobek a kde se bude vyrábět, případně kde se výroba omezí či utlumí. To je ovšem podmíněno znalostí cen vstupů, cen materiálů a ceny práce, což volatilní cenová hladina podstatně nabeuráává. Kolaps tohoto cenového systému může vést k tzv. peněžní iluzi. Ekonomické subjekty nejsou schopny korektně určit vývoj nominálních a reálných veličin. V případě, že se zvyšuje poptávka po určitém druhu výrobku, zpravidla se s tím zvyšuje i jeho cena. Růst ceny tohoto výrobku dává všeobecný signál o jeho vyšší „vzácnosti“. Všeobecný růst cenové hladiny může být domácnostmi i firmami chybně vyhodnocen jako růst poptávky, a to může dále vést ke zcela mylným ekonomickým rozhodnutím. Výrobci mohou podlehnout iluzi, že stoupá poptávka po jejich výrobcích a až se zpožděním mohou dojít ke zjištění, že zvýšenou výrobou nesprávně reagovali pouze na růst cenové hladiny způsobené inflací.
4. Dalším negativním dopadem vysoké inflace je dle autorů Jurečky et al. (2023, s. 150) v makroekonomickém měřítku přerozdělení reálného národního důchodu. Nelehce lze určit, kdo v této situaci získává, a naopak na koho vysoká inflace má dopad nejvíce. Obecně však lze říct, že méně zasaženou skupinou jsou subjekty, které mají větší množství informací a největší schopnosti přizpůsobit svůj nominální příjem aktuálnímu vývoji cenové hladiny. Zpravidla z vyšší inflace dokážou dokonce těžit užitek sektory, jejichž příjem je pohyblivý a generuje se tržně. Naopak postiženi jsou z větší části příjemci fixních platů a důchodů. Jsou to např. mzdy vojáků, úředníků, učitelů, hasičů. Dále se jedná o starobní, vdovské, sirotčí a invalidní penze. Fixní platy a důchody lze proti průběžně probíhající inflaci bránit jednorázovými úpravami. Pokud jsou úpravy časté, hrozí výrazný růst napětí a nepříznivých vlivů mezi jednotlivými sociálními skupinami.
5. Veskrze všeobecně diskutovaným fenoménem jsou tzv. náklady na ošoupané podrážky. Soukup et al. (2018, s. 290) je popisuje jako související náklady s nestálou cenovou hladinou, které ovšem nejsou zanedbatelné. Jsou to např. vyšší náklady na obsluhu bankomatů, kvůli častějším výběrům a dražší obsluze. Dále se mezi tyto náklady řadí častější potřeba tisknout nové ceníky a katalogy kvůli neustálé změně cen výrobků a služeb.
6. Průvodním jevem vysoké inflace je dle Vlčka (2016, s. 440) ztráta kupní síly peněz a z toho pramenícího znehodnocení finančních aktiv. Ekonomické subjekty pak hledají ochranu před touto degradací a více se uchylují k držbě reálných aktiv. Je zaznamenána tím pádem poptávka po nemovitostech, starožitnostech, drahých kovech apod. a tím logicky růst jejich tržních cen. Klesá držba úspor a investic, a ještě více se tím zpomaluje reálný ekonomický růst. Zvyšuje se využívání různě úročených bankovních produktů např. spořicí účty, termínované vklady, investiční produkty aj., které svým úrokem umožňují majitelům takovýchto aktiv alespoň částečnou ochranu před dopady inflace. Z toho lze vyvodit závěr, že větší prostor pro ochranu svých úspor mají movitější části obyvatelstva.
7. Dále dle autora roste nerovnoměrně cena jednotlivých statků. Převážně bývá časté, že cena běžných spotřebních výrobků roste zásadně rychleji než cena luxusního zboží. Z toho pramení další jev a sice, že růst cen statků nedopadá na všechny ekonomické subjekty stejnou měrou. V hypotetickém případě, pokud jsou výdaje např. na potraviny v rozpočtu příjmově slabších skupin obyvatelstva zastoupeny kupříkladu 40 %, u příjmově vyšší třídy mohou náklady na potraviny tvořit 20 %, vyplývá z toho, že nárůst cen potraviny například o 20 % dopadne zásadně razantněji na rozpočet

nízkopříjmových vrstev obyvatel. Tento aspekt logicky vede k závěru, že se ještě více začínají rozevírat sociální nůžky.

1.1.2 Druhy inflace

Podle Rojíčka et al. (2016, s. 366) je možno členit inflaci podle vícero hledisek. Pokud bude inflace dělena podle prvotních příčin, tak se inflace dělí na takzvanou:

- a) poptávkovou
- b) nabídkovou

Poptávkovou inflaci může podle autorů způsobovat vícero faktorů. Např. růst spotřeby domácností, vyšší investiční aktivita, fiskální politika (určité daňové úpravy či navýšení veřejných výdajů) a nakonec monetární politika (navýšení množství peněz v oběhu apod.).

Nabídkovou inflaci podle autorů způsobuje např. růst mezd, vysoké ceny výrobků za určitých monopolních či oligopolních struktur, které mají za následek vysoké marže podniků a v neposlední řadě může být nabídková inflace i tzv. „dovezenou“ inflací.

Obdobně je možné inflaci dělit podle toho, jaký je hlavní faktor, který vede k růstu cen.

1. Vnější (externí) – v tomto případě tlačí inflaci zejména růst nebo v některých případech i pokles cen komodit na světových trzích, nejen surovinových ale i potravinových. To se nepochybně začne propisovat do domácích výrobních nákladů a následně i domácích spotřebitelských cen.
2. Vnitřní (domácí) – do této skupiny jsou zařazeny např. změny ve zdanění, změny v dotačním systému, nárůst či pokles konkurentů na domácím trhu.

Z hlediska tempa růstu se dle Jurečky et al. (2023, s. 139) dá inflace dělit na:

- mírnou inflaci (zpravidla do 10 %)
 - Taková inflace je přítomna dlouhodobě. Její hodnota je jednociferná a v podstatě je považována za slučitelnou se zdravým vývojem ekonomiky.
- pádivou inflaci (nad 10 %)
 - Tato inflace není projevem zdravé ekonomiky, je nechtěná. Zpravidla bývá v řádu dvou, někdy až tří ciferných hodnot. Nese s sebou další obrovské sociální i ekonomické výdaje. Výrazně brzdí ekonomický růst.
- hyperinflaci (nad 100 %)
 - Autor tuto hodnotu inflace popisuje jako devalvující celkový peněžní systém země. Jasnější vymezení stanovuje hodnotu hyperinflace cca. 50 % měsíčně. Pokud se vezme v úvahu složené úročení, hodnota roční inflace by byla 12 800 %. V takovém případě se spotřebitelé začnou odklánět od klasické hotovosti a přecházejí např. ve směnný obchod.

1.1.3 Deflace

Vedle inflace je nutné definovat pojem opačný, a tím je deflace. Jurečka et al. (2023, s. 155) popisuje deflaci jako posun cenové hladiny směrem dolů, to znamená, že se kupní síla peněz naopak zvyšuje. Z výše uvedeného, kde je inflace popsána jako jev dlouhodobě negativní, by se na první pohled dalo vyvozovat, že deflace je jevem kladným či snad dokonce chtěným. Tento závěr je ale mylný a ani inflace nebo deflace v dlouhodobém horizontu nebo ve vysoké míře ekonomice neprospívá. Stroukal (2019, s.143) dokonce mluví o přerozdělování bohatství.

Dle Jurečky et al. (2023, s. 155) může být příčin deflace několik. Jedním z důvodů může být např. pokles cen vstupních faktorů při výrobě statků. Pokles cen surovin, energií apod.

Dopadů deflace je dle Rojíčka et al. (2016, s. 389) více. Kladným projevem deflace se může jevit větší kupní síla spotřebitelů. Deflace přináší větší kupní sílu disponibilního důchodu, a to v praxi znamená, že spotřebitel si může dovolit koupit větší množství spotřebního koše nebo větší kvalitu spotřebního koše.

Naproti tomu ale dle autorů je deflace i negativní konotace, které zejména souvisí s očekáváním firem a spotřebitelů. Ti mohou mít tendenci predikovat do budoucna další pokles a odkládat tím spotřebu v čase. Tento fakt může vést ještě k většímu poklesu poptávky, zpomalení růstu a snížení HDP. Tato spirála zcela jistě dříve či později narazí na bod, kdy firmy již dále nebudou schopny udržet výrobu pod cenou nákladů a mohou tak např. trh dobrovolně opustit.

1.1.4 Měření inflace

Dle Jurečky et al. (2023, s. 132) se k měření inflace používají tzv. cenové indexy. V praxi se nejčastěji využívá index spotřebitelských cen a implicitní cenový deflátor. Index spotřebitelských cen je všeobecně rozšířen a touto metodou operuje i většina mainstreamových médií, pokud chtějí reportovat údaje o inflaci ve vztahu k běžným spotřebitelům.

Index spotřebitelských cen, zkratkou CPI neboli Consumer Price Index, je, jak již název napovídá, index, který reflektuje změnu cen produktů a služeb, které kupují domácnosti. Tato metoda měří cenovou hladinu tak, že porovnává náklady na pořízení tzv. spotřebního koše výrobků a služeb ve dvou srovnávaných obdobích. Náklady na pořízení takového koše v cenách běžného roku se porovnávají s náklady na pořízení koše v cenách roku, který byl zvolen jako rok základní, tzn. rok výchozí.

Vzorec 1 Vzorec výpočtu CPI

$$\text{CPI} = \frac{\text{hodnota daného spotřebního koše v cenách běžného roku}}{\text{hodnota daného spotřebního koše v cenách základního období}} \times 100$$

Zdroj: Jurečka (2023, s. 133)

Množství každého výrobku a služby je násobeno jeho cenou k příslušnému období. Pokud má index hodnotu vyšší jak 100, tak probíhá inflace.

Další metodou pro výpočet inflace uvádějí autoři implicitní cenový deflátor, IPD neboli Implicit Price Deflator. Výpočet je opět podílem, v tomto případě nominálního HDP a reálného HDP. Nominální HDP je hodnota hrubého domácího produktu daného, tedy běžného roku v běžných cenách. Reálné HDP je opět hodnota hrubého domácího produktu běžného roku, avšak ve stálých cenách, respektive v cenách roku, který je zvolen pro měření jako rok výchozí.

Vzorec 2 Vzorec výpočtu IDP

$$\text{IDP} = \frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálné HDP}} \times 100$$

Zdroj: Jurečka (2023, s. 136)

Logika výpočtu je v obou případech obdobná. Důležitým rozdílem je, že v cenovém deflátoru nejsou pouze vybrané statky, ale všechny statky, které jsou v ekonomice zastoupeny. Vedle

potravin tedy např. obráběcí stroje, letadla, těžební stroje, lodě atd., což je na druhou stranu mnohem přesněji vypovídající hodnota o změně cenové hladiny, než CPI.

Dle ČSÚ měl spotřební koš pro rok 2023 celkem 832 položek. Seznam je možné dohledat na webových stránkách www.czso.cz/csu/czso, kde lze najít i archiv se spotřebními koši z předchozích let. Položky v seznamu mají různou váhu. To znamená, že do výsledné hodnoty se jinou mírou propíše nárůst cen bochníku chleba než kupříkladu tabáku. Záběr sledovaných komodit je velký a ve spotřebním koši najdeme namátkou např. potraviny, pánské oděvy, dětské pyžamo, nájemní byt, vodné, jídelní stůl, tuhá paliva, kombinovaný sporák, dioptrické brýle, plyn LPG, dětský míč, Lidové noviny, hovězí steak atd.

1.2 Monetární politika

Rojíček et al. (2016, s. 431) popisuje monetární politiku jako nástroj, který se skrze množství nebo ceny peněz snaží ovlivňovat ekonomiku prostředí. Zásadním aspektem funkční monetární politiky je nezávislost centrální banky. Hlavními úkoly prvních centrálních bank byly v zásadě udržet stabilitu finančního systému a být bankou státu. Tato bipolarita vedla zpravidla k přesnému opaku a centrální banky v historii mnohdy měly zásluhu na zhroucení finanční stability země. Nezávislost centrální banky je v současnosti zakotvena např. v Maastrichtské smlouvě, kterou ratifikovala i Česká republika. Dle této mezinárodní smlouvy jsou signatáři povinni do svých právních úprav začlenit čtyři kritéria nezávislosti. Prvním požadavkem je tzv. institucionální nezávislost. Tato podmínka zakazuje centrálním bankám přijímat požadavky nebo nařízení od členských států, orgánů Evropské unie, Evropské centrální banky apod. Dalším kritériem je kritérium personální (osobní), má za cíl, pokud možno co nejvíce oddělit politickou scénu od té měnové. Funkční období by mělo být alespoň pětileté, vláda nemá v pravomoci odvolávat představitele centrální banky, podmínky jmenování si ale mimo tyto podmínky určují jednotlivé členské státy sami. Třetím kritériem je funkční nezávislost. Dle ní je primární cíl centrální banky snaha o udržení finanční stability, podpora obecné hospodářské politiky apod. Posledním kritériem je finanční nezávislost centrálních bank. Stát nesmí centrální banku financovat a centrální banka nesmí naopak poskytovat úvěry vládě, na vládu napojeným subjektům, veřejným institucím atd.

Autoři uvádějí, že jednotlivé cíle centrálních bank jsou obvykle stanoveny zákonem o centrální bance. Monetární politika může ve svém působení na ekonomiku být expanzivní, restriktivní nebo neutrální a mezi hlavní nástroje centrálních bank spadá úprava základní úrokové sazby, operace na volném trhu, povinné minimální rezervy a přímé devizové intervence. Odpovědností centrální banky je samozřejmě najít vhodný nástroj nebo kombinaci nástrojů k dosažení svých cílů.

1.2.1 Režim fixního měnového kurzu

Režim fixního měnového kurzu je dle Rojíčka et al. (2016, s. 432) nástrojem centrálních bank jak pomocí změn úrokových sazeb a přímých devizových intervencí zajistit stabilitu nominálního měnového kurzu vůči měně tzv. „kotevní země“ a tím z této země de facto importovat cenovou stabilitu. Tato operace je náročná hned z několika aspektů. Vyžaduje dostatečné devizové rezervy, udržení konkurenceschopnosti, celková důvěryhodnost země jejích institucí a právního rámce, politickou stabilitu. Tento postup s sebou pro centrální banku obvykle přináší ztrátu autonomie a zpravidla se k této variantě uchylují méně vyspělé ekonomiky se sklonem k vyšším mírám inflace, které navíc bývají často vázány na vyspělejší nízkoinflační ekonomiky.

1.2.2 Řízení měnové zásoby prostřednictvím vybraného měnového agregátu

Tento nástroj dle autorů vychází z monetaristické kvantitativní teorie peněz, která pracuje s tezí, že růst cenové hladiny je v dlouhodobém horizontu ovlivněn s růstem peněžní zásoby. Aby centrální banka mohla efektivně řídit peněžní zásobu, vyžaduje to, aby měla pod kontrolou měnovou bázi a aby bylo v daném ekonomickém prostředí stabilní důchodová rychlost obratu peněz i peněžní multiplikátor. Pak už zbývá otázka správného výběru peněžního agregátu vhodného k cílování. Zejména v sedmdesátých letech minulého století byl nejčastěji používán agregát M1. Později jeho vliv na vývoj HDP začal hlavně kvůli rozvoji nových bankovních produktů výrazně slábnout. V následujících dvou dekádách začaly centrální banky více využívat širší agregáty, ani u nich ale často nebyly výsledky, zejména ve vztahu ke stabilizaci inflace, uspokojivé. Faktorem, který výrazně ovlivňuje efektivnost cílování agregátů je skutečnost, že tyto operace mají specifickou délku prodlevy mezi vývojem daného agregátu a následným vlivem na inflaci. Tyto prodlevy mají zpravidla delší časový charakter, než očekávají centrální banky. Zásadním ovšem bylo rozvolnění vazeb mezi jednotlivými agregáty a cenovou hladinou, zejména díky digitalizaci, globalizaci finančních trhů a finanční inovaci. Díky tomu už centrální banky nebyly schopny řídit peněžní agregáty s potřebnou přesností.

1.2.3 Cílování inflace

Autoři popisují tento nástroj jako prostředek centrálních bank řídit cenovou hladinu pomocí nástrojů, které mají k dispozici bez dalších mezicílů. Zpravidla centrální banky korigují úrokovou sazbu (např. operacemi na volném trhu), aby dosáhly předem stanoveného cíle inflační hladiny pro dané období, které si samy vytyčily. Takový režim cílování inflace obsahuje v zásadě tyto prvky:

- stanovení inflačního cíle
- tvorbu inflačních prognóz
- operativní řízení pomocí krátkodobé úrokové sazby centrální banky

Ke stanovení inflačního cíle je obvykle potřeba použít nějaký ukazatel, většinou to bývá metoda CPI nebo nějaká jeho variace. Hodnota takové cílené inflace ve vyspělých zemích bývá v současné době okolo 2 % s obousměrným toleračním pásmem +/- 1 procentní bod. Jako první přistoupil k cílování inflace v roce 1990 Nový Zéland. Postupem času se k této metodě přidávalo více a více zemí. V roce 2016 se cílováním inflace zabývala drtivá většina vyspělých ekonomik. Až do roku 2008 se zdálo, že měnová politika skrze cílování inflace našla spolehlivý nástroj, jak stabilizovat finanční sektor. I proto bývá dekáda do roku 2008 nazývána „zlatým věkem centrálního bankovníctví“. Všeobecné nadšení se opíralo o jednoduchou tezi, že k finanční stabilitě v podstatě stačí stabilita měnová. Následná krize ukázala, že cenová stabilita ve smyslu indexu spotřebitelských cen zárukou finanční stability není.

1.2.4 Repo sazba, diskontní sazba, lombardní sazba

Jurečka et. al (2023, s. 191) popisuje repo sazbu jako maximální možnou úrokovou sazbu, za kterou si mohou komerční banky ukládat svoje peněžní prostředky u centrální banky. Tuto sazbu vypisuje centrální banka, v ČR tedy Česká národní banka. Tyto vklady bývají zpravidla dvoutýdenní, proto bývá tato úroková míra také někdy nazývána jakou „dvoutýdenní repo sazba“. V českém monetárním prostředí je její účel typicky spojovaný s přebytkem likvidity na straně komerčních bank. Tato sazba je maximální a ČNB postupuje dle modelu, kdy uspokojuje v první řadě vklady s poptávanou nejnižší repo sazbou a až poté přijímá vklady, kde je požadována repo sazba vyšší. To, že je hodnota reposazby hodnota maximální, znamená,

že ČNB nepřijímá vklady s požadovanou repo sazbou vyšší, než je repo sazba vypsána a zároveň vedle tohoto omezení si stanovuje ČNB i maximální objem vkladů, které přijme. ČNB těmito operaci sleduje ovlivňování a omezování likvidity na trhu. Tím, že přijímá vklady od komerčních bank, kterým za tyto vklady prodá své cenné papíry, likviditu na trhu omezí. Po uplynutí doby splatnosti cenného papíru ČNB komerční bance vrátí uložený vklad neboli jistinu, samozřejmě navýšenou o připsaný úrok odpovídající hodnotě vypsané repo sazby, a komerční banka vrátí ČNB zpět cenné papíry. Zpětným odkupem svých cenných papírů ČNB peněžní prostředky do oběhu vrací zpět. ČNB definuje repo sazbu na svých webových stránkách jako jednu ze svých klíčových úrokových sazeb a svůj ústřední nástroj monetární politiky. Jinými slovy lze tyto operace, kdy na jedné straně ČNB přebytečné peníze z oběhu stahuje prostřednictvím přijímáním úlozek od komerčních bank a na straně druhé peněžní prostředky do oběhu vrací prostřednictvím odkupu svých cenných papírů zpět, nazývat operacemi na volném trhu. Je však potřeba zdůraznit, že primárním cílem těchto operací není ovlivňování množství peněz oběhu, ale korigovat úrokovou míru v ekonomice.

Autoři dále vysvětlují význam dalších dvou sazeb, které ČNB využívá. Jsou to sazby lombardní a diskontní. Diskontní sazba je využívána v případě, kdy komerční banky potřebují svou přebytečnou likviditu uložit u centrální banky krátkodobě přes noc. Tyto vklady poté bývají úročeny diskontní sazbou, která bývá obvykle nižší než repo sazba. Opakem je sazba lombardní, která je využívá v momentě, kdy naopak komerční banky pocítují nedostatek likvidity a potřebují si od centrální banky krátkodobě (přes noc) peněžní prostředky vypůjčit. Centrální banka v tomto případě požaduje záruku v podobě cenných papírů. Obě tyto krátkodobé transakce mohou komerční banky provádět s centrální bankou víceméně automaticky během účetního dne, pokud s ní mají uzavřenou příslušnou smlouvu.

1.3 Fiskální politika

Jurečka et al. (2023, s. 216) uvádí fiskální politiku jako synonymum pro rozpočtovou politiku. Je to přímý nástroj státu a stát svoji fiskální politiku uskutečňuje primárně skrze státní rozpočet. Fiskální politika tedy zahrnuje veškeré úkony spojené s daněmi, výdaji ze státního rozpočtu, pravidly amortizací, problematikou cel apod. Je nutno si uvědomit primární cíl fiskální politiky, kterým je podporovat růst ekonomiky a držet ji v rovnováze. Prapůvodním historickým smyslem fiskální politiky bylo získat pro stát dostatek prostředků na uskutečnění jeho politik. Primárně to mohly být infrastrukturní projekty, vedení válek, provoz královského dvora atd. Zhruba do 30. let 20. století neměla fiskální politika výrazný aktivní, slovo aktivní je nutno v tomto případě zdůraznit, význam v roli národních ekonomik. V teoretické i praktické politice totiž byl všeobecně uplatňován princip *laissez faire*, neboli nechat volně plynout. Tehdejší všeobecně rozšířenou tezí bylo, že volná hra tržních sil povede přirozeně hospodářství samo k optimu. V souvislosti s touto myšlenkou se razila i tzv. zásada neutrality státního rozpočtu, aby tato rovnováha nebyla narušena. Tyto myšlenky byly zásadně opuštěny hlavně díky Velké depresi ve 30. letech a pod vlivem keynesovské ekonomie. Zásada teorie ekonomické neutrality státního rozpočtu byla opuštěna a z fiskální politiky se stal jeden z ústředních nástrojů státu, jak ovlivnit národní ekonomiku. Původní cíle fiskální politiky se posunuly směrem k zabezpečení sociální politiky, zdravotnictví, školství, státní správy apod.

Podle autorů (s. 218) lze dělit nástroje fiskální politiky v zásadě na 2 skupiny:

- **Diskreční opatření** neboli **vědomé opatření**. Jsou to ze své povahy jednorázová řešení a rozhodnutí vlády o fiskálních opatřeních, která vláda zavádí na základě makroekonomických okolností v daný moment. Typicky jsou to změny daňových sazeb, změny vládních výdajů v různých kapitolách státního rozpočtu apod.

- Druhou skupinou jsou tzv. **vestavěné stabilizátory**. Jsou to takové nástroje, kterým zpravidla předchází diskreční rozhodnutí a po jejich zavedení již není potřeba dalšího rozhodnutí jakéhokoliv hospodářskopolitického centra. Mají za úkol, aby automaticky vyrovnávaly výkyvy v národní ekonomice. V dobách vzestupu mají tlumit růst do „přijatelných“ mezí a v dobách propadu mají naopak brzdit pád, aby nebyl tak rychlý a náhlý. V praxi je to např. systém pojištění v nezaměstnanosti nebo systém progresivního zdanění.

Podle prognózy ekonomického vývoje pro rok 2024 z podzimu 2023, kterou pro ČNB vypracoval člen bankovní rady doc. Mgr. Tomáš Holub, Ph. D. zpomaluje ve všech zemích EU ekonomický růst. Ačkoliv ve všech zemích s výjimkou ČR je úroveň reálného HDP již na číslech před pandemií COVID – 19, hospodářský růst je bržděn slabou domácí i zahraniční poptávkou a poměrně přísnou měnovou politikou. Ohledně fiskální politiky prognóza predikuje, že v roce 2024 bude právě fiskální politika nadále tlumit růst HDP. Zejména v souvislosti s konsolidačním balíčkem, ukončením dalších podpůrných opatření a výpadkem čerpání investic z fondů EU.

Rojíček et al. (2016, s. 297) o fiskální politice uvažuje jako o součásti tzv. stabilizačních politik a nedílné součásti hospodářské politiky každé země. Jako hlavní funkce fiskální politiky vidí:

1. Přerozdělování důchodů související s udržení sociálního smíru, prevence chudoby apod.
2. Alokaci zdrojů, skrze daně a dotace může stát zasahovat do cen a nákladovosti a ovlivnit tak strukturu výroby a spotřeby a poskytování veřejných statků a služeb zejména v segmentech, které nejsou plně ovlivněny tržní alokací. Typické to je např. pro zdravotnictví, školství, kulturu, sport atd. Stát je navíc klíčovým investorem v sektorech, které jsou přínosné pro širší veřejnost, mají vysokou nákladovost a návratnost může být v delším časovém horizontu. Jsou to nejčastěji investice do dopravní infrastruktury, životního prostředí apod.
3. Stabilizační politika by měla na okolí působit s cílem dlouhodobého ekonomického růstu při stabilizované úrovni vnější i vnitřní nerovnováhy.

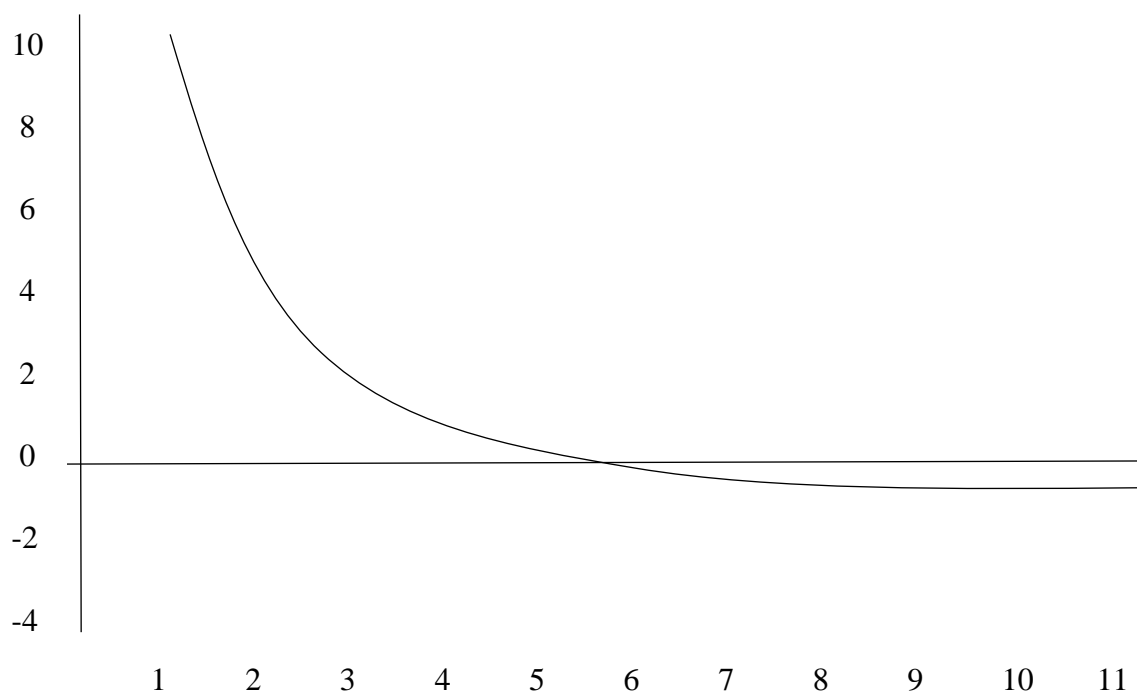
Pomocí fiskální politiky lze poměrně účinně korigovat konečnou domácí poptávku. Pomocí restriktivních opatření, které omezí výdaje veřejného anebo soukromého sektoru může být snížena přebytečná poptávka. Naproti tomu uvolněnou fiskální politikou může dojít ke stimulaci agregátní poptávky. Pro potřeby stimulu agregátní poptávky v dobách útlumu hospodářství preferují, zejména neokeynesovsky orientovaní ekonomové, deficitní financování ekonomiky. To vnímají jako anticyklické opatření a zároveň tvrdí, že splácení deficitů by mělo být prováděno v dobách konjunktury, který by měl generovat z logiky věci přebytečkové rozpočty. Moderní makroekonomie popisuje negativní vliv deficitního financování na inflaci. Dle určitých ekonomických teorií jsou navíc neanticipované fiskální zásahy v krátkodobém horizontu úspěšné. I přes veškeré ekonomické teorie ve většině vyspělých ekonomikách převažuje právě deficitní financování.

1.4 Inflace a nezaměstnanost

Dle Soukup et al. (2018, s. 294) panuje všobecná shoda odborné veřejnosti na faktu, že fenomén inflace je velmi úzce propojen s nezaměstnaností. V praxi se toto propojení většinou projevuje tak, že pokud míra inflace stoupá, klesá míra nezaměstnanosti a opačně. Tento vztah dostal označení Phillipsova křivka a patří k základním vztahům v ekonomické teorii. Ač panuje obecná shoda na provázanosti inflace s nezaměstnaností, již nepanuje shoda o tom, které důvody za toto spojení mohou, a většina ekonomický škol si v tomto tématu zásadně odporuje.

Obecně akceptovanou myšlenkou je teze amerického ekonoma Irvinga Fishera, který na základě výzkumu empirických dat z USA konstatoval, že souvislost mezi inflací a nezaměstnaností je statisticky pravidelná.

Graf 1 Původní Phillipsova křivka



Zdroj: Soukup (2018, s. 296)

Na grafu číslo 1 můžeme vidět původní znázornění Phillipsovy křivky, kterou publikoval v roce 1958. Jak uvádí autoři, Phillips se na poměrně dlouhé časové řadě dat (97 let) z Velké Británie pokusil demonstrovat vztah mezi vývojem nominálních mzdových sazeb a mírou nezaměstnanosti. Dle Phillipse byl vztah takový, že pokud rostla nominální mzdová sazba, klesala míra nezaměstnanosti a naopak. Na grafu číslo 1 se na vertikální ose nachází růst nominálních mzdových sazeb (v %) a na horizontální ose je vynesena míra nezaměstnanosti (v %). Z grafu lze tedy vyvodit poměrně překvapivý závěr, že za určitých okolností existuje přesně taková míra nezaměstnanosti, která je spojena se stabilitou nominální mzdové sazby. Jinými slovy existuje taková výše nezaměstnanosti, která neakceleruje změnu nominálních mzdových sazeb. Tato teze znamenala průlom v myšlence přijatelné míry nezaměstnanosti.

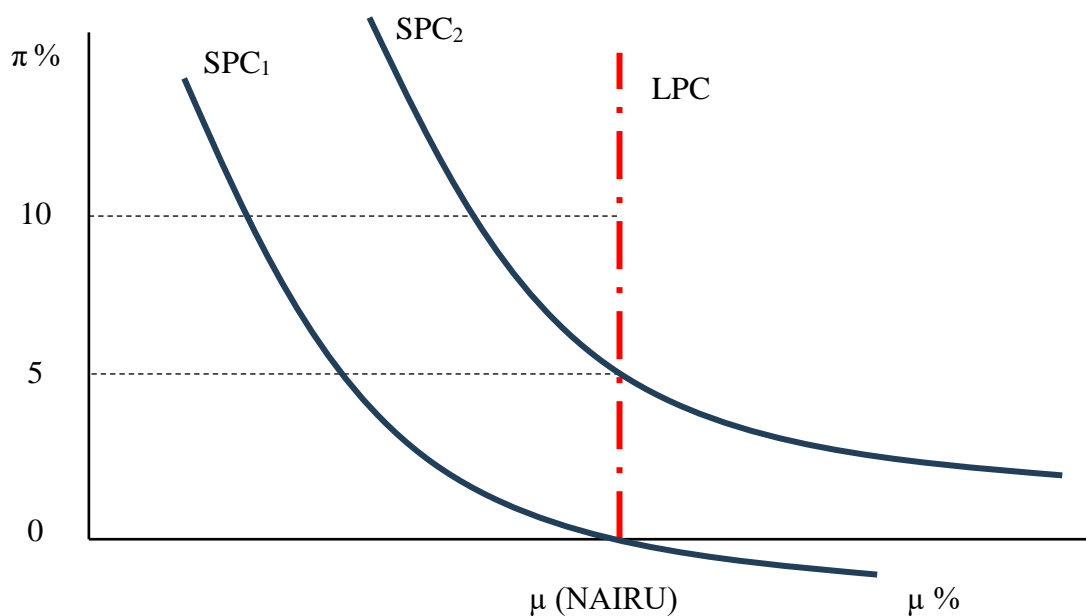
Jak uvádí Jurečka et al. (2023, s. 176) původní Phillipsovu křivku upravili dva roky po jejím uvedení dva američtí ekonomové Paul Anthony Samuelson a Robert Merton Solow. Růst nominálních mezd nahradili růstem cen a demonstrovali tak inverzní vztah mezi mírou inflace a mírou nezaměstnanosti. Zejména jejich zásluhou se původní Phillipsův objev povedlo etablovat jako všeobecně uznávanou ekonomickou teorii.

Dle autorů je ovšem důležité vědět, že v původní teorii Phillipsovy křivky se počítalo s neměnnou a očekávanou mírou inflace. Tento vztah se ovšem zásadně promění, pokud připustíme inflaci neočekávanou neboli neanticipovanou. Pakliže se teorie rozšíří o tzv. adaptivní očekávání, Phillipsova křivka se naprosto zásadním způsobem promění. Adaptivní očekávání vycházejí z předchozích zkušeností ekonomických subjektů, které projektují svou historickou zkušenost do budoucího vývoje. Někdy je toto nazýváno jako „zpět hledící očekávání“ a v praxi se toto projevu časem, kdy se spotřebitelé chovají ekonomicky naprosto nelogicky, protože se stále ještě nepřizpůsobili nové situaci, ale pořád

vycházejí ze svých dřívějších zkušeností. Jinými slovy, ačkoliv je míra inflace v daném roce mnohem vyšší než v roce předchozím, spotřebitelé činí ekonomická rozhodnutí dle inflace z předchozího roku a trvá jim, než akceptují novou míru inflace a přizpůsobí tomu své chování. Pokud se tato adaptivní očekávání promítnou do vztahu inflace a nezaměstnanosti, projeví se zajímavá skutečnost. Na grafu číslo 2 je demonstrována následující teze, za předpokladu situace, kdy je v ekonomice 0 % inflace spotřebitelé tuto situaci budou časem vnímat jako standard a zvyknou si na ni. Neočekávaný výkyv inflace směrem vzhůru bude znamenat snížení nezaměstnanosti dle teorie původní Phillipsovy křivky. V určitém čase spotřebitelé vyšší míru inflace akceptují jako nový standard a přizpůsobí nové situaci svá inflační očekávání. Tím se srovná míra očekávané inflace s inflací skutečnou. Očekávaná hodnota v této situaci není 0 %, ale hypoteticky například 5 % a tomuto očekávání přizpůsobí spotřebitelé i své chování. Míra nezaměstnanosti se vrátí na výchozí úroveň, kterou je ovšem již zvýšená hodnota. Inflace se v tomto případě stává setrvačnou. V případě dalšího inflačního šoku a dalšího vzestupu míry inflace například na 10 % jsou spotřebitelé opět překvapeni neanticipovanou inflací a míra nezaměstnanosti poklesne. Tento stav potrvá, než spotřebitelé opět upraví své chování 10 % inflaci a zvyknou si na ni. Jakmile této cenové hranici upraví své ekonomické jednání, míra nezaměstnanosti se opět vrátí na výchozí úroveň, avšak odpovídající dvojnásobné míře inflace oproti předchozímu období.

Dle autorů (s. 180) tedy vyplývá fakt, že původní (neokeynesovskou) podobu má Phillipsova křivka pouze v krátkodobých úsecích a za předpokladu, že nenastávají neočekávané výkyvy míry inflace. Pokud je očekávaná, skutečná míra inflace rovna a neexistují žádné inflační překvapení nabývá Phillipsova křivka vertikálního tvaru. Autoři dokonce v tomto případě používají termín „křivka správných očekávání“. Za předpokladu existence adaptivních očekávání se zpravidla neanticipovaná inflace objevuje jen dočasně a neokeynesovská Phillipsova křivka bývá označována jako krátkodobá (Short run Phillips curve = SPC), tzv. monetaristická verze Phillipsovy křivky se běžně nazývá jako dlouhodobá (Long run Phillips curve = LPC)

Graf 2 Krátkodobá (SPC – Short run Phillips Curve) a dlouhodobá (LPC – Long run Phillips curve) Phillipsova křivka



Zdroj: Jurečka (2023)

Autoři upozorňují na skutečnost, že v této modifikované podobě Phillipsovy křivky o adaptivní očekávání není možné, aby se makroekonomické politice dařilo po delší dobu snižovat míru nezaměstnanosti, která je v určité hladině konzistentní s různými hladinami inflace. V zásadě tedy neexistuje dlouhodobý substituční vztah neboli trade-off mezi inflací a nezaměstnaností. Úsilí o vysokou zaměstnanost je dalším proinflačním faktorem. Proti těmto snahám vystupuje monetaristické učení, dle kterého jsou tyto zásahy v dlouhodobém měřítku reálně neúčinné, a dokonce ekonomice škodlivé. V souvislosti s touto modifikací Phillipsovy křivky je nutno definovat ještě přirozenou míru nezaměstnanosti, která nijak neurychluje míru inflace. Bývá označována jako tzv. NAIRU a vychází z anglického Non-accelerating inflation rate of unemployment.

Nicméně dle autorů Jurečky et al. (2023, s. 181) byla i tato hypotéza časem zpochybněna názorem, že spotřebitelé nemůžou být tak hloupí, aby se neustále dopouštěli stejných chyb v predikci budoucího vývoje. Adaptivní očekávání byla nahrazena racionálními očekáváním neboli hypotézou RATEX (Rational Expectations). Prvně byla tato hypotéza prezentována v roce 1961 americkým ekonomem Johnem Fraserem Muthem, nevzbudila ale větší pozornost. Do všeobecného vnímání jí protlačil až o desetiletí později nositel Nobelovy ceny Robert Emerson Lucas, pro zajímavost student přednášek Milтона Friedmana. Tato hypotéza v podstatě popírá základy adaptivních očekávání. Podle této teorie se lidé neřídí dogmaticky pouze svými historickými zkušenostmi, ale sbírají veškeré jim dostupné informace, které se snaží vyhodnotit a predikovat nový vývoj situace. Chyb se dle této teorie dopouští náhodně, nikoliv však systematicky a opakovaně. Nutno podotknout, že tato teze pracuje v rovině makroekonomie a celku, zabývá se agregátním vzorkem. Je možné, že někteří jedinci se budou i nadále chovat dle adaptivních očekávání. Systém tak podle této teorie vykazuje poměrně silnou snahu držet sám sebe v rovnováze. Tento rovnovážný vztah by mohl být narušen pouze silnými a nepředvídatelnými impulsy. Substituční vztah mezi inflací a nezaměstnaností by v rámci této teorie existoval jen za existence náhodných chyb v inflačních očekáváním. Kupříkladu v situaci, kdy centrální banka neočekávaně sáhne k expanzivnímu monetárnímu zásahu bez jakéhokoliv upozornění dopředu, lidé logicky očekávají původní míru inflace. Tím pádem situaci chybně vyhodnotí, skutečná inflace převyší míru očekávané inflace a míra nezaměstnanosti na čas poklesne pod přirozenou míru. To povede k „přehřátí“ ekonomiky. Lidé následně upraví své očekávání a dojde k vymizení neanticipované inflace, míra nezaměstnanosti se vrátí do své přirozené úrovně. Tempo růstu cenové hladiny však zůstane vyšší. Z toho lze vyvodit závěr, že substituční vztah mezi inflací a nezaměstnaností se v tomto modelu s racionálními očekáváním vyskytuje v krátkodobých usecích a zcela náhodně. Typicky má tato křivka tvar vertikální.

1.5 Peníze

Jurečka et al. (2023, s. 101) definuje historicky peníze jako v podstatě jakékoliv zboží schopné plnit funkci zprostředkovat směnu. Dříve proto tuto funkci mohly plnit různé věci od lastur, kožešin, koření, drahých kovů apod. V podstatě se penězi může stát cokoli, co budou lidé společně akceptovat jako platební nástroj či prostředek směny. Proto i v dnešní době nejsou peníze pouze bankovky či mince, ale spousta jiných prostředků. Makroekonomie sleduje spíše celohospodářskou funkci peněz. Potřeba rozlišit, v jakém pojetí se o penězích uvažuje, nutí k definici tzv. peněžních neboli monetárních agregátů. Ty se dále liší stupněm likvidity peněz, jež obsahují. Likvidita v tomto případě znamená stupeň připravenosti aktiv k platbám. Nejčastěji používanými agregáty jsou agregáty M1, M2 a M3.

Agregát M1, někdy označován jako tzv. „úzké peníze“, obsahuje hotovostní oběživo, které je právě v oběhu (mince a bankovky) a netermínované vklady, které však lze okamžitě převést

na oběživo nebo použit k bezhotovostní platbě. Někdy tyto vklady nazýváme vklady na požádání. Důvod, proč jsou do peněžní zásoby zahrnuty mince a bankovky je zcela logický, zajímavé je, proč do těchto zásob jsou zahrnuty i netermínované vklady. S ohledem na finanční stabilitu totiž může být velmi důležitá znalost výše částky, za kterou mohou v daný okamžik nakupovat ekonomické subjekty zboží na trhu. Netermínované vklady jsou vysoce likvidní aktivum, které lze velmi snadno použít k nákupu skrze šeky, platební karty, a mohou být velmi snadno proměněny přímo na oběživo.

Agregát M2, někdy označován jako „střední peníze“, v sobě zahrnuje agregát M1 a termínované vklady se splatností do dvou let a vklady s výpovědní dobou do tří měsíců. Mezi termínované vklady se řadí vklady, které není možné čerpat okamžitě, jejich čerpání je ujednáno k pevně smluvenému datu nebo po uplynutí výpovědní lhůty. Tyto prostředky neslouží k okamžitým platbám, ale mohou být v budoucnu na peníze převedeny. Rozdíl mezi termínovanými a netermínovanými vklady se dnes velmi stírá, zvláště pokud má ekonomický subjekt peníze uložené v rámci jedné banky. Poté lze finanční prostředky velmi jednoduše převádět mnohdy pouze pomocí tlačítka bankomatu. Tento agregát je zpravidla nejčastěji používaným.

Agregát M3, nazývaný „široké peníze“, v sobě obsahuje agregát M2 a některá vysoce likvidní a obchodovatelná aktiva, která jsou často blízkými substituenty netermínovaných vkladů. K přeměně na hotovost může dojít např. z dluhopisů (obligací), zejména těch státních, kterým bývá přisuzována větší důvěryhodnost a bývá o ně podstatně větší zájem. K převodu na hotovost je potřeba podniknout jisté finanční operace a vyžadují například součinnost bank nebo burzy cenných papírů. Do této směny vstupuje i riziko ztráty, neboť pokud je subjekt pod časovým tlakem, má ztíženou situaci ohledně vyjednávání pro něj výhodné ceny. Tento agregát bývá považován jako nejstabilnější.

Dle autorů vychází z definic jednotlivých agregátů jednoduchý vztah a sice, že $M1 < M2 < M3$.

1.5.1 Kvantitativní teorie peněz

Jak uvádí Jurečka et al. (2023, s. 103) je kvantitativní teorie peněz možná jedna z nejdůležitějších peněžních teorií v dějinách ekonomického myšlení a jedná se o předchůdkyni zásadních makroekonomických teorií. Historie této teorie sahá patrně až do 16. století. Zkoumá a popisuje vztah mezi množstvím peněz v oběhu a úrovní cenové hladiny. Vychází totiž z myšlenky, že ceny statků jsou závislé na množství peněz v oběhu. Pokud bude růst peněžní zásoba, poroste s tím proporcionálně i cenová hladina. V hypotetické situaci, pokud se lidé probudí s dvojnásobným množstvím peněz na účtech a ve svých peněženkách, nebudou o nic bohatší, než když předchozí večer ulehli ke spánku. Dvojnásobně totiž ruku v ruce s tímto faktem vzrostla i cena výrobků a služeb.

1.5.2 Rovnice směny

Dle Jurečky et al. (2023, s. 104) nepřejímají modernější verze kvantitativní teorie peněz dogmaticky původní myšlenku, že proporcionálně s růstem peněžní zásoby roste i cenová hladina. Vztah je dle těchto modernějších přístupů složitější a do výpočtu je nutno zahrnout i rychlost obratu peněz a velikost reálného produktu. Tyto faktory jsou samozřejmě proměnlivé a nelze je úplně považovat za konstanty. Irving Fisher později vyslovil tzv. rovnici směny a modifikoval tím původní kvantitativní teorii peněz, viz níže vzorec 3.

Vzorec 3 Rovnice směny

$$M \times V = P \times Q$$

Zdroj: Jurečka (2023, s.104)

V tomto vztahu zastupuje M množství peněz v oběhu daného období, V je rychlostí obratu peněz, P je cenovou hladinou (zjištěnou např. indexem spotřebitelských cen) a Q je reálným produktem (objem vyprodukovaných výrobků a služeb).

Dle autorů tento vztah nutí k zamyšlení nad otázkou celkové nabídky peněz v ekonomice. Obrat peněz lze chápat jako substitut části peněz, za předpokladu, že se rychlost zvýší, zvětší se i množství. Z této rovnice ale vyplývají i další zajímavé vztahy. Cenová hladina se mění přímo úměrně tomu, jaké je množství peněz v oběhu. Mění se přímo úměrně k rychlosti obratu peněz. Naopak se mění nepřímo úměrně k objemu produkce neboli reálnému produktu.

1.6 Penzijní systém v ČR

Vostatek (2016, s. 127) uvádí, že konstrukt penzijního systému, který je nyní v ČR, sahá zhruba do poloviny 90. let. Vycházel logicky z předešlého komunistického systému, který byl z větší míry závislý na výdělcích a byly ve větší míře zvýhodňovány určité profese. Převážně rizikové jako např. horníci apod. Na druhé straně diskriminoval, tehdy již prakticky neexistující, drobné živnostníky a soukromé rolníky. Výpočet důchodu byl postaven na mzdovém průměru nejlepších tří let z posledních deseti. Dle ČSÚ byl průměrný důchod v roce 1989 1 598,- Kčs a dle Vostatka (2016, s. 127) byla relace důchodu k hrubé mzdě 50 % a k čisté mzdě tehdy 64 %. Co bylo pro tento systém typický, byla nedostatečná indexace důchodů. Ta byla způsobena tzv. skrytým růstem cen, který byl v průměru v maloobchodních cenách cca 2,5 % ročně.

Po sametové revoluci se logicky odbourala diskriminace soukromého sektoru a prakticky se zrušily i preferované pracovní kategorie. Změny systému po sametové revoluci přinesly pokles úrovně reálně vyplácených penzí v relaci ke mzdám. Naproti tomu se však zavedla pravidelná indexace penzí.

Autor uvádí, že klíčové bylo zavedení tzv. základní výměry důchodu. To je základní složkou dnes vyplácených českých veřejných penzí. Základní výměra vznikla v roce 1996 zrušením státního vyrovnávacího příspěvku. Ten byl dočasně zaveden v roce 1990 při zrušení záporné daně z obratu, což mělo za následek růst maloobchodních cen.

1.6.1 Penzijní systém v ČR v současnosti

Dle webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí se důchodový systém v ČR skládá z povinného důchodové pojištění (tzv. první pilíř), který upravuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů a dále doplňkovém penzijním spoření (tzv. třetí pilíř), dle zákona č. 427/2011 Sb., které v roce 2013 nahradilo penzijní připojištění se státním příspěvkem podle zákona č. 42/1994 Sb. Mezi tzv. dobrovolné doplňkové produkty se řadí i nejrůznější životní pojištění komerčních pojišťoven apod.

Povinné důchodové pojištění se vyznačuje tím, že je dávkově definované a je tzv. průběžně financované. To znamená, že kombinace různých proměnných jako např. počet odpracovaných let, výše výdělků apod. garantuje určitou výši dávky. Zároveň průběžnost systému spočívá v tom, že aktivní pracující svými sociálními odvody financují důchody současných důchodců.

Právní rámec je jednotný pro všechny pojištěnce, výjimku tvoří tzv. silové resorty (např. hasiči, policisté), které pobírají tzv. výsluhové renty za předem definovaný počet odpracovaných let v daném resortu.

Zajímavostí je, že Národní rozpočtová rada vlády ve své studii z roku 2022 uvádí konstatování tzv. Komise pro spravedlivé důchody, která uvádí, že třetí pilíř plní svou funkci v důchodovém systému ve velmi omezené míře a doporučuje jej upravit. Jako problematickou vidí celkem nízkou výši úspor i úložek účastníků, malý zájem mladších věkových kategorií, nízké zhodnocení zejména ve starších transformovaných fondech apod.

Ze základního důchodového pojištění jsou hrazeny starobní důchody, vdovské a vdovecké důchody, sirotčí důchody a invalidní důchody.

1.7 Mzdy

Ministerstvo práce a sociálních věcí definuje na svých stránkách v příručce pro personální agendu a odměňování zaměstnanců z roku 2024 rozdíl mezi mzdou a platem. Mzdu neboli naturální mzdu popisuje jako penežité plnění a plnění peněžité hodnoty ze strany zaměstnavatele vůči zaměstnanci za odvedenou práci. Je to pojem, který zahrnuje všechny položky odměny poskytnuté za výkon práce. Je to základní mzda, pohyblivá složka mzdy, provize, odměny, bonusy apod. Plat se liší tím, že je většinou chápán jako peněžité plnění poskytované za práci převážně nebo zcela z veřejných zdrojů. Ze státního rozpočtu, veřejného zdravotního pojištění apod. Výčet zaměstnanců spadající do této kategorie lze nalézt v zákoníku práce, § 109 odst. 3.

Vlček (2016, s. 217) definuje mzdu z více ekonomického hlediska. Popisuje ji jako výsledek interakce mezi nabídkou a poptávkou, která se odehrává na trhu práce. Podle autora totiž v tržním systému plní mimo jiné dvě základní funkce. Pro firmy je to zdroj, kde jsou alokovány pracovní síly. Proekonomicky aktivní obyvatelstvo by to tedy měla být možnost, jak se dostat ke konkrétním pracovním činnostem. Druhou funkcí je poskytnutí peněžního příjmu pracovním silám, které se podílejí na vyrobené produkci.

Zásadní myšlenkou, kterou autor formuluje je motivace, proč člověk dobrovolně vykonává určitou práci. Podle autora to je, aby si obstaral zdroje pro dostatečné uspokojování svých potřeb. V hypotetickém prostředí, kde neexistuje možnost podnikání, je tedy jedinou možností pro permanentní závislost na prostředcích obživy, vstup do námezdního vztahu. Zvláštním jevem je skutečnost, že při stejném životním standardu se stává spotřeba ekonomických statků de facto konstantní. Z toho vyplývá, že mzdy jsou v drtivé většině zcela nepružné směrem dolů. Jednou nabytá úroveň se tak stává novou výchozí pozicí pro další vývoj.

Vlček (2016, s. 221) tedy mzdu označuje jako cenu práce. Z toho jasně vyplývá, že výši mzdy mimo jiné zásadně ovlivňuje nabídka a poptávka po pracovní síle. Vedle toho je ovlivňována dalšími makroekonomickými i mikroekonomickými ukazateli. Zásadně může výši mzdy ovlivnit stát. Může např. stanovit minimální mzdu, může se pokusit regulovat vliv vývoje mezd v závislosti na inflaci, různá mzdová moratoria apod. Na mikroúrovni je to ovlivňování mezd samostatnými ekonomickými celky, podniky atd. Mzda je tu určována souhrnem tzv. mzdových soustav. Ty obsahují množství pravidel sloužící ke stanovení výše mzdy, různé tarifní třídy, specifikaci, co musí zaměstnanec splňovat pro vykonávání dané činnosti apod.

Autor dále definuje několik důležitých pojmů. Částka, kterou pracující obdrží za skutečně vykonanou práci, je nominální mzda. Oproti tomu reálná mzda je projevem kupní síly nominální mzdy. Vyjadřuje, jaké množství statků a služeb si může pracovník koupit za svou nominální mzdu. Je tedy logicky ovlivněna cenovou hladinou ekonomických statků, respektive

inflací a dále daňovým zatížením. Termínem hrubá mzda se označuje mzda před veškerými srážkami a odvody. Naopak po odečtu srážek a odvodů vzniká mzda čistá.

2 Metodika práce

Tato bakalářská práce se zabývá vlivem inflace na vývoj mezd, platů a důchodů v ČR. Snaží se popsat, jaký vliv má inflace na kupní sílu jednotlivých pracovních pozic a obyvatel pobírajících důchod. Rozebírá, jaké jsou možné přístupy k inflaci ze strany státu, jaké má stát možnosti pro ovlivnění míry inflace skrze svou fiskální politiku nebo monetární, repektive měnovou politiku své centrální banky. Analyzuje důchodový systém v ČR a zkoumá vztahy mezi inflací a nezaměstnaností.

V teoreticko-metodologické části bylo přistoupeno ke sběru a definici stěžejních pojmů této problematiky skrze širokou literární rešerši primárně díky Městské knihovně v Mostě. Použita byla doporučená literatura k tomuto tématu bakalářské práce a dále byla bohatě doplněna o další relevantní odborné publikace zabývající se inflací, monetární politikou, důchodovými systémy apod. Publikace byly vybírány pouze recenzované, aby bylo dosaženo maximální odborné relevance k danému tématu. Literární zdroje byly dále vhodně doplněny o internetové prameny institucí zabývajících se sběrem a vyhodnocováním, mimo jiné ekonomických dat a ukazatelů. Čerpáno bylo z webových stránek Českého statistického úřadu, Eurostatu, České národní banky, webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí. Zahrnuta byla dále i studie Rozpočtové rady vlády. V jednotlivých tématech bylo kombinováno několik publikací od různých autorů k dosažení širšího pohledu na danou problematiku a zamezilo se tak citování pouze jednoho autora.

Analytická část práce konkrétně rozpracovává data a poznatky získané v teoreticko-metodologické části je obohacuje o další data převážně statistického charakteru z databázi ČSÚ, ISPV, ČNB apod. Nejprve bylo přistoupeno ke stanovení relevantní zkoumané oblasti a časového období, se kterou se bude datová sada shodovat. Po sběru bylo přistoupeno ke kategorizaci dat a následně její syntéze v navzájem relevantní celky. S daty bylo zacházeno v prostředí MS Excel, kde byly vytvořeny tabulky pro lepší vyhodnocení údajů a následně i grafy pro lepší grafické znázornění vyplývajících závěrů. Na sesbíraná data byla aplikována syntéza a také i některé analytické postupy. Komparativními metodami byly jednotlivé údaje porovnávány mezi sebou. Pro stanovení propojení jednotlivých dat mezi sebou byla použita vztahová analýza. V případě potřeby stanovení příčin daného jevu byla použita kauzální analýza. V části popisu vývoje mezd a platů v závislosti na inflaci jsou použity matematicko-statistické obory decilu, kvartilů a mediánu pro detailnější diferenciaci rozpětí jednotlivých mezd. V případě mediánu je jeho kvalitou, že stojí přesně uprostřed datového vzorku a není ovlivněn či zkreslen abnormálními výkyvy na straně maximálních i minimálních hodnot. Právě horní a dolní decily dokážou přesně popsat, jak jsou umístěny hodnoty na obou stranách popisované skupiny dat. Použité grafy jsou sloupcové a spojnicové, které dokáží dostatečně vystihnout a znázornit analyzované hodnoty.

Závěr práce je logické vyhodnocení poznatků a dat nabytých v průběhu teoreticko-metodologické i analytické části. Na získané poznatky je aplikována skrze logické uvažování a vyhodnocení dedukce a jsou stanoveny konkrétní a jasné závěry.

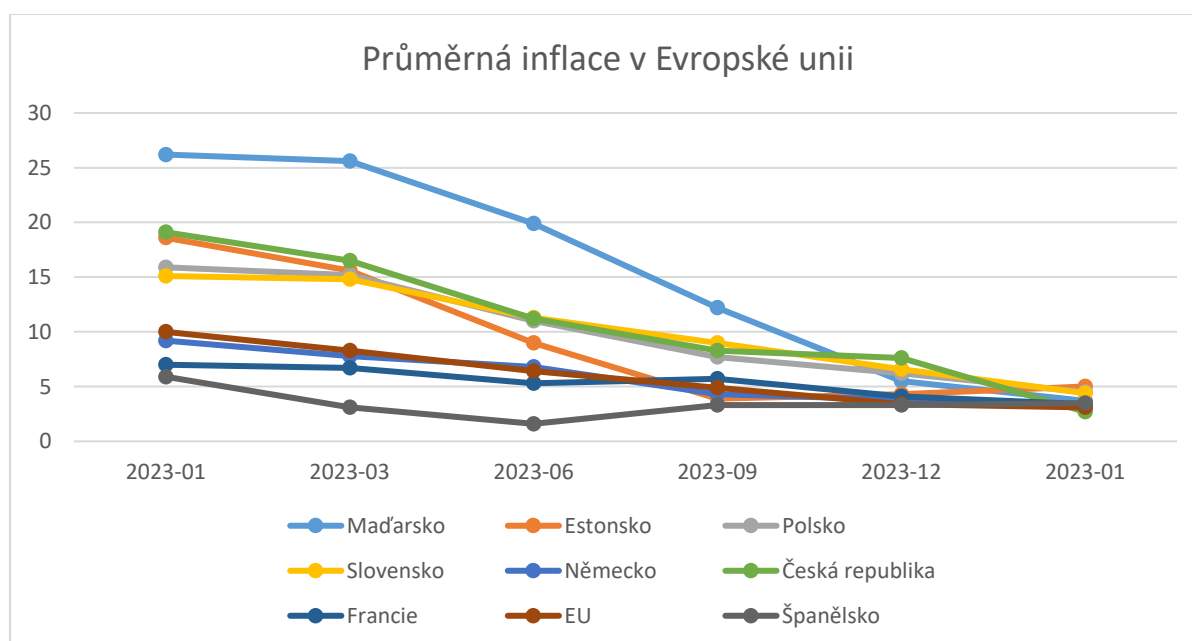
3 Analytická část práce

Následující analytická část vychází zčásti z nabytých poznatků v předchozí teoreticko-metodologické části a stěžejní část práce je zaměřena na porovnání vlivu inflace na vývoj hrubé mzdy u vybraných pracovních pozic. Těmi jsou řídicí pracovníci ve stavebnictví, montážní dělníci energetických zařízení, řídicí pracovníci ve stavebnictví, zedníci, kamnáři a dlaždiči. Dat jejich hrubé mzdy jsou porovnávány pro větší míru detailu samostatně ve statistických oborech 1. decilu, 1. kvartilu, mediánu, 3. kvartilu a 9. decilu. Dále jsou analyzována data vývoje důchodu, reakce centrálních bank na inflaci, vývoj měnového agregátu M1 v čase. V závěru jsou shrnuty závěry vyplývající z analýzy dat v analytické části.

3.1 Současná míra inflace v EU a ČR

Z dat Eurostatu na grafu číslo 5 níže je vidět na vybraném vzorku států Evropské unie a průměru EU samotné, že inflace má klesající tendenci. Míra inflace v lednu roku 2023 v některých zemích překračovala hodnoty 20 %, v Maďarsku dokonce překračovala hodnotu 25 %. Po roce, v lednu roku 2024, je průměr Evropské unie na úrovni 3,1 %. Je zřejmé, že inflace začala zhruba kolem března roku 2023 klesat až do nynějších hodnot.

Graf 3 Vývoj průměrné inflace v Evropské unii



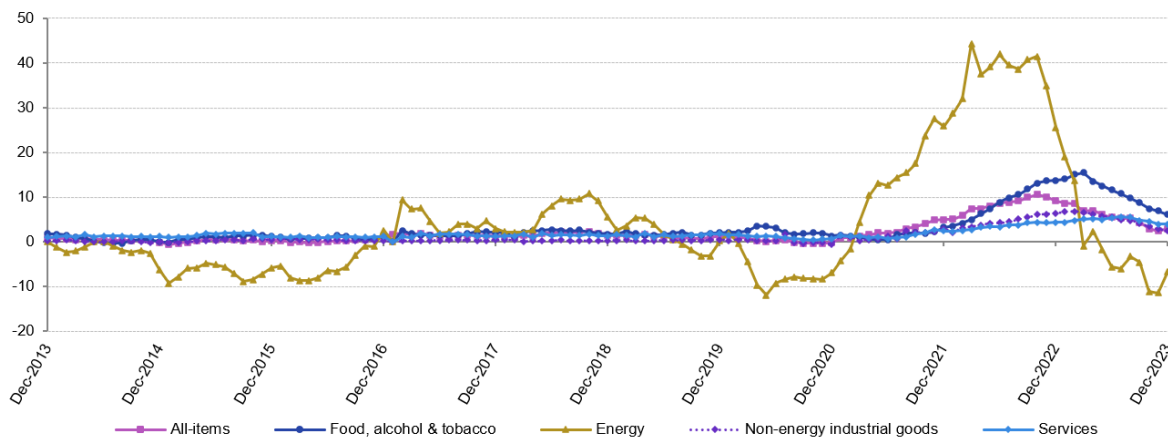
Zdroj: Eurostat 2024

Dále lze z dat vyčíst zajímavý jev a sice, že větší inflací byly zasaženy země spíše na východním okraji Evropské unie. To může být způsobeno větší energetickou závislostí těchto zemí na Ruské federaci, protože z grafu číslo 4 vyplývá, že ze složek, které se podílejí na inflaci, byla jednoznačně největší volatilita právě v cenách energií. Ty zejména na přelomu let 2021 a 2022 vystoupaly raketovým tempem vysoko přes 40 %. I ČNB (2023) totiž ve své zprávě o měnové politice uvádí ceny energií jako jeden z klíčových spouštěčů inflace. Tvoří totiž převážnou část výdajů spotřebitelů, domácností i firem. Růst cen energií na komoditních burzách se pak dříve či později promítne i do maloobchodních cen, což roztáčí inflační spirálu ještě rychleji a žene tak vzhůru ceny prakticky všech výrobků.

Graf 4 Průměrná inflace v eurozóně a její hlavní součásti, prosinec 2013–prosinec 2023

Euro area annual inflation and its main components, December 2013 - December 2023

(%)



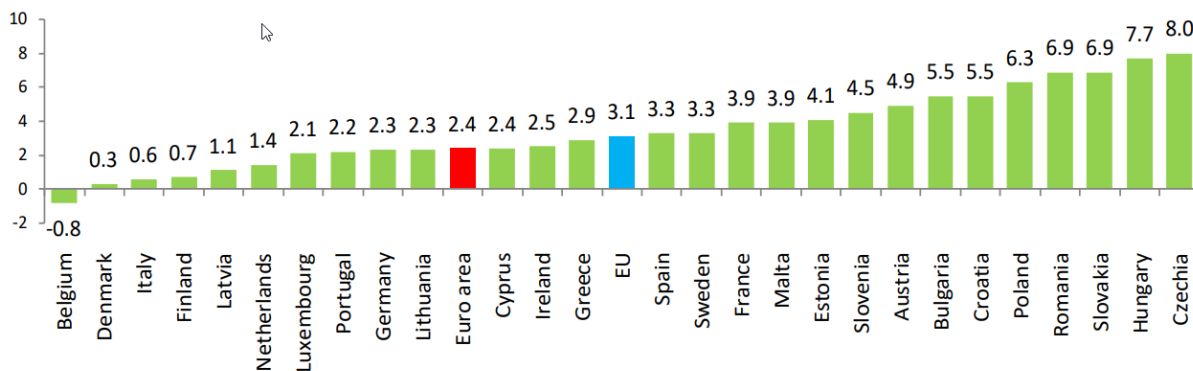
Source: Eurostat (online data code: prc_hicp_manr)



Zdroj: Eurostat 2024

Graf 5 Průměrná míra inflace (%) v listopadu 2023

Annual inflation rates (%) in November 2023



Zdroj: Eurostat (2023)

V tabulce číslo 1 níže jsou vynesena data průměrné roční inflace v ČR od roku 2008 do roku 2023. Tato data vycházejí z měření Českého statistického úřadu. Je vidno, že min. od roku 2008 nepanovala v České republice dvouciferná inflace.

Tabulka 1 Průměrná roční míra inflace v ČR

Rok															
08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
6,3	1,0	1,5	1,9	3,3	1,4	0,4	0,3	0,7	2,5	2,1	2,8	3,2	3,8	15,1	10,7

Zdroj: ČSÚ (2023)

3.2 Reakce centrálních bank na inflaci

Při hodnocení reakcí centrálních bank by byl objektivní postoj si uvědomit, v jak relativně obtížné pozici z jejich pohledu byly. Zejména poté co se téměř deset let pokoušely zápasit s inflací velmi nízkou, kdy se často nedařilo inflaci „vybičovat“ ani k cílené 2% hranici a mnohdy byly obavy spíše deflační než z vyšší míry inflačního růstu. Po celkem rychlé změně ekonomické situace, zpočátku převážně vlivem pandemie, však trvala změna mindsetu centrálních bankéřů většinou až příliš dlouho. To mělo za následek nejen „rozhoření“ inflačního požáru do nebývalých rozměrů, dále ale hrozilo velké riziko tzv. inflačního očekávání, což by ještě více roztáčelo inflační spirálu a zcela zásadně zpomalovalo způsoby, jak vyšší cenovou hladinu krotit. Pandemie s sebou nesla celou řadu dílčích problémů od obrovských vládních stimulů, vysokých úspor domácností z dob omezení pohybu a související odložené poptávky, až po narušené dodavatelsko-odběratelské řetězce. Celou situaci následně ještě více zkomplikovala válka na Ukrajině, která mimo jiné měla za následek zdražení celé řady komodit. Tak jak možná zpočátku centrální banky nereagovaly dostatečně rychle, s o to větší razancí musely přikročit k obratu své monetární politiky v situaci, kdy už bylo úplně jasné, že tato inflace sama jen tak neodezní. Samozřejmě čím dramatičtější zásahy centrálních bank do ekonomik jsou, tím větší riziko „zadušení“ hospodářské konjunktury obecně hrozí. V ekonomických kruzích také například není ojedinělý názor, že ve své urputnosti možná centrální banky své zásahy přehnalý a nezřídka kdy se mluví o recesi v Evropě i USA. Poté co začínalo být jasné, že se růst cen rozšiřuje na stále zvětšující se množinu zboží a služeb definitivně potvrdila setrvání vyšší inflace energetická krize, která zapříčinila vystřelení cen energií. Nejrychleji na kvapně se měnící se cenovou hladinu reagovaly centrální banky v České republice, Maďarsku a s drobným zpožděním následně v Polsku. V těchto zemích byly daleko zřetelnější signály, předpovídající hlubší inflační krizi než v západní Evropě nebo USA. Česká národní banka patřila mezi první centrální banky, které přikročily k výraznému zpřísnění své monetární politiky a také patří mezi první, které od postupného zvyšování úrokových sazeb upustily. Zachovala se tak na základě svých makroekonomických modelů, které předpokládaly a stále předpokládají návrat a udržení inflace v rámci svého inflačního cíle. Díky svým vysokým devizovým rezervám navíc mohla ČNB přistoupit ještě k jednomu důležitému kroku, a to bylo defenzíva koruny v jejím oslabování, které by zásadně zpomalovalo snahy o snížení inflace. Takovou možnost kupříkladu neměla Maďarská centrální banka, která naopak měla devizové rezervy podstatně menší a čelila tak velkému tlaku proti forintu, a i proto musela poměrně rychle přistoupit k razantnímu zvýšení úrokových sazeb na 18 %. K nejdéle trvajícím zastáncům dočasné inflace patřila Evropská centrální banka, která začala zvedat úrokové sazby až v červenci 2022, pro srovnání v té době měla už ČNB za sebou několikátou vlnu zvedání sazeb. O co později ECB začala se zvedání sazeb, o to více musela být razantní a jen v roce 2022 přistoupila od července k navýšení úrokové míry čtyřikrát, celkem o 250 bazických bodů

a v roce 2023 musela znovu šestkrát zvedat sazby. Prudký nárůst cen energií s sebou nesl další sekundární projevy, kdy se navyšování cen propisovalo i do dalších komodit. Ceny energií tak v roce 2022 rostly o 40,8 % byť ještě rok před tím rostly „pouze“ o 17,6 %. Toto zdražování se začalo propisovat do mnohem víc položek spotřebního koše a dalším zásadním akcelerátorem inflace bylo i zdražování cen potravin, které v září roku 2022 zdražily o 11,8 % a v září roku 2021 ceny potravin rostly o 2,0 %. Je třeba podotknout, že konkrétně růst cen potravin je způsoben více faktory dohromady válkou na Ukrajině, růstem cen energií apod. Růst cen energií však nemá vliv pouze na růst cen komodit spotřebního koše, ale ohrožuje prakticky celou ekonomiku EU. Ač se jednotlivé členské státy s inflací vypořádaly v uplynulých letech celkem dobře, hlubší analýzy jednotlivých ekonomik a hospodářství naznačují, že členské státy prakticky vyčerpaly své rezervy a nemůže být vyloučen nástup nebo již dokonce probíhající recese.

Pro potvrzení tohoto tvrzení je možné analyzovat data Eurostatu v tabulce číslo 2 níže, kde je zachycen růst reálného HDP vybraných zemí Evropské unie, EU jako celku a tzv. „eurolandu“. Z dat vyplývá, že již od roku 2017 docházelo ke zpomalování hospodářského růstu a často byl používán termín tzv. „přehřáté ekonomiky“. Ranou byl zmiňovaný rok 2020, kdy je možné vidět, že se hospodářství všech zemí v EU propadlo. Moc optimismu nelze nálezt ani v číslech roku 2023, byť jsou některé ještě stále prozatimní, většina kladných růstů nepřekračuje hranici 1 % a často se objevují záporné hodnoty jako např. u České republiky, Německa, Rakouska, Maďarska apod. S takovým stavem evropského hospodářství se nelze bránit termínům „hospodářská recese“.

Tabulka 2 Růst reálného HDP vybraného vzorku zemí v letech 2017-2023 v %

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
European Union - 27 countries (from 2020)	2,8	2,1	1,8	-5,6	6,0	3,4	0,4
Euro area – 20 countries (from 2023)	2,6	1,8	1,6	-6,1	5,9	3,4	0,4
Euro area - 19 countries (2015-2022)	2,6	1,8	1,6	-6,1	5,9	3,4	0,4
Czechia	5,2	3,2	3,0	-5,5	3,6	2,4	-0,3
Germany	2,7	1,0	1,1	-3,8	3,2	1,8	-0,3
France	2,3	1,9	1,8	-7,5	6,4	2,5	0,7
Croatia	3,4	2,8	3,4	-8,6	13,8	6,3	2,8
Italy	1,7	0,9	0,5	-9,0	8,3	4,0	0,9
Hungary	4,3	5,4	4,9	-4,5	7,1	4,6	-0,9
Austria	2,3	2,4	1,5	-6,6	4,2	4,8	-0,8
Poland	5,1	5,9	4,4	-2,0	6,9	5,3	0,2
Slovakia	2,9	4,0	2,5	-3,3	4,8	1,8	1,1
Sweden	2,6	2,0	2,0	-2,2	6,1	2,7	-0,2
Norway	2,5	0,8	1,1	-1,3	3,9	3,0	0,5

Zdroj: Eurostat (2024) – vlastní zpracování

Být má zpomalení ekonomiky prakticky za vedlejší efekt potlačení inflace, je nutné být na pozoru s přílišnými zásahy do úrokových sazeb, neboť příliš horlivé škrcení ekonomiky ze strany států potažmo centrálních bank může mít za následek ještě větší prohloubení recese. V kombinaci s nemalým zadlužením členských států, v současné době zejména Itálie, vyvstává memento řecké dluhové krize s rozdílem, že HDP Řecka tvoří 1,2 % HDP EU, avšak HDP Itálie se na HDP EU podílí 15 %. Tato situace pramení z růstu výnosů státních dluhopisů, což je zapříčiněno vysokou inflací a zvyšováním sazeb ze strany ECB. Jelikož je růst výnosů nerovnoměrný, rostou výnosy dluhopisů ekonomicky slabších jižních států rychleji než výnosy státních dluhopisů např. Německa. Tím je výrazně narušen transmisní mechanismus měnové politiky ECB.

3.3 Vývoj inflace v ČR (meziměsíčně)

Jedním z klíčových faktorů ve vnímání inflace v ČR je historicky velmi slabá zkušenost s vyšší mírou inflace. Minulý režim pojem inflace prakticky neznal, respektive s ním veřejně nepracoval. I když i v době socialismu rostly ceny, nicméně tzv. skrytým způsobem, jak bylo již popsáno v předchozích kapitolách. V období první republiky je notoricky známá deflační politika Aloise Rašína, která měla za cíl vrátit úroveň inflace na předválečné období. Ani po roce 1989 nebylo, až na pár výjimek, obvyklé, že by se v tuzemsku usídlila větší inflace na delší období. Z toho tedy pramení, že nynější delší období vysoké inflace, místy i dvojciferné, je pro spotřebitele v ČR neobvyklá zkušenost. Z tabulky číslo 3 je možné vyvodit, že část obyvatelstva zejména ve věkovém rozmezí 20–30 let prakticky nezažila inflaci přesahující 3 %. A tedy je pro ni zkušenost posledních pár let nová a do určité míry, ve vztahu k inflaci, formující.

Tabulka 3 Přírůstek indexu spotřebitelských cen k předchozímu měsíci

Rok	Měsíc											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2020	1,5	0,3	-0,1	-0,2	0,4	0,6	0,4	0,0	-0,6	0,2	0,0	-0,2
2021	1,3	0,2	0,2	0,5	0,2	0,5	1,0	0,7	0,2	1,0	0,2	0,4
2022	4,4	1,3	1,7	1,8	1,8	1,6	1,3	0,4	0,8	-1,4	1,2	0,0
2023	6,0	0,6	0,1	-0,2	0,3	0,3	0,5	0,2	-0,7	0,1	0,1	-0,4
2024	1,5	0,3										

Zdroj: ČSU (2024)

Na tabulce číslo 1 výše jsou vynesena data meziměsíční inflace ve vztahu vždy k předešlému měsíci. Pro ucelený pohled je přehled od roku 2020, kdy se sice začala inflace vzdalovat cílu ČNB, který je stanoven na 2 %, nicméně stále byla v ročním průměru lehce přes 3 %. Z tabulky je patrné, že v letech 2020 a 2021 meziměsíční hodnoty většinou ani nepřesáhly hodnotu jednoho procentního bodu. V letech 2020 byly dokonce ve čtyřech měsících hodnoty záporné, dalo by se tedy mluvit o hodnotách deflačních. Zásadní zlom nastal v roce 2022, kdy byl hned lednový údaj na hodnotě 4,4 % a i další měsíce pokračovaly v tomto trendu a dále navyšovaly hodnotu inflace, která se v tomto roce zastavila až na hodnotě 15,1 %. Což byla pro představu dle ČSÚ nejvyšší naměřená hodnota od roku 1994. Zajímavostí je v roce 2022 měsíc říjen, který měl jako jediný v tomto roce zápornou hodnotu. To je způsobeno započtením a zavedením tzv. Úsporného tarifu a zároveň odpuštěním poplatku za podporované zdroje energie (POZE). Tímto balíčkem byl říjnový údaj inflace zcela zásadně zkreslen.

První měsíc dalšího roku, tedy leden roku 2023 začal hodnotou ještě vyšší než leden předchozího roku a sice hodnotou 6,0 %. Oproti předchozímu roku se ale hodnoty začaly snižovat, a dokonce v měsících dubnu, září a prosinci byly v záporné hodnotě. I ostatní měsíce byly ale zásadně na nižších hodnotách než rok předchozí a celkově byla tento rok míra inflace na hodnotě 10,7 %. Jedním z důvodů, které vedly k poklesu inflace, je zvýšení repo sazby ze strany ČNB. Repo sazba je dle definice ČNB její klíčový nástroj měnové politiky a slouží k regulaci množství peněžní zásoby v oběhu. Jejím zvýšením se zpravidla docílí ke snížení inflace a naopak. Nevýhodou je, že se tato opatření projeví až v delším časovém intervalu. Pokud se hodnoty z tabulky 1 překryjí s daty z tabulky 2 níže, na které jsou zachyceny právě pohyby repo sazby, je možno sledovat s cca ročním zpožděním snižování inflace po navýšení

repo sazby. Z tabulky číslo 2 je vidět, že v období nízké inflace byla hodnota dvoutýdenní repo sazby velmi nízká. Od února 2020 začala klesat, až se v květnu 2020 dostala na svoje minimum, na hodnotu 0,25 %. Právě od února roku 2020 byly meziměsíční hodnoty inflace velmi nízké, nebylo tedy třeba držet vyšší repo sazbu a ČNB tak reagovala volnější monetární politikou. Jak v čase začala cenová hladina stoupat, a i díky ekonomickým prognózám bylo jasné, že bude stoupat i nadále, začala centrální banka reagovat zvyšováním repo sazby, což je vidět na hodnotách od srpna roku 2021. Díky enormním pobídkám a stimulačním krokům vlády v období covidové pandemie bylo celkem jasné, že masivní nárůst peněžní zásoby povede k razatnému nárůstu inflace. To bylo dále umocněno dalšími vlivy, které již nesouvisely pouze s uzavřením ekonomik v období pandemie COVID-19, na výrazném růstu inflace se dále podílela energetická krize jdoucí ruku v ruce s válkou na Ukrajině. Na to reagovala ČNB postupným navyšováním repo sazby v průběhu celého roku 2021, což kulminovalo v roce 2022 v červnu, kdy se hodnota repo sazby zastavila na hodnotě 7,00 %. Právě rok 2022 byl z pohledu inflace mimořádný, ale z uvedených dat je patrné, že s určitým časovým odstupem se začala míra inflace snižovat a meziměsíční hodnoty z roku 2023 byly již výrazně nižší. V prosinci roku 2023 přistoupila ČNB k prvnímu snížení repo sazby, což následovalo dalším snížením v únoru letošního roku 2024 na hodnotu 6,25 %. I meziměsíční hodnoty inflace se vrátily do hodnot před rok 2022 a v únoru letošního roku byla dokonce míra inflace pouhých 0,3 %.

Tabulka 4 Vývoj dvoutýdenní repo sazby v %

Období	03.05.2019	07.02.2020	17.03.2020	27.03.2020	11.05.2020	24.06.2021	06.08.2021	01.10.2021
repo sazba	2,00	2,25	1,75	1,00	0,25	0,50	0,75	1,50
Období	05.11.2021	23.12.2021	04.02.2022	01.04.2022	06.05.2022	23.06.2022	22.12.2023	09.02.2024
repo sazba	2,75	3,75	4,50	5,00	5,75	7,00	6,75	6,25

Zdroj: ČNB (2024)

Tabulka 5 Vývoj inflace v letech 2008-2023 v %

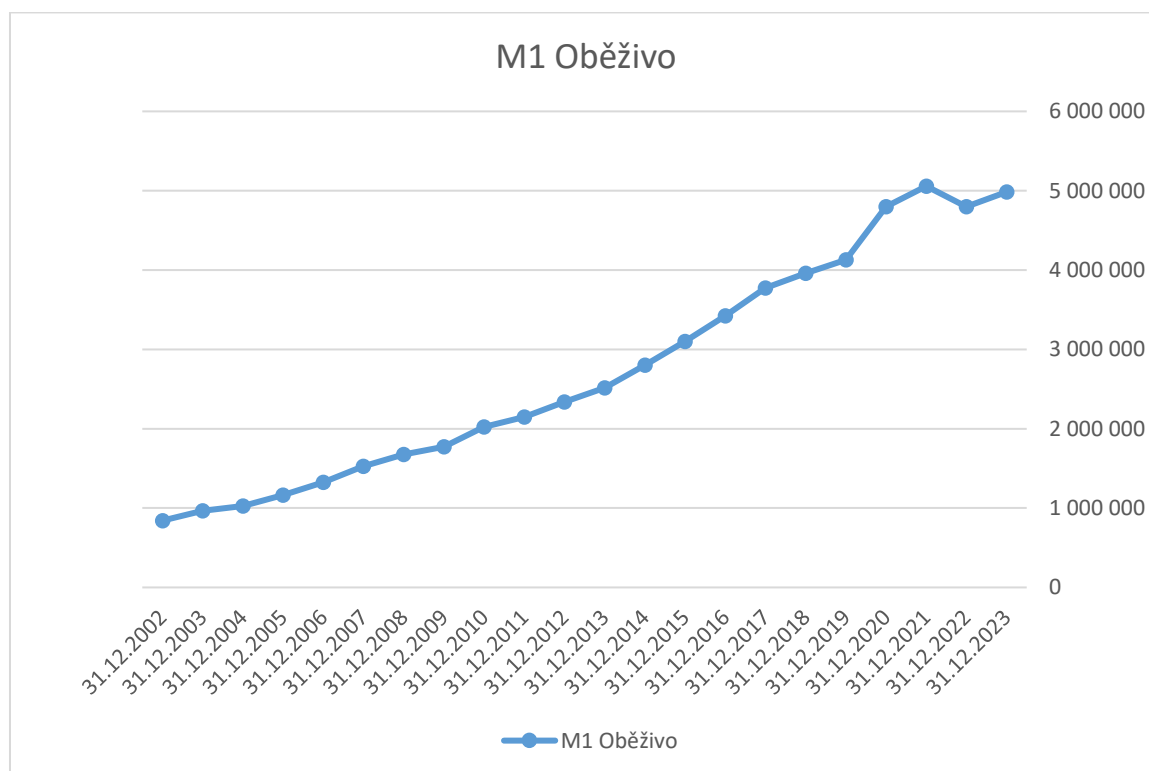
Rok															
08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
6,3	1,0	1,5	1,9	3,3	1,4	0,4	0,3	0,7	2,5	2,1	2,8	3,2	3,8	15,1	10,7

Zdroj: ČSU (2024)

3.4 Vývoj peněžní zásoby

Dalším signifikantním znakem růstu inflace je stav peněžní zásoby neboli měnové agregátu a zejména pak agregátu M1. Dle dat ČNB je možné vidět na grafu číslo 8, jak se vyvíjela peněžní zásoba (oběživo a jednodenní vklady) a jak v podstatě nepřetržitě stoupala kontinuálně od roku 2002 až do roku 2021, kdy poté mezi lety 2021 a 2022 následovala korekce a pokles. Nicméně mezi roky 2022 a 2023 je dle grafu číslo 8 níže opět možné sledovat nárůst peněžní zásoby. Tento pokles v letech 2021-2022 je způsoben tlakem centrální banky na snížení likvidity a růstem úrokových sazeb. Těmito prostředky se ČNB snažila brzdít počínající inflaci, která byla v podstatě utvrzena obrovským až bezprecedentním nárůstem v letech 2019-2020, který v procentuálním vyjádření představoval nárůst peněžní zásoby o 16,2 %. Při detailnějším pohledu na rozmezí 2019-2021, tedy období pandemie COVID-19, byl nárůst dokonce 22,4 %. Až poté nastala zmiňovaná korekce, tedy snížení měnového agregátu M1 o 5,1 %. To již bylo ale období vrcholné inflace. Od roku 2002, který je první sledovaný v grafu níže až do roku 2023, narostl agregát M1 o neuvěřitelných 492,2 % a celková peněžní zásoba se tedy značně násobila.

Graf 6 Vývoj měnového agregátu M1 – Oběživo (v mil. Kč)



Zdroj: ČNB (2024)

3.5 Vývoj hrubé mzdy ve vztahu k inflaci

Protože lze na ploše této bakalářské práce jen obtížně pokrýt a popsat vývoj mezd všech profesí, byly vybrány pro účely popisu vývoje mezd dva obory, stavebnictví a energetika a z těchto oborů dále dvě specifické pracovní pozice. Vždy jedna řídicí pozice (manažerská) a jedna pozice dělnická. Protože by pouhý údaj průměrné mzdy mohl být zavádějící a zkreslen různými extrémami, ať už blížíci se maximu nebo minimu, je hrubá mzda u těchto pracovních zařazení popsána a analyzována v hodnotách 1. decilu, 1. kvartilu, mediánu (2. kvartilu), 3. kvartilu a 9. decilu. Vypovídající hodnota těchto statistických oborů je zejména v tom, jak je mzda rovnoměrně nebo nerovnoměrně rozprostřena v pásmu minimálního a maximálního výdělku na dané pracovní pozici. Jak velká je mzda, kterou na dané pozici pobírá 10 % nejhůře ohodnocených zaměstnanců (1. decil), naopak jak vysoká je hrubá mzda, kterou pobírá 10 % nejlépe ohodnocených zaměstnanců dané pracovní pozice (9. decil) atd. Hodnoty jsou porovnávány vždy na časovém vzorku let 2013-2023, ke kterému jsou dostupná zatím poslední aktuální data dle serveru ISPV (Informační systém o průměrném výdělku). Časová řada začíná prvním pololetím roku 2013 a končí prvním pololetím roku 2023. Údaje jsou vždy za první pololetí daného roku. Dále jsou hodnoty hrubé mzdy porovnávány s hodnotou nárůstu bazické inflace daného roku dle dat ČSÚ. Pro účely této analýzy je nutné uvést, že dle dat ČSÚ byl nárůst bazické inflace v letech 2013-2023 celkem 47,1 %. V letech 2013-2018 činil nárůst 5,2 % a v letech 2018-2023 41,9 %.

3.5.1 Medián

Na časovém vzorku deseti let je zachycen vývoj mediánu hrubé mzdy u vybraných profesí. Dle definice ČSÚ představuje medián hodnotu mezd přesně uprostřed. To znamená, že polovina hodnot je nižší než hodnota mediánu a polovina hodnot je vyšší.

Na tabulce číslo 4 níže je zachycen na desetileté časové řadě vývoj mediánu hrubé mzdy u řídicích pracovníků v energetice a ve stavebnictví, dále u montážních dělníků elektrických a energetických zařízení a také u zedníků, kamnářů, dlaždičů a montérů suchých staveb. Všechny tyto údaje jsou vždy zachyceny k prvnímu pololetí daného roku. Časová řada začíná prvním pololetím roku 2013 a končí prvním pololetím roku 2023, ke kterému jsou poslední aktuální čísla dle serveru ISPV (Informační systém o průměrném výdělku). Z tabulky je patrné, že v počátečním roce 2013 měly pozice dělníků energetických zařízení a zedníků velmi podobnou počáteční pozici a rozdíl mediánu byl pouze 1 200,- Kč. Medián hrubé mzdy byl v roce 2013 u zedníků 16 515,- Kč a dělníků energetických zařízení byl 17 715,- Kč. Odlišná původní pozice byla v porovnání řídicích pracovníků v energetice a ve stavebnictví. Rozdíl ve prospěch řídicích pracovníků v energetice byl v roce 2013 bez mála jednou tolik. U řídicích pracovníků ve stavebnictví byl v počátečním měřeném roce medián 33 960,- Kč a u řídicích pracovníků v energetice 66 149,- Kč. Vyjma pozic řídicích pracovníků v energetice byl následný trend totožný u všech pozic a medián hrubé mzdy kontinuálně stoupal s výjimkou let 2020 a 2021 u pracovních pozic zedníků, kde nastal pokles o 494,- Kč. Jiný vývoj byl v prvních 4 letech u řídicích pracovníků v energetice. Mezi roky 2013 a 2014 byl sice nárůst mediánu, vzápětí ale následovaly dva roky po sobě poklesy hrubé mzdy, kdy se úroveň dostala až pod hladinu roku 2013, a až v roce 2017 nárůstem o 11 % oproti roku 2016 hodnota mediánu poprvé převýšila hodnotu z roku 2013.

Tabulka 6 Vývoj mediánu hrubých mezd u vybraných profesí

	Řídicí pracovníci v energetice	Index	Montážní dělníci el. a energetických zařízení	Index	Řídicí pracovníci ve stavebnictví a zeměměřičtví	Index	Zedníci, kamnáři, dlaždiči a montéři suchých staveb	Index	Bazická inlace
2013	66 149 Kč		17 715 Kč		33 960 Kč		16 515 Kč		1,9%
2014	67 686 Kč	1,023	18 750 Kč	1,058	34 380 Kč	1,012	17 194 Kč	1,041	0,2%
2015	65 521 Kč	0,968	19 063 Kč	1,017	35 137 Kč	1,022	17 613 Kč	1,024	0,0%
2016	64 908 Kč	0,991	21 139 Kč	1,109	38 420 Kč	1,093	18 192 Kč	1,033	0,6%
2017	71 933 Kč	1,108	22 800 Kč	1,079	39 309 Kč	1,023	18 944 Kč	1,041	2,2%
2018	78 854 Kč	1,096	24 493 Kč	1,074	41 016 Kč	1,043	19 603 Kč	1,035	2,2%
2019	85 634 Kč	1,086	25 946 Kč	1,059	49 416 Kč	1,205	23 329 Kč	1,190	2,6%
2020	88 829 Kč	1,037	27 470 Kč	1,059	53 558 Kč	1,084	24 690 Kč	1,058	3,9%
2021	95 660 Kč	1,077	29 305 Kč	1,067	58 748 Kč	1,097	24 921 Kč	1,009	2,4%
2022	103 414 Kč	1,081	30 363 Kč	1,036	63 289 Kč	1,077	24 427 Kč	0,980	11,2%
2023	114 899 Kč	1,111	32 589 Kč	1,073	66 750 Kč	1,055	25 263 Kč	1,034	21,8%
2013-2018	12 705 Kč	1,192	6 778 Kč	1,383	7 056 Kč	1,208	3 088 Kč	1,187	5,2%
2018-2023	36 045 Kč	1,457	8 095 Kč	1,331	25 734 Kč	1,627	5 660 Kč	1,289	41,9%
2013-2023	48 750 Kč	1,737	14 873 Kč	1,840	32 790 Kč	1,966	8 748 Kč	1,530	47,1%

Zdroj: ISPV (2024)

Při porovnání celkových nárůstů mezd za sledované období v procentuálním vyjádření zjistíme, že rostly více jak bazická inflace za stejné období. Celkem byl nárůst na řídicích pozicích v energetice o 73,7 %, montážním dělníkům energetických zařízení se medián hrubé mzdy zvýšil o 84,0 %. Řídicím pracovníkům ve stavebnictví se hrubá mzda zvýšila o 96,6 % a je to tak nejvyšší procentuální nárůst hrubé mzdy této pracovní kategorie. Zedníkům stoupla mzda o 53,0 %. Při hodnotě bazické inflace za stejný časový úsek ve výši 47,1 % lze konstatovat, že pracovníkům těchto pracovních pozic rostl medián hrubé mzdy nad rámec růstu inflace, byť nejvíce rostl medián hrubé mzdy na řídicích postech ve stavebnictví i pracovníkům. Na pozici zedník, kamnář, dlaždič rostla hrubá mzda více jak bazická inflace, celkově u zedníků téměř o 6 % více. Jelikož byly poslední dva nárůsty inflace mezi lety 2021 a 2022 v hodnotě

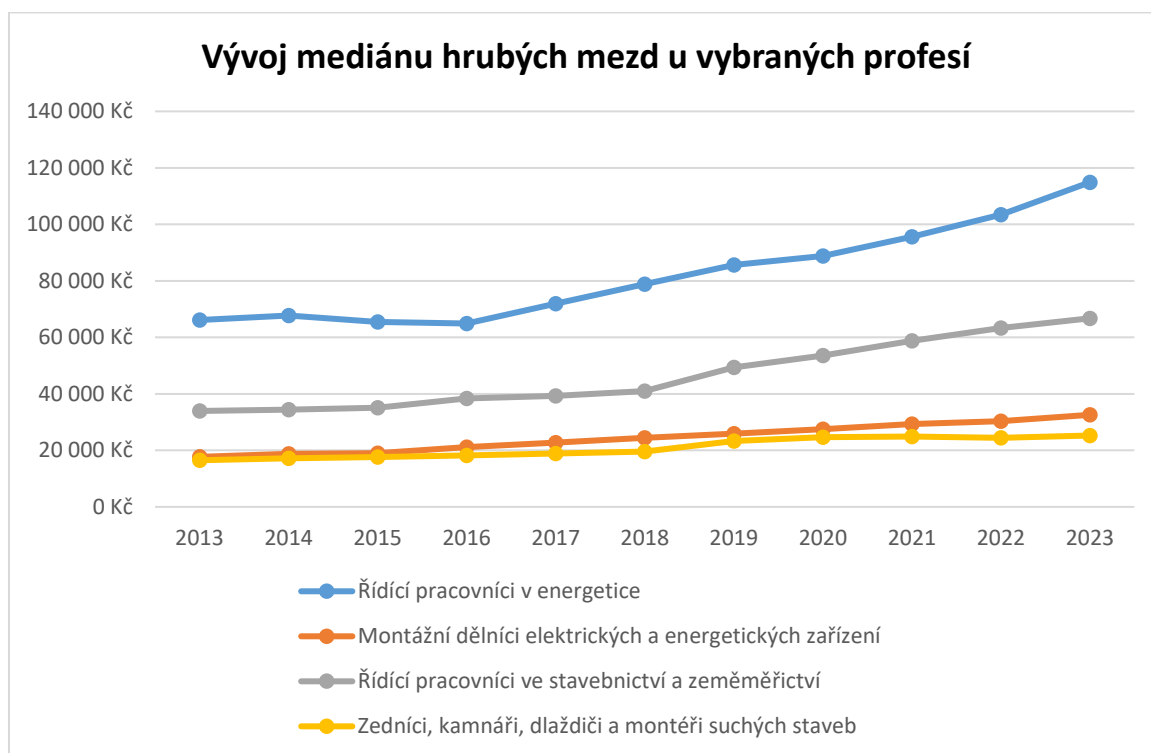
11,2 % a 21,8 %, v letech 2022 a 2023 vysoce převyšující nárůsty hrubé mzdy vyplyne při bližším zkoumání hodnot závěr, že větší růst mediánu oproti inflaci je zapříčiněn růstem zejména v letech, kdy byly přírůstky bazické inflace velmi malé nebo dokonce nulové, například mezi lety 2014 a 2015. Při analýze pouze posledních dvou let 2022 a 2023 je nutno konstatovat, že nárůst inflace vysoce převýšil kupní sílu pracovníků a jejich hrubá mzda, třebaže nominálně rostla, reálně ale klesala. Zůstává k další analýze, zda takto vysoké nárůsty vysoce přes nárůst inflace, dále nepůsobí jako další proinflační stimul.

Pokud by v této časové řadě byl pomyslným dělicím bodem rok 2018 na dvě stejně dlouhá časová období, od roku 2013 až do roku 2018 včetně a od roku 2018 do roku 2023, vždy tedy období šesti let, vyplyne zajímavé zjištění a sice, že v prvním šestiletém období rostl medián u řídicích pracovníků v energetice o 19,2 % a o 20,8 % u řídicích pracovníků ve stavebnictví, další šestileté období byl ale nárůst už o 45,7 % v energetice a dokonce o 62,7 % ve stavebnictví (stále řídicí pozice). Jedná se o akcelerující navyšování hodnot, které nelze pozorovat u dělníků nebo zedníků. U dělníků energetických zařízení byl nárůst v prvním šestiletém období 38,3 %, další šestileté období tempo růstu zpomalilo na 33,1 %. U zedníků byl nárůst první šestileté období o 18,7 % a další šestileté období o 28,9 %. Stále se tedy jedná o velké nárůsty, rozdíly v porovnání prvních šesti a druhých šesti měřených let již nejsou tak dramatické jako u řídicích pozic. Celkově za celé sledované období od roku 2013 do roku 2023 narostl medián nominálně o 48 750,- Kč u řídicích pracovníků v energetice, jednalo se o největší nominální nárůst. Montážním dělníkům energetických zařízení narostl medián hrubé mzdy za deset let o 14 873,- Kč. Řídicím pracovníkům ve stavebnictví medián hrubé mzdy vzrostl celkem za deset let o 32 790,- Kč. Poslední pracovní skupině zedníků, kamnářů a dlaždičů medián hrubé mzdy vzrostl nominálně o 8 748,- Kč neboli o 53 %, což byl nejmenší nominální i procentuální nárůst ze všech sledovaných pracovních pozic. Tento trend takto dramatických rozdílů v nárůstu mezd u manažerských a dělnických pozic samozřejmě v dlouhodobém horizontu ještě více otevírá nůžky mezi ohodnocením těchto pracovních kategorií.

Z uvedených údajů je patrné, že tempo růstu zrychlovalo zejména ve druhém polovině sledovaného období. Při porovnání celkových nárůstů je totiž patrné, že hodnoty v polovině sledovaného časového úseku nedosahují ani poloviny celkových nárůstů. Lze pozorovat provázanost s vývojem inflace, kdy zejména velmi nízké hodnoty růstu inflace v letech 2013 až 2016 netlačí na růst hrubé mzdy tak výrazně jako vyšší hodnoty inflace v pozdějších letech. Již v roce 2017 lze pozorovat hodnoty kolem cílených 2 % ze strany ČNB, které dále rostou až k hodnotě 21,8 % v roce 2023 a velmi výrazným způsobem tak vytvářejí páku na stoupání mzdového ohodnocení zaměstnanců. I přes nižší hodnoty inflace v letech 2013-2016 je ale zajímavé sledovat vyšší nárůsty mezd neodpovídající úrovni stoupání cenové hladiny. Například mezi lety 2016-2015 byl růst bazické inflace o pouhých 0,6 %, přesto ale medián hrubé mzdy řídicím pracovníkům ve stavebnictví rostl o 9,3 % a montážním dělníkům energetických zařízení dokonce o 10,9 %. I tyto neúměrné nárůsty hrubých mezd nad rámec růstu inflace se mohly později svou mírou podílet na roztočení tzv. inflační spirály.

Na grafu číslo 9 níže jsou vyneseny hodnoty z tabulky 4 a je graficky znázorněn nárůst mediánu a rozdíl mezi jednotlivými profesemi. Zejména u řídicích pracovníků v energetice je vidět strmý nárůst hrubé mzdy. U řídicích pracovníků ve stavebnictví je také patrný vyšší nárůst mezd zejména od roku 2018, nedosahuje však takového nárůstu jako u řídicích pozic v energetice. U montážních dělníků energetických zařízení a zedníků je naopak vidět velmi podobný pozvolný nárůst mzdového ohodnocení.

Graf 7 Vývoj mediánu hrubých mezd u vybraných profesí



Zdroj: IPSV (2024)

3.5.2 1. decil

Tabulka číslo 5 níže zachycuje data 1. decilu hrubé mzdy u vybraných profesí. Je to tedy hodnota hrubé mzdy, kdy nižší mzdu má pouze 10 % hůře ohodnocených pracovníků, ale zároveň 90 % pracovníků pobírá mzdu vyšší. Stejně jako u mediánu i v tomto případě byl zachycen úsek deseti let v období 2013-2023. V porovnání s hodnotami mediánu vyplývají zajímavá zjištění. Celkové procentuální nárůsty jsou i v případě 1. decilu poměrně vysoké. V případě řídicích pracovníků v energetice se hrubá mzda zvedla o 94,5 % z částky 32 953,- Kč na částku 64 080,- Kč. Montážnímu dělníkovi se hrubá mzda v rámci 1. decilu zvýšila o 87,5 % z částky 12 582,- Kč hrubého na částku 23 593,- Kč. Řídicím pracovníkům ve stavebnictví se 1. decil hrubé mzdy zvýšil o 75,4 % z částky 18 628,- Kč v roce 2013 na částku 32 679,- Kč. A i v rámci 1. decilu se o nejmenší procentuální nárůst jednalo na pozicích zedníků, kamnářů a dlaždičů, kde byl nárůst za deset let o 60,7 % z částky 11 200,- Kč na částku 18 003,- Kč hrubého. I v rámci 1. decilu rostly hrubé mzdy výrazně více než stoupala bazická inflace. Opět je to ale zapříčiněno růstem hrubých mezd tohoto decilu i v letech, kdy bazická inflace nerostla, nebo pouze velmi nízkými hodnotami. Stejně jako u hodnot mediánu ani v případě 1. decilu by nárůsty mezd v posledních dvou letech nedokázaly pokrýt hodnoty růstu inflace 11,2 % a 21,8 %. S výjimkou řídicích pozic v energetice v roce 2022, kdy hrubá mzda rostla o 24,5 %, tedy ještě nad hodnotu bazické inflace.

Nominální nárůsty 1. decilu nebyly tak vysoké jako v případě mediánu. Nominálně rostla hrubá mzda méně ve stavebnictví než v energetickém sektoru. Oproti mediánu, kde byl nárůst v řídicích funkcích ve stavebnictví za deset let o 32 790,- Kč, byl nárůst 1. decilu pouze o 14 051,- Kč. Velmi podobný a opět nejmenší byl nominální nárůst hrubé mzdy u pozice zedníků, kde medián vzrostl celkově o 8 748,- Kč a 1. decil pouze o 6 803,- Kč. Montážnímu dělníkovi energetických zařízení vzrostl 1. decil hrubé mzdy o 11 010,- Kč, což byl také menší nominální nárůst oproti mediánu, který vzrostl o 14 873,- Kč. Opět nejvíce rostl 1. decil hrubé

mzdy na řídicích postech v energetice, za deset let o 31 127,- Kč i to byl ale menší nominální nárůst oproti decilu.

Tabulka 7 Vývoj 1. decilu hrubých mezd u vybraných profesí

	Řídicí pracovníci v energetice	Index	Montážní dělníci elektrických a energetických zařízení	Index	Řídicí pracovníci ve stavebnictví a zeměměřičství	Index	Zedníci, kamnáři, dlaždiči a montéři suchých staveb	Index	Bazická inflace
2013	32 953 Kč		12 582 Kč		18 628 Kč		11 200 Kč		1,9%
2014	33 212 Kč	1,008	13 296 Kč	1,057	16 487 Kč	0,885	11 194 Kč	0,999	0,2%
2015	35 923 Kč	1,082	13 811 Kč	1,039	16 786 Kč	1,018	11 189 Kč	1,000	0,0%
2016	37 985 Kč	1,057	14 681 Kč	1,063	18 137 Kč	1,081	11 446 Kč	1,023	0,6%
2017	41 482 Kč	1,092	15 674 Kč	1,068	18 207 Kč	1,004	12 137 Kč	1,060	2,2%
2018	46 194 Kč	1,114	17 278 Kč	1,102	18 499 Kč	1,016	13 849 Kč	1,141	2,2%
2019	46 455 Kč	1,006	18 336 Kč	1,061	20 503 Kč	1,108	14 056 Kč	1,015	2,6%
2020	42 580 Kč	0,917	20 363 Kč	1,111	25 623 Kč	1,250	16 598 Kč	1,181	3,9%
2021	45 228 Kč	1,062	20 427 Kč	1,003	27 362 Kč	1,068	17 200 Kč	1,036	2,4%
2022	56 320 Kč	1,245	21 621 Kč	1,058	29 781 Kč	1,088	18 542 Kč	1,078	11,2%
2023	64 080 Kč	1,138	23 593 Kč	1,091	32 679 Kč	1,097	18 003 Kč	0,971	21,8%
2013-2018	13 241 Kč	1,402	4 695 Kč	1,373	-129 Kč	0,993	2 649 Kč	1,236	5,2%
2018-2023	17 886 Kč	1,387	6 315 Kč	1,366	14 179 Kč	1,766	4 155 Kč	1,300	41,9%
2013-2023	31 127 Kč	1,945	11 010 Kč	1,875	14 051 Kč	1,754	6 803 Kč	1,607	47,1%

Zdroj: ISPV (2024)

U pracovní pozice řídicích pracovníků v energetice, kde byl také zaznamenán největší nárůst 1. decilu hrubé mzdy, byl zaznamenán poměrně velký pokles mezi lety 2019 a 2020. Tento pokles byl o 8,34 %, což představovalo nominálně pokles o 3 875,- Kč a ani rok na to v roce 2021 nebyla hodnota decilu vyšší než v roce 2019. Pokud hrubá mzda klesla o 8,34 % naproti tomu bazická inflace vzrostla o 3,9 %. Nárůst byl opět až rok poté v roce 2022 a to velmi razantní o 24,53 %, nominálně o 11 092,- Kč.

Zajímavé je porovnání hodnot 1. decilu v roce 2023 s hodnotami mediánu roku 2013. Je patrné, že se hodnoty 1. decilu po deseti letech růstu u dvou skupin pracovních pozic nedostaly ani na výchozí hodnoty mediánu roku v roce 2013. Hodnota 1. decilu hrubé mzdy řídicích pracovníků v energetice skončila rokem 2023 na hodnotě 64 080,- Kč, zatímco medián hrubé mzdy u stejné pozice začínal roku 2013 na úrovni 66 149,- Kč hrubého. Ani kategorie řídicích pracovníků ve stavebnictví nedokázala po deseti letech 1. decil své hrubé mzdy navýšit nad úroveň mediánu roku 2013. V roce 2023 byl 1. decil hrubé mzdy na úrovni 32 679,- Kč hrubého, medián hrubé mzdy byl v roce 2013 opět vyšší a to 33 960,- Kč. Toto neplatí u zbylých dvou kategorií, kdy hodnoty 1. decilu u kategorií zedníků a dělníků energetických zařízení po deseti letech skončily na vyšších hodnotách, než startoval medián v roce 2013. I když u pracovní skupiny zedníků nebyl rozdíl moc velký, pouhých 1 488,- Kč, u kategorie dělníků energetických zařízení byl již rozdíl větší, a to 5 878,- Kč. Fakt, že v polovině případů, zejména u řídicích pozic, nedokázal 1. decil ani za deset let dorovnat startovní hodnoty mediánu, svědčí o skutečně širokém rozptylu mezd v rámci tohoto odvětví.

Růst hrubých mezd v rámci 1. decilu nepokračuje v trendu, že by růst mezd byl od roku 2018 do roku 2023 výrazně vyšší než v letech 2013 až 2018. V pracovních kategoriích řídicí pracovníci v energetice a montážní dělníci energetických zařízení byl nárůst mezd ve druhé polovině sledovaného období nižší než v první polovině. V kategorii řídicí pracovníci

ve stavebnictví rostla hrubá mzda opět disproporčně více v letech 2018-2023, oproti poklesu o 0,7 % v letech 2013-2018 rostla v letech 2018-2023 o 76,6 %. Pracovníků na pracovní pozici zedník, kamnář, dlaždič rostl 1. decil hrubé mzdy s větším nárůstem ve druhé polovině sledovaného období, rozdíl však nebyl tak disproporční. Nárůst byl o 23,6 % v letech 2013-2018 a o 30,0 % v letech 2018-2023. V letech 2018-2023 byly nárůsty u jednotlivých pracovních kategoriích, s výjimkou růstu u řídicích pracovníků ve stavebnictví, nestačily k pokrytí nárůstu bazické inflace, která mezi těmito roky narostla o 41,9 %. Lze tedy vyslovit závěr, že celkový růst převyšující nárůst bazické inflace byl způsoben vysokými nárůsty v obdobích, kdy byly nárůsty v inflaci velmi malé. Pokud byl nárůst bazické inflace v letech 2013-2018 pouhých 5,2 % a oproti tomu nárůsty hrubé mzdy řídicím pracovníkům o 40,2 %, montážním dělníkům energetických zařízení o 37, % apod. je potřeba se zodpovědně zamyslet, zda se tyto nárůsty mezd v pozdějších letech samy nepropsaly do roztočení inflační spirály.

V nominálních hodnotách došlo v kategorii řídicích pracovníků v období let 2013-2018 k mírnému poklesu hrubé mzdy, celkem o 129,- Kč. Zásadně větší nárůst byl poté ve druhé polovině sledovaného období, nominálně o 14 179,- Kč. V první polovině sledovaného období rostl nominálně 1. decil hrubé mzdy u řídicích pracovníků v energetice o 13 241,- Kč, v druhé polovině období o 17 886,- Kč. U dělníků energetických zařízení byl v první polovině nárůst o 4 695,- Kč a ve druhé polovině o 6 315,- Kč. 1. decil hrubé mzdy zedníků rostl v první polovině sledovaného období o 2 649,- Kč a ve druhé o 4 155,- Kč.

3.5.3 1. kvartil

Hodnoty 1. kvartilu jsou zaneseny v tabulce číslo 6 a zachycují úroveň hrubé mzdy, která je vyšší než u 25 % zaměstnanců dané kategorie a zároveň nižší než u 75 % pracovníků na dané pracovní pozici. Opět byl použit stejný časový úsek deseti let v rozmezí let 2013-2023. U 1. kvartilu se vyskytl nejvyšší procentuální nárůst, konkrétně u pozice řídicích pracovníků v energetice ve výši 104 %. Hrubá mzda tedy v tomto kvartilu vzrostla více než jednou tolik. Přesto se nejednalo o nejvyšší nominální nárůst, nominálně nárůst o 104 % odpovídá sumě 43 381,- Kč. Na opačné straně i v tomto kvartilu nejméně, nominálně i procentuálně, rostla hrubá mzda zedníkům a montérům suchých staveb. Celkově za deset let 1. kvartil hrubé mzdy této profese vzrostl nominálně o 6 004,- Kč respektive 40,92 %. u pozice řídicích pracovníků ve stavebnictví lze i v tomto kvartilu pozorovat pokles hrubé mzdy zejména v období mezi lety 2013 a 2018. V tomto období vzrostl kvartil hrubé mzdy o pouhých 13,- Kč. Prakticky tedy nemůže být řeč o nárůstu hrubé mzdy, a ačkoliv se jednalo o období s malou mírou inflace, zejména do roku 2016 včetně, v letech 2017 a 2018 se již nárůsty bazické inflace v meziročních hodnotách pohybovaly hodnoty nárůstů přes 2 % a zaměstnanci této kategorie a v tomto kvartilu hrubé mzdy neměli příjem vůči inflaci prakticky nijak kompenzovaný. O to s větším tempem rostla hrubá mzda v tomto kvartilu mezi lety 2018 a 2023, kdy nastal nárůst o 68,4 %, nominálně o 17 934,- Kč. V kategorii montážních dělníků energetických zařízení rostla hrubá mzda v tomto kvartilu kontinuálně celé pozorované období. Celkem vzrostla hrubá mzda o 13 061,- Kč což odpovídá procentuálnímu nárůstu o 87,91 %.

V porovnání s nárůsty bazické inflace rostla hrubá mzda více všem pracovním kategoriím vyjma zedníkům, dlaždičům a kamnářům. Tito pracovníci neměli v 1. kvartilu růst hrubé mzdy převyšující nárůsty bazické inflace a lze tedy říct, že jejich kupní síla ztrácela nejvíce ze všech. Nárůst inflace celkem za toto období byl 47,1 %, zatímco nárůst hrubé mzdy byl 40,9 %. Ostatním pracovním pozicím rostla hrubá mzda nad rámec nárůstů inflace. U pracovní kategorie montážních dělníků energetických zařízení lze konstatovat, že celkový nárůst, který byl komparativně vyšší než nárůst inflace, zapříčinil vyšší nárůst v letech 2013-2018, tedy v době, kdy bazická inflace rostla pouze o 5,2 %. Prakticky nulový nárůst hrubé mzdy u skupiny

řídících pracovníků ve stavebnictví ve výši 0,1 % znamenal, že tato skupina v období 2013-2018 oproti nárůstu bazické inflace 5,2 % na své kupní síle trčila. To však bylo kompenzováno vysokým růstem v letech 2018-2023 ve výši 68,3 %.

Znovu se i u 1. kvartilu nabízí k zamyšlení v některých případech celkem výrazný nepoměr růstu hrubé mzdy vzhledem k inflaci, kdy rostla hrubá mzda nepoměrně více. Například celkový nárůst mezd řídících pracovníků v energetice o 104 %, montážních dělníků energetických zařízení o 87,9 % a řídících pracovníků ve stavebnictví o 68,4 % byl nepoměrně vyšší než nárůst bazické inflace 47,1 %. Stejný příklad byl v letech 2013-2018 nárůst hrubé mzdy o 34,1 % u řídících pracovníků v energetice a o 39,1 % u montážních dělníků energetický zařízení, oproti nárůstu bazické inflace o 5,2 %.

Tabulka 8 Vývoj 1. kvartilu hrubých mezd u vybraných profesí

	Řídící pracovníci v energetice	Index	Montážní dělníci elektrických a energetických zařízení	Index	Řídící pracovníci ve stavebnictví a zeměměřičtví	Index	Zedníci, kamenáři, dlaždičci a montéři suchých staveb	Index	Bazická inflace
2013	41 696 Kč		14 858 Kč		26 243 Kč		14 670 Kč		1,9%
2014	43 145 Kč	1,035	15 504 Kč	1,044	25 084 Kč	0,956	14 919 Kč	1,017	0,2%
2015	44 042 Kč	1,021	15 882 Kč	1,024	23 452 Kč	0,935	14 770 Kč	0,990	0,0%
2016	45 098 Kč	1,024	17 580 Kč	1,107	25 827 Kč	1,101	15 170 Kč	1,027	0,6%
2017	52 275 Kč	1,159	18 953 Kč	1,078	25 962 Kč	1,005	15 105 Kč	0,996	2,2%
2018	55 926 Kč	1,070	20 662 Kč	1,090	26 256 Kč	1,011	16 454 Kč	1,089	2,2%
2019	60 351 Kč	1,079	22 072 Kč	1,068	31 783 Kč	1,210	17 941 Kč	1,090	2,6%
2020	58 812 Kč	0,975	23 349 Kč	1,058	35 062 Kč	1,103	19 509 Kč	1,087	3,9%
2021	63 985 Kč	1,088	24 584 Kč	1,053	39 287 Kč	1,121	20 199 Kč	1,035	2,4%
2022	73 012 Kč	1,141	25 299 Kč	1,029	41 076 Kč	1,046	20 281 Kč	1,004	11,2%
2023	85 077 Kč	1,165	27 919 Kč	1,104	44 190 Kč	1,076	20 674 Kč	1,019	21,8%
2013-2018	14 231 Kč	1,341	5 804 Kč	1,391	13 Kč	1,001	1 784 Kč	1,122	5,2%
2018-2023	29 151 Kč	1,521	7 257 Kč	1,351	17 934 Kč	1,683	4 220 Kč	1,256	41,9%
2013-2023	43 381 Kč	2,040	13 061 Kč	1,879	17 948 Kč	1,684	6 004 Kč	1,409	47,1%

Zdroj: ISPV (2024)

Opět i v případě tohoto kvartilu lze sledovat vyšší tempo nárůstu hrubých mezd v druhé polovině sledovaného období mezi lety 2018-2023. Zejména na řídicích pozicích byl nárůst mezi lety 2018-2023 dramaticky vyšší než v období let 2013-2018. U řídicích pracovníků v energetice byl nárůst ve druhé polovině sledovaného období více než jednou takový oproti první polovině sledovaného období. U řídicích pracovníků ve stavebnictví byl poměr nárůstu hrubé mzdy daleko větší, to bylo způsobené tím, že v letech 2013-2018 prakticky nedošlo k navýšení úrovně hrubé mzdy, která rostla až v letech 2018-2023. Opět i v případě 1. kvartilu lze sledovat významný tlak ze strany růstu inflační hladiny na růst hrubých mezd.

3.5.4 3. kvartil

Data 3. kvartilu zachycené v tabulce číslo 6 níže zachycují hodnoty hrubé mzdy, která je sice vyšší než u 75 % zaměstnanců ale zároveň nižší než u 25 %, kteří jsou mzdově ohodnoceni ještě lépe. Opět je vybrán časový vzorek let 2013-2023.

Hodnoty 3. kvartilu hrubé mzdy se vyvíjejí ve velmi obdobné podobě jako kvartily předchozí. U řídicích pracovníků v energetice docházelo v průběhu let 2013-2023 k permanentnímu nárůstu s výjimkou let 2014-2015, kdy došlo k poklesu o 6,9 %. V dalším roce sice nastal nárůst, který ale přesáhl hodnoty roku 2014 až v roce následujícím, v roce 2017. Celkem na těchto

pracovních pozicích vzrostla hrubá mzda 3. kvartilu o 73,20 %, v nominální hodnotě 67 085,- Kč. Znovu i tento kvartil potvrdil trend, kdy ve druhé polovině období rostla hrubá mzda vyšším tempem. V letech 2013-2018 byl nominální nárůst 24 267,- Kč a v letech 2018-2023 byl nárůst již 42 817,- Kč. Nárůst ve druhé polovině sledovaného období byl vyšší o 76,44 % oproti prvnímu šestiletému sledovanému období. U zaměstnanců pracujících na pozicích montážních dělníků elektrických a energetických zařízení nedošlo ve 3. kvartilu ve sledovaném období k ani jednomu poklesu. Každý rok hrubá mzda rostla a celkový nominální nárůst byl 17 772,- Kč neboli o 81,48 %. I u těchto pracovníků došlo k růstu mezd ve druhé polovině o větší objem, byť rozdíl nebyl takový u řídicích pracovníků. V letech 2013-2018 byl rozdíl 7 189,- Kč a v letech 2018-2023 byl rozdíl 10 583,- Kč. Stále je tedy patrný vliv vyšší inflace ve druhé polovině sledovaného období. Největší procentuální nárůst v tomto kvartilu byl u řídicích pracovníků ve stavebnictví a zeměměřičství, nárůst byl o 93,32 %, což odpovídá hodnotě 47 106,- Kč. V letech 2013-2015 docházelo k propadu hrubé mzdy, celkem o 642,- Kč. Již další rok v roce 2016 ale došlo meziročně k 7 % a hodnota hrubé mzdy tak v roce 2016 překonala předchozí hodnoty a dále již pouze rostla až do posledního sledovaného roku 2023. U této pracovní pozice se velmi dramaticky projevila disproporce mezi růstem v první polovině sledovaného období oproti druhé polovině. Zatímco v letech 2013-2018 hrubé mzdy rostly o 8 356,- Kč, v letech 2018-2023 rostly mzdy o 38 750,- Kč, což znamená více jak 3,5násobný růst oproti první polovině období. Pracovníci na pozicích zedníků a kamnářů zaznamenali ve 3. kvartilu druhý největší nominální i procentuální nárůst z měřených kategorií. Jediný pokles nastal mezi lety 2020 a 2021 o 0,54 % a poté již opět následoval růst mezd. Celkem v letech 2013-2023 rostly hrubé mzdy těmto pracovníkům o 13 733,- Kč, což celkem představovalo 70,03 %. I tato data potvrdila trend, kdy ve druhé polovině je tempo růstu vyšší než v polovině první.

Tabulka 9 Vývoj 3. kvartilu hrubých mezd u vybraných profesí

	Řídicí pracovníci v energetice	Index	Montážní dělníci elektrických a energetických zařízení	Index	Řídicí pracovníci ve stavebnictví a zeměměřičství	Index	Zedníci, kamnáři, dlaždiči a montéři suchých staveb	Index	Bazická inflace
2013	91 640 Kč		21 811 Kč		50 478 Kč		19 610 Kč		1,9%
2014	94 944 Kč	1,036	22 411 Kč	1,028	50 285 Kč	0,996	19 874 Kč	1,013	0,2%
2015	88 357 Kč	0,931	23 442 Kč	1,046	49 836 Kč	0,991	20 514 Kč	1,032	0,0%
2016	94 336 Kč	1,068	25 799 Kč	1,101	53 136 Kč	1,066	21 535 Kč	1,050	0,6%
2017	102 293 Kč	1,084	27 587 Kč	1,069	53 924 Kč	1,015	22 888 Kč	1,063	2,2%
2018	115 908 Kč	1,133	29 000 Kč	1,051	58 833 Kč	1,091	25 089 Kč	1,096	2,2%
2019	116 265 Kč	1,003	30 202 Kč	1,041	75 147 Kč	1,277	27 147 Kč	1,082	2,6%
2020	126 007 Kč	1,084	32 662 Kč	1,081	79 688 Kč	1,060	29 028 Kč	1,069	3,9%
2021	135 037 Kč	1,072	34 424 Kč	1,054	88 251 Kč	1,107	28 873 Kč	0,995	2,4%
2022	139 902 Kč	1,036	36 059 Kč	1,048	96 867 Kč	1,098	30 359 Kč	1,051	11,2%
2023	158 725 Kč	1,135	39 582 Kč	1,098	97 584 Kč	1,007	33 343 Kč	1,098	21,8%
2013-2018	24 267 Kč	1,265	7 189 Kč	1,330	8 356 Kč	1,166	5 479 Kč	1,279	5,2%
2018-2023	42 817 Kč	1,369	10 583 Kč	1,365	38 750 Kč	1,659	8 254 Kč	1,329	41,9%
2013-2023	67 085 Kč	1,732	17 772 Kč	1,815	47 106 Kč	1,933	13 733 Kč	1,700	47,1%

Zdroj: ISPV (2024)

Při porovnání nárůstů mezd s nárůsty bazické inflace opět zjistíme, mzdy u všech vybraných pracovníků rostly proporcionálně, celkem mnohem více než narůstala bazická inflace. Dle dat ČSÚ byla celkový nárůst bazické inflace za toto období 47,1 % a všechny sledované pracovní kategorie dokázaly svou hrubou mzdu navýšit podstatně více než byl nárůst cenové hladiny.

U řídicích pracovníků ve stavebnictví byl procentuální nárůst dokonce skoro jednou takový, montážním dělníkům rostla mzda o něco méně. I pracovníci na pozicích zedníků a řídicích pracovníků v energetice dokázali celkovým procentuálním nárůstem svou mzdu výrazně navýšit oproti inflaci. Jiná situace je opět pokud se analýza provede na dva totožné časové úseky od roku 2013 do 2018 a od roku 2018 do 2023. V prvním časovém úseku let 2013 až 2018 byl procentuální nárůst bazické inflace poměrně malý pouze 5,2 % a všechny sledované pracovní pozice dokázaly nárůsty svých hrubých mezd tohoto kvartilu překonat nárůst bazické inflace, většinou i velmi výrazně. Řídicím pracovníků v energetice rostla mzda v tomto období o 26,5 %, montážním dělníkům energetických zařízení o 33,0 %, řídicím pracovníkům ve stavebnictví o 16,6 % a zedníkům a kamnářům o 27,9 %. Nárůst oproti bazické inflaci byl tedy velmi výrazný. Oproti tomu v letech 2018 až 2023, kdy byl nárůst bazické inflace 41,9 %, dokázala tento nárůst překonat pouze nárůst hrubé mzdy řídicím pracovníkům ve stavebnictví, která vzrostla o 65,9 %. Nárůst mezd v tomto období u řídicích pracovníků v energetice byl o 36,9 %, u montážních dělníkům v energetice o 36,5 % a u zedníků a kamnářů o 32,9 % a lze tedy vyslovit závěr, že u těchto tří pracovních skupin v letech 2018 až 2023 byl nárůst hrubých mezd nižší než nárůst bazické inflace. Z toho pramení další závěr, že opět více rostly hrubé mzdy celkem oproti inflaci zejména kvůli vysokým nárůstům v letech 2013 až 2018, kdy byly nárůsty bazické inflace velmi malé a oproti tomu nárůsty hrubé mzdy tohoto kvartilu velmi vysoké až neuměrné. Naproti tomu nárůsty mezd v letech 2018 až 2023 s výjimkou jedné pracovní pozice nedokázaly dorovnat vysoký nárůst bazické inflace zejména v letech 2022 a 2023.

3.5.5 9. decil

Poslední sledovanou hodnotou byl 9. decil. Je to přesně taková hodnota, která je vyšší než u 90 % pracovníků, a pouze dalších 10 % pracovníků pobírá mzdu vyšší. I u 9. decilu bylo sledované období mezi lety 2013-2023. U dvojice řídicích pracovníků i u dvojice montážních dělníkům a zedníkům byly pozorovány velmi podobné nominální nárůsty, jelikož se ale lišily výchozí základny, lišily se proto i procentuální nárůsty. Pracovníkům na řídicích pozicích v energetice vzrostla hrubá mzda o 68 600,- Kč což představoval nárůst o 49,05 %. Podobný nominální nárůst zaznamenali i řídicí pracovníci ve stavebnictví a zeměměřičství, jejich hrubá mzda vzrostla o 68 231,- Kč. Vzhledem k tomu, že v roce 2013 se jejich hrubá mzda v 9. decilu rovnala přibližně polovině hrubé mzdy řídicích pracovníků v energetice, byl jejich procentuální nárůst 93,23 %. Řídicí pracovníci v energetice zaznamenali na své hrubé mzdě celkem tři poklesy. První pokles mezi lety 2014 a 2015 o 9,45 %, druhý pokles nastal v letech 2018 a 2019 o 2,60 % a poslední pokles byl mezi lety 2021 a 2022 o 1,22 %. Montážním dělníkům elektrických a energetických zařízení vzrostla v letech 2013-2023 nominálně hrubá mzda o 20 244,- Kč, což odpovídá nárůstu o 75,90 % a jednalo se tak o nejmenší procentuální nárůst této v profesi v měřených kvartilech a decilech, naopak nominálně to byl jejich největší nárůst. Hrubá mzda této kategorie pracovníků rostla kontinuálně bez jediného poklesu. Řídicím pracovníkům ve stavebnictví za měřený časový úsek poklesla hrubá mzda ve dvou obdobích, mezi lety 2014 a 2015 o 0,11 % a v letech 2016-2017 o 2,75 %. Přesto v 9. decilu rostla nominálně hrubá mzda této kategorii pracovníků nejvíce ze všech měřených kvartilů a decilů. Pracovníkům na pozicích zedník, kamnář, dlaždič a montér suchých staveb vzrostla hrubá mzda v 9. decilu nominálně i procentuálně nejvíce ze všech měřených kvartilů a decilů. Celkem nominálně hrubá mzda vzrostla o 18 492,- Kč, což představovalo procentuální nárůst o 81,25 %. V letech 2013-2023 nenastal u této pracovní kategorie jediný propad a hrubá mzda pouze narůstala. I v tomto decilu se potvrdilo výrazně vyšší tempo růstu hrubé mzdy v letech 2018-2023 než v období 2013-2018, na čemž je vidět tlak vzrůstající inflace na růst hrubých mezd.

Tabulka 10 Vývoj 9. decilu hrubých mezd u vybraných profesí

	Řídicí pracovníci v energetice	Index	Montážní dělníci elektrických a energetických zařízení	Index	Řídicí pracovníci ve stavebnictví a zeměměřičtví	Index	Zedníci, kamnáři, dlaždiči a montéři suchých staveb	Index	Bazická inflace
2013	139 860 Kč		26 671 Kč		73 295 Kč		22 759 Kč		1,9%
2014	148 533 Kč	1,062	26 831 Kč	1,006	76 208 Kč	1,040	23 343 Kč	1,026	0,2%
2015	134 492 Kč	0,905	28 367 Kč	1,057	76 123 Kč	0,999	24 362 Kč	1,044	0,0%
2016	143 386 Kč	1,066	30 073 Kč	1,060	83 163 Kč	1,092	24 688 Kč	1,013	0,6%
2017	152 391 Kč	1,063	32 888 Kč	1,094	80 877 Kč	0,973	27 063 Kč	1,096	2,2%
2018	166 422 Kč	1,092	34 251 Kč	1,041	97 075 Kč	1,200	30 264 Kč	1,118	2,2%
2019	162 099 Kč	0,974	35 506 Kč	1,037	108 550 Kč	1,118	32 921 Kč	1,088	2,6%
2020	174 336 Kč	1,075	38 315 Kč	1,079	118 930 Kč	1,096	33 675 Kč	1,023	3,9%
2021	194 714 Kč	1,117	39 790 Kč	1,038	124 990 Kč	1,051	35 023 Kč	1,040	2,4%
2022	192 329 Kč	0,988	42 454 Kč	1,067	138 225 Kč	1,106	36 742 Kč	1,049	11,2%
2023	208 460 Kč	1,084	46 915 Kč	1,105	141 626 Kč	1,025	41 251 Kč	1,123	21,8%
2013-2018	26 562 Kč	1,190	7 580 Kč	1,284	23 780 Kč	1,324	7 505 Kč	1,330	5,2%
2018-2023	42 038 Kč	1,253	12 663 Kč	1,370	44 551 Kč	1,459	10 987 Kč	1,363	41,9%
2013-2023	68 600 Kč	1,490	20 244 Kč	1,759	68 331 Kč	1,932	18 492 Kč	1,813	47,1%

Zdroj: ISPV (2024)

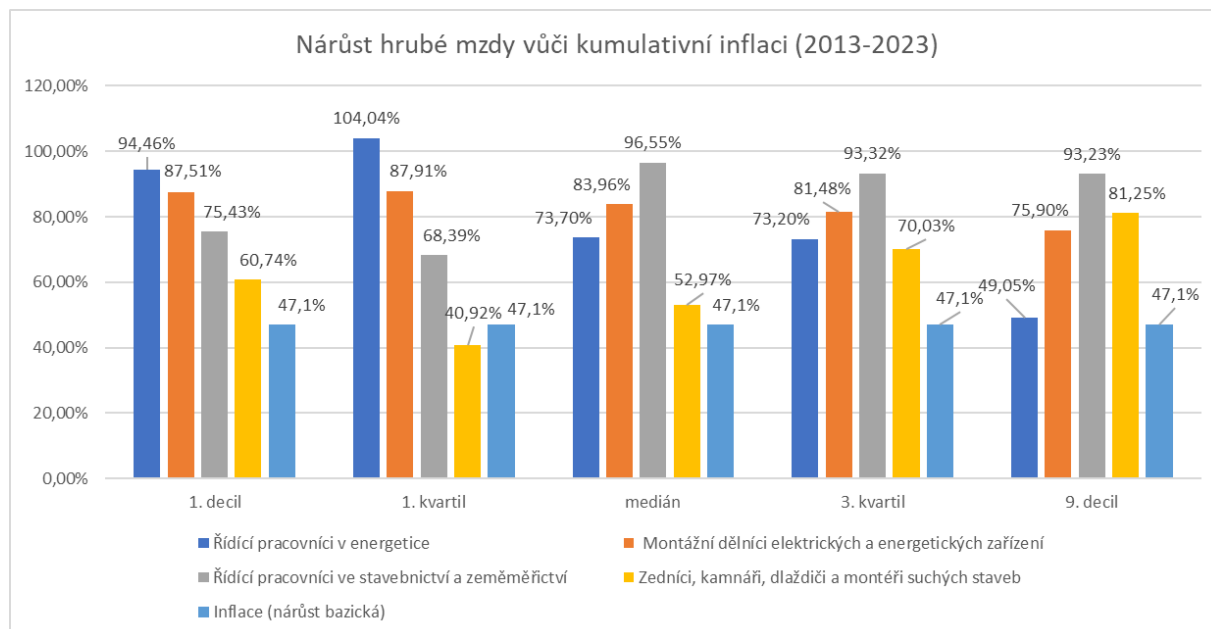
Porovnání nárůsty hrubých mezd s nárůsty bazické inflace v 9. decilu přináší velmi podobné závěry jako v předchozích případech, avšak s pár odchylkami. Celkem byly v letech 2013 až 2023 nárůsty mezd procentuálně opět vyšší než nárůst bazické inflace, která v tomto období celkem vzrostla o 47,1 %. Nejblíže této hodnotě byl nárůst hrubé mzdy u řídicích pracovníků v energetice, kterým hrubá mzda vzrostla o 49,0 % a nárůst bazické inflace překonal pouze o 1,9 %. Lze tedy konstatovat, že nárůst hrubé mzdy u této pozice prakticky pouze kryl nárůst inflace v tomto období. Další pracovní pozice na tom již byly o dost lépe a nárůst jejich hrubé mzdy výrazně převýšil nárůst inflace. Montážním dělníkům energetických zařízení hrubá mzda vzrostla o 75,9 %, řídicím pracovníkům ve stavebnictví o 93,2 % a opět se přiblížil takřka násobnému rozdílu oproti inflaci. Zedníkům a kamnářům vzrostla hrubá mzda o 81,3 % a jim tedy rostla mzda více než narůstala bazická inflace. Při rozdělení časového období na úseky let 2013 až 2018 a 2018 až 2023 lze opět pozorovat nerovnoměrný vývoj hrubých mezd oproti inflaci. V letech 2013 až 2018 byl nárůst bazické inflace velmi nízký, celkem o 5,2 %. Oproti tomu byl nárůst hrubé mzdy 9. decilu opět velmi výrazný. Nejmenší byl u řídicích pracovníků v energetice o 19,0 %. Přesto se však jedná o násobný rozdíl oproti nárůstu bazické inflace. Montážním dělníkům energetických zařízení vzrostla hrubá mzda o 28,4 %, řídicím pracovníkům ve stavebnictví vzrostla 9. decil hrubé mzdy o 32,4 % a zedníkům a kamnářům vzrostla hrubá mzda o 33,0 %. Všechny tyto nárůsty jsou tedy v letech 2013 až 2018 výrazně vyšší, než byl nárůst bazické inflace. Oproti tomu v období let 2018 až 2023 byly nárůsty hrubé mzdy, s výjimkou pracovní skupiny řídicích pracovníků ve stavebnictví, všechny pod úrovní nárůstu bazické inflace. Nárůst bazické inflace v tomto období byl o 41,9 %. Jedině řídicím pracovníkům ve stavebnictví vzrostl decil hrubé mzdy o 45,9 %. Což představuje kladný rozdíl 4,0 % ve prospěch hrubé mzdy řídicích pracovníků ve stavebnictví. Řídicím pracovníkům v energetice vzrostla hrubá mzda v tomto období o 25,3 %, montážním dělníkům o 37,0 % a zedníkům a kamnářům o 36,3 %. Hrubá mzda ani jedné skupiny tedy nerostla více než byl nárůst bazické inflace v období let 2018 až 2023. V případě posuzování pouze tohoto šestiletého období by se dalo usuzovat, že nárůst inflace převyšoval s uvedenou výjimkou nárůst hrubé mzdy 9. decilu. V případě analýzy celého

časového úseku let 2013 až 2023 ale vyplyne, že hrubá mzda rostla mnohem více než byly nárůsty bazické inflace. I v oblasti 9. decilu ovšem platí výrok z předchozích případů a sice, že celkové nárůsty jsou z velké části tvořené nárůsty v letech 2013-2018, kdy byla hodnota nárůstů bazické inflace velmi malá.

3.5.6 Vyhodnocení

Z uvedeného měření vývoje hrubé mzdy v letech 2013-2023 v rámci 1. decilu, 1. kvartilu, mediánu, 3. kvartilu a 9. decilu ve spojení s údajem kumulativní inflace, který byl za toto období celkem 43,00 % vyplývá několik závěrů. Z vyhodnocení dat v předchozích kapitolách vyplývá, že se zvyšující se inflací v roce 2017 a zejména poté v roce 2022 a 2023 začaly také hrubé mzdy v jednotlivých decilech a kvartilech růst mnohem agresivněji. Dále je možné sledovat, že v 1. decilu a 1. kvartilu rostly procentuálně nejvíce hrubé mzdy v energetických profesích řídicím pracovníkům i montážním dělníkům, které vystřídala ve 2. kvartilu (mediánu) pracovní pozice řídicích pracovníků ve stavebnictví a těmto pracovníkům rostla hrubá mzda v mediánu, 3. kvartilu i 9. decilu nejvíce ze všech. V 9. decilu se také největší procentuální nárůst hrubých mezd přesunul do oblasti stavebnictví, který tak převýšil nárůsty v oblasti energetických profesí. Je také možno vyhodnotit, že v porovnání s nárůstem bazické inflace dokázaly všechny pracovní pozice svou hrubou mzdu navýšit nad rámec její nárůst. Pouze s jedinou výjimkou, pracovní pozice zedníků, kamnářů dlaždičů a montérů suchých staveb v 1. kvartilu navýšila svou hrubou mzdu pouze o 40,92 %, což nedokázalo dorovnat nárůst bazické inflace ve výši 47,1 %. Ve všech zbylých případech rostla hrubá mzda oproti inflaci více, v některých případech i násobně. Lze vyvodit ještě jeden závěr, že pozice zedníků, kamnářů atd., která je dle uvedených dat ohodnocena nominálně nejhůře, dokazuje, že skupiny zaměstnanců a pracovníků, kteří jsou ohodnoceny hůře nebo v nižších relacích mzdového a platového spektra, se inflaci brání ve vztahu ke své hrubé mzdě o poznání hůře než pracovníci, kteří jsou ohodnoceni štedřeji.

Graf 8 Nárůst hrubé mzdy vůči kumulativní inflaci (2013-2023)



Zdroj: ISPV (2024) – vlastní zpracování

3.6 Vývoj mediánu a jeho porovnání v krajích, Praha a Ústecký kraj

Zajímavé porovnání nabízí porovnat vývoj hrubých mezd určité profese nebo pracovní pozice mezi jednotlivými kraji. Pro tyto účely byla vybrána pracovní pozice montážního dělníka elektrických a energetických zařízení v krajích Praha a Ústecký kraj na časovém vzorku let 2022-2018. Toto porovnání se týká pouze hodnoty mediánu hrubé mzdy neboli 2. kvartilu.

V tabulce níže lze porovnat vývoj mediánu hrubé mzdy montážního dělníka energetických zařízení. Je vidět, že vývoj neprobíhal mezi těmito kraji u vybrané profese stejně. Ačkoliv u této vybrané pracovní pozice v Praze hrubá mzda dvakrát mezi lety 2019-2021 klesla, nominálně i procentuálně rostla hrubá mzda montážním dělníkům v Praze mnohem více než v Ústeckém kraji, ač v obou krajích startovala v roce 2018 na skoro totožném základu. Za větší růst v Praze může velmi vysoký růst mezi roky 2019 a 2020 a pak také mezi lety 2021 a 2022. Mezi lety 2019-2020 byl nárůst 34,6 % a mezi lety 2021-2022 byl nárůst 15 %. Nominálně si tak montážní dělníci energetických zařízení polepšili na hrubé mzdě o 10 759,- Kč, což představovalo nárůst o 45,14 %. Nárůst bazické inflace byl 2018-2022 dle dat ČSÚ 20,1 %, takže je zřejmé, že hrubá mzda byla u této pracovní pozice v Praze ochráněna velmi dobře, a dokonce rostla více než cenová hladina. Lze namítat, že při porovnání poklesů mediánu v letech 2020 a 2021 s růstem inflace 3,9 % v roce 2020 a 2,4 % v roce 2021 ztráceli tito pracovníci svou kupní sílu. Nárůsty 34,6 % v roce 2019 a 15,0 % v roce 2022 byly však tak velké, že toto více než kompenzovaly. Oproti tomu v Ústeckém kraji medián hrubé mzdy pouze rostl bez jakýchkoliv poklesů. Nominálně činil nárůst 5 617,- Kč a procentuálně 23,84 % a při porovnání indexů s tím, jak stoupala bazická inflace daný rok, je vidět, že nárůsty byly s výjimkou tohoto posledního mezi roky 2022 a 2021 dostatečně velké, aby kompenzovaly růst cenové hladiny. V případě celkového nárůstu mediánu hrubé mzdy o 23,84 % a nárůstu bazické inflace dle dat ČSÚ ve stejném období o 20,1 % je zřejmé, že nárůst mediánu prakticky pouze vykryl nárůst bazické inflace, a ačkoliv se kupní síla této pracovní kategorie nijak nezmenšila, ani se nijak zásadně nezvýšila.

Tabulka 11 Medián hrubé mzdy montážních dělníků energ. zařízení – porovnání Praha a Ústecký kraj

	Medián hrubé mzdy Montážní dělník elektrických a energetických zařízení				
	Praha	Index	Ústecký kraj	Index	Inflace
2022	34 596 Kč	1,150	29 178 Kč	1,039	11,2
2021	30 075 Kč	0,961	28 080 Kč	1,051	2,4
2020	31 293 Kč	0,975	26 710 Kč	1,069	3,9
2019	32 088 Kč	1,346	24 978 Kč	1,060	2,6
2018	23 837 Kč		23 560 Kč		

Zdroj: ČSÚ, ISPV (2024) – Vlastní zpracování

3.7 Porovnání 1. decilu a 9. decilu

Zajímavé porovnání nabízí pohled na vývoj 1. decilu vůči 9. decilu. Neboli jak se vývíjely mzdy v letech 2013 až 2023 v decilu, který odpovídá mzdám vyšším pouze u 10 % pracovníků vůči nejlépe ohodnocenému decilu, který naopak překonaly mzdy pouze 10 % lépe ohodnoceným pracovníkům.

Například z pohledu poměru mezi uvedenými decily, tedy 1. a 9. vyplývají zajímavá zjištění a sice, že u profesí v energetice se procentuální poměr lety postupně snižoval, zatímco u profesí ve stavebnictví se poměry mezi 1. a 9. decilem naopak zvyšoval. U pracovní kategorie řídicích pracovníků v energetice se poměr mezi 1. a 9. decilem, kdy byl v roce 2013 9. decil o 324 % vyšší než decil 1., postupně lety snižoval, až byl 9. decil v roce 2023 vyšší už „jen“ o 225 %. Snižování procentuálního rozdílu nebylo bez přerušení. Například hned v mezi lety 2013 a 2014 došlo ještě k většímu navýšení rozdílu až na 347 %, poté se však rozdíl již začal snižovat, byť s dalšíma dvěma nárůsty v letech 2020 a 2021 celkově na 331 %, poté však došlo k prudkému snížení rozdílu mezi 1. a 9. decilem až na 225 % v roce 2023. U druhé kategorie pracovníků v energetickém sektoru, u montážních dělníků energetických zařízení nebyl na počátku v roce 2013 rozdíl tak obrovský. 9. decil byl vůči 1. decilu vyšší o 112 %, načež se začal rozdíl vyjma let 2015 a 2017, kdy nastaly menší nárůsty, snižovat až dosáhl hodnoty 99 %. Tedy hodnota 9. decilu byla v roce 2023 o 99 % vyšší oproti hodnotě 1. decilu. Jedná se o nejmenší procentuální rozdíl hodnot 1. a 9. decilu u těchto sledovaných profesích a lze tedy konstatovat, že mzdové rozpětí u této pracovní kategorie není tak široké jako u ostatních profesí. Snižování rozdílu 1. a 9. decilu hrubé mzdy u řídicích pracovníků v energetice a montážních dělníků energetických zařízení bylo způsobeno tím, že 1. decil hrubé mzdy těchto pracovních kategorií rostl více než decil 9.

Opačný trend byl pozorován u vybraných profesí ve stavebnictví. U řídicích pracovníků ve stavebnictví a u zedníků, kamnářů a dlaždičů se procentuální rozdíl mezi 1. a 9. decilem v roce 2013 vůči roku 2023 naopak zvýšil. Specifický průběh v letech byl u řídicích pracovníků ve stavebnictví. V roce 2013 byl počáteční stav takový, že 9. decil byl o 293 % vyšší než decil 1. Procentuální hodnoty vývoje v následujících letech 2013 až 2017 značně kolísaly s nárůsty i propady, až rozdíl 9. decilu vůči 1. vystoupal na hodnotu 425 % v roce 2018, respektive hodnotu 429 % v roce 2019. Poté se začal rozdíl snižovat a v roce 2023 činil rozdíl 333 %. Oproti původní hodnotě z roku 2013 tedy došlo k nárůstu o 40 %. Při analýze vývoje 1. a 9. decilu v předešlých kapitolách vyplývá fakt, že 9. decil u této pracovní kategorie rostl oproti 1. decilu více, a proto se rozdíl mezi těmito krajními skupinami hodnot ještě více prohloubil. Rozdíl mezi 1. a 9. decilem se zvýšil i u pracovní kategorie zedníků, kamnářů a dlaždičů. V roce 2013 byla hodnota 9. decilu hrubé mzdy o 103 % oproti 1. decilu. Tento rozdíl se začal postupně navyšovat a svého maxima dosáhl v roce 2019, kdy byl rozdíl 134 %. Poté došlo k několika poklesům a konečná hodnota byla v roce 2023 o 129 % vyšší 9. decil oproti 1. decilu hrubé mzdy těchto profesí.

Tabulka 12 Porovnání 1. decilu a 9. decilu vývoje hrubých mezd

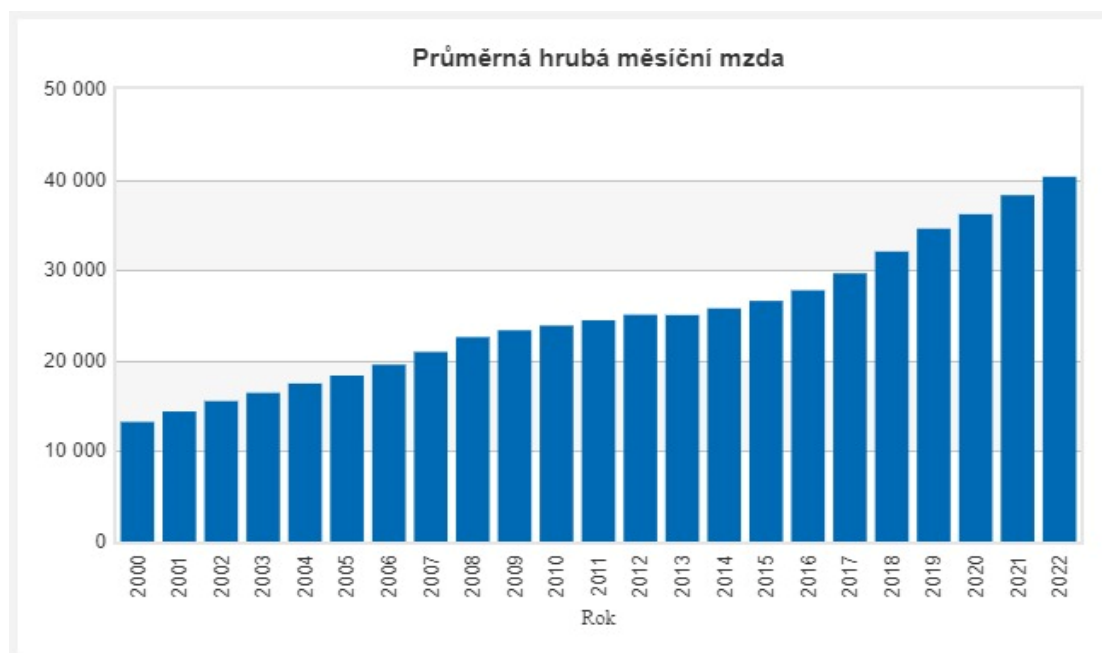
	Řídicí pracovníci v energetice			Montážní dělníci elektrických a energetických zařízení			Řídicí pracovníci ve stavebnictví a zeměměřičtví			Zedníci, kammáři, dlaždiči a montéři suchých staveb		
	1. decil	9. decil	% rozdíl	1. decil	9. decil	% rozdíl	1. decil	9. decil	% rozdíl	1. decil	9. decil	% rozdíl
2013	32 953 Kč	139 860 Kč	324%	12 582 Kč	26 671 Kč	112%	18 628 Kč	73 295 Kč	293%	11 200 Kč	22 759 Kč	103%
2014	33 212 Kč	148 533 Kč	347%	13 296 Kč	26 831 Kč	102%	16 487 Kč	76 208 Kč	362%	11 194 Kč	23 343 Kč	109%
2015	35 923 Kč	134 492 Kč	274%	13 811 Kč	28 367 Kč	105%	16 786 Kč	76 123 Kč	353%	11 189 Kč	24 362 Kč	118%
2016	37 985 Kč	143 386 Kč	277%	14 681 Kč	30 073 Kč	105%	18 137 Kč	83 163 Kč	359%	11 446 Kč	24 688 Kč	116%
2017	41 482 Kč	152 391 Kč	267%	15 674 Kč	32 888 Kč	110%	18 207 Kč	80 877 Kč	344%	12 137 Kč	27 063 Kč	123%
2018	46 194 Kč	166 422 Kč	260%	17 278 Kč	34 251 Kč	98%	18 499 Kč	97 075 Kč	425%	13 849 Kč	30 264 Kč	119%
2019	46 455 Kč	162 099 Kč	249%	18 336 Kč	35 506 Kč	94%	20 503 Kč	108 550 Kč	429%	14 056 Kč	32 921 Kč	134%
2020	42 580 Kč	174 336 Kč	309%	20 363 Kč	38 315 Kč	88%	25 623 Kč	118 930 Kč	364%	16 598 Kč	33 675 Kč	103%
2021	45 228 Kč	194 714 Kč	331%	20 427 Kč	39 790 Kč	95%	27 362 Kč	124 990 Kč	357%	17 200 Kč	35 023 Kč	104%
2022	56 320 Kč	192 329 Kč	241%	21 621 Kč	42 454 Kč	96%	29 781 Kč	138 225 Kč	364%	18 542 Kč	36 742 Kč	98%
2023	64 080 Kč	208 460 Kč	225%	23 593 Kč	46 915 Kč	99%	32 679 Kč	141 626 Kč	333%	18 003 Kč	41 251 Kč	129%

Zdroj: ISPV (2024) – Vlastní zpracování

3.8 Vývoj hrubé mzdy

Vedle hodnot mediánu se lze samozřejmě na problematiku hrubé mzdy dívat i metrikou průměru. Jako jeho negativní vlastností se dá chápat, že je ovlivněn výkyvy na obě strany hodnotového spektra. Pro úplnost informací je dle dat ČSÚ na grafu číslo 7 vnesen průměr hrubé mzdy, na kterém je patrné, že roste prakticky neustále od roku 2000. Výjimku tvořily roky 2012 a 2013, kde nastal pokles 32,- Kč. Dle grafu činila v roce 2000 hrubá mzda 13 219,- Kč a v roce 2022 už 40 317,- Kč. Což představuje nárůst o 205 % za 22 let.

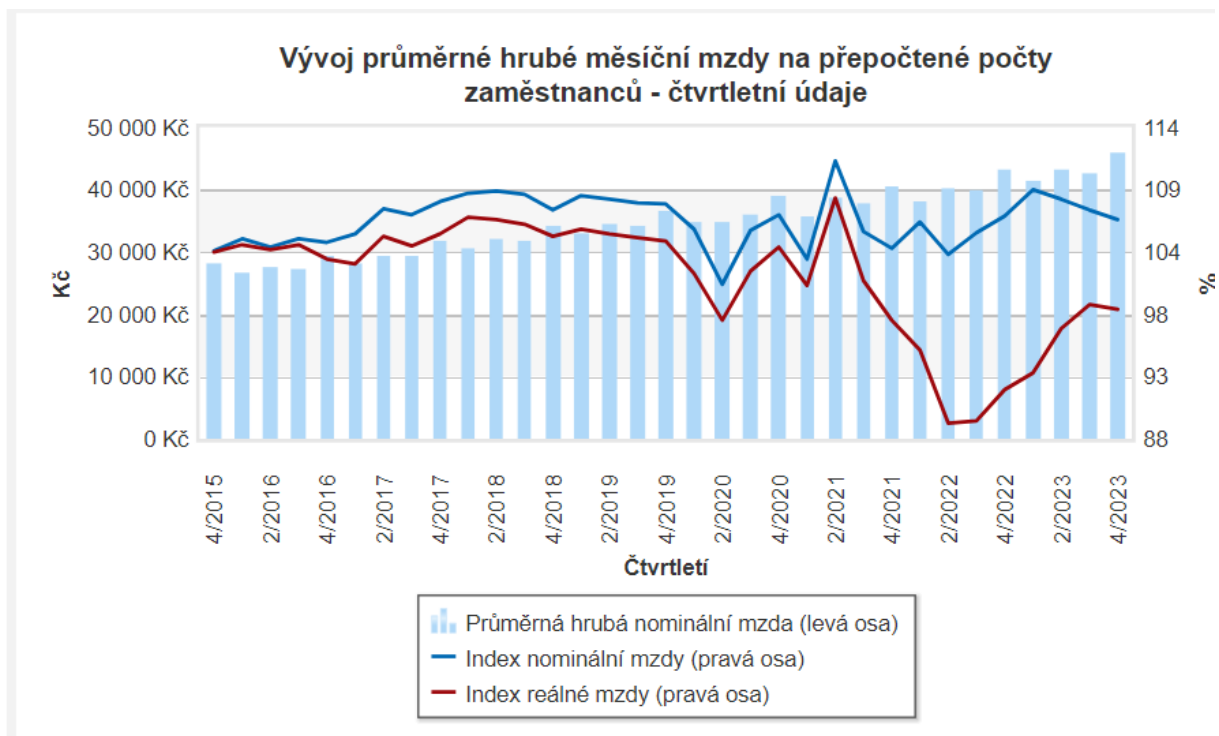
Graf 9 Vývoj hrubé mzdy v letech 2000-2022



Zdroj: ČSÚ (2023)

Dle dat ČSÚ pokračoval nominální růst průměrné mzdy a ke čtvrtému čtvrtletí roku 2023 nominální průměrná mzda, byť přes menší pokles, který je ostatně vidět na grafu číslo 8 níže, stále rostla o 6,3 %. Oproti tomu reálná mzda dále klesala o -1,2 %. Nárůsty a poklesy jsou oproti stejnému období předchozího roku. Pro zajímavost, dle ČSÚ byl nejvyšší nárůst v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu, a sice 13,7 %. Zajímavý rozkol hodnot nominálních mezd a reálných mezd nastává dle grafu níže zhruba v období od dubna roku 2021, kdy se sice hodnota nominální mzdy s menšími výkyvy stále drží a spíše menší měrou roste, oproti tomu hodnota reálné mzdy se začíná razantně snižovat. Z toho vyplývá, že průměrná reálná mzda v tomto období fakticky ztrácela na své hodnotě.

Graf 10 Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy – čtvrtletní údaje. 3/2015–3/2023



Zdroj: ČSÚ (2023)

V tabulce níže je ještě pro srovnání zachycen vývoj hodnot průměrné hrubé mzdy a mediánu hrubé mzdy. Z tohoto srovnání vyplývá minimálně jeden zajímavý poznatek. V roce 2013 byl rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem 2 882,- Kč a o deset let později v roce 2023 byl rozdíl již 3 656,- Kč. Znamená to, že se rozdíl zvýšil o 26,9 %, což může znamenat, že se zvětšily vyšší hodnoty v datové sadě průměru, které hodnotu vychylují více směrem vzhůru.

Tabulka 13 Porovnání průměrné nominální mzdy vůči mediánu hrubé mzdy

	Průměrná nominální hodnota hrubé mzdy	Index	Medián hrubé mzdy	
2013	25 035 Kč		22 153	
2014	25 768 Kč	1,029	22 667	1,023
2015	26 591 Kč	1,032	23 728	1,047
2016	27 764 Kč	1,044	25 207	1,062
2017	29 638 Kč	1,067	27 455	1,089
2018	32 051 Kč	1,081	29 283	1,067
2019	34 578 Kč	1,079	31 159	1,064
2020	36 176 Kč	1,046	33 252	1,067
2021	38 277 Kč	1,058	34 778	1,046
2022	40 317 Kč	1,053	37 438	1,076
2023	43 341 Kč	1,075	39 685	1,060

Zdroj: ČSÚ (2024) – Vlastní zpracování

3.9 Alternativní metody měření přerozdělení bohatství

Z pohledu různých přístupů k metodám měření přerozdělení bohatství ve společnosti dle webových stránek Světové banky může sloužit takzvaný Giniho koeficient. Ten měří, do jaké míry se alokace příjmů nebo v některých případech i spotřeby odchyluje od dokonalé rovnovážného stavu. Giniho index je klíčovým ukazatelem pro hodnocení rozsahu ekonomické nerovnosti v dané ekonomice. Jeho význam spočívá v tom, že dokáže kvantifikovat odchylku rozdělení příjmů nebo spotřeby mezi jednotlivci nebo domácnostmi od ideální rovné distribuce. Škála, v jaké je vyjádřen tento index, se v různých statistikách různí. Někdy bývá v hodnotách 0 až 1 a někdy bývá zobrazován v procentech v hodnotách 0 až 100 %. Pokud má Giniho index hodnotu 0, naznačuje to dokonalou rovnost, kde každý má stejný podíl na příjmu či spotřebě. Naopak hodnota 1 nebo 100 % značí dokonalou nerovnost, kde jeden subjekt vlastní veškerý příjem nebo spotřebu. Výpočetní metoda a grafické znázornění pracuje ve velké míře s takzvanou Lorenzovou křivkou. Lorenzova křivka, která se používá k jeho výpočtu, graficky znázorňuje kumulativní procenta celkových příjmů nebo spotřeby přijatých oproti kumulativnímu počtu příjemců. Měření plochy mezi Lorenzovou křivkou a linií absolutní rovnosti poskytuje hodnotu Giniho indexu. Tato hodnota nám dává představu o míře ekonomické nerovnosti v dané populaci. Data pro výpočet Giniho indexu jsou čerpána z primárních průzkumů domácností, které provádí vládní statistické úřady a zemské oddělení Světové banky. Pro vysoce příjmové ekonomiky se často využívá databáze Luxembourg Income Study. Tato data jsou klíčová pro pochopení sociálních a ekonomických nerovností v rámci dané země. Giniho index je těsně spojen s otázkou chudoby a rozdělení příjmů, což je klíčové téma pro Skupinu Světové banky, jež se angažuje v podpoře sdíleného blahobytu. To znamená zajištění růstu příjmů pro nejnižších 40 procent obyvatelstva v každé zemi. Pro dosažení těchto cílů jsou Giniho koeficienty nezbytným zdrojem informací. Je však důležité brát v úvahu omezení a výjimky spojené s Giniho indexem. Například to, že není ve všech případech zcela jednoznačný, jelikož dvě různé Lorenzovy křivky mohou vést ke stejné hodnotě Giniho indexu. Další omezení spočívá v tom, že index měří relativní, nikoli absolutní bohatství, což může vést ke zkreslení výsledků. Celkově lze říct, že Giniho index je klíčovým nástrojem pro analýzu ekonomické nerovnosti a rozdělení příjmů. Jeho význam spočívá ve schopnosti poskytnout kvantitativní pohled na sociální a ekonomické aspekty dané společnosti a je

nezbytným prvkem pro tvorbu politik a opatření zaměřených na zlepšení sociální spravedlnosti a rovnosti.

Tabulka 14 Vývoj Giniho indexu v letech 1964-2023 u vybraného vzorku států

	1964	1974	1984	1994	2004	2008	2010	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2023
Czechia					27,5	26,3	26,6	26,4	26,5	25,9	24,9	25,3	26,2	
Germany				29,2	30,2	30,9	30,3	30,7	31,5	31,4	31,9	31,7		
Japan						34,8	32,1		32,9					
Panama					54,8	52,7	51,6	51,3	51,5	50,8	49,9	49,8	50,9	48,9
Romania						36,4	35,5	35,9	36,9	35,9	36,0	34,8	33,9	
United States	38,1	35,5	37,3	40,0	40,3	40,8	40,0	40,9	40,7	41,2	41,2	41,5	39,8	
European Union								30,5	30,6	30,8	30,3	30,2	30,2	
Eurozone										30,7	30,4	30,2	30,6	

Zdroj: Světová banka (2024)

V tabulce číslo 13 výše je zachycen vývoj Giniho koeficientu v letech 1964 až 2023 u vybraného vzorku šesti zemí z celého světa. Tato data vycházejí z výzkumu a statistik Světové banky a bohužel ne všechny státy tyto měření pravidelně reportují.

Vývoj Giniho indexu v České republice od roku 2015 do roku 2021 vykazuje relativně nízké hodnoty s mírným kolísáním. Od 25,9 % v roce 2015 do 25,3 % v roce 2019 a následně mírný nárůst na 26,2 % v roce 2021. To naznačuje, že Česká republika si udržuje poměrně stabilní a nízkou míru nerovnosti příjmů ve srovnání s jinými zkoumanými regiony. Zemí, která je geograficky České republice nejbližší a ke které je ČR hospodářsky velmi silně navázána je Německo. V Německu byla v roce 2015 hodnota Giniho indexu 31,4 % a mírně se zvýšila na 31,7 % v roce 2019. Tento mírný nárůst může odrážet určité zvyšování příjmových nerovností, ale vývoj po roce 2019 není uveden. Pro kontext je důležité porovnat hodnoty s Evropskou unií i Eurozónou. Jak Evropská unie, tak Eurozóna vykazují podobný vývoj s mírným poklesem Giniho indexu od roku 2015 do roku 2019, poté je následovaný stabilizací. V roce 2015 byl index v EU 30,8 %, snížil se na 30,2 % v roce 2019 a zůstal stejný v roce 2021. V Eurozóně byly hodnoty velmi podobné s počátečním indexem 30,7 % v roce 2015, poklesem na 30,2 % v roce 2019 a nárůstem na 30,6 % v roce 2021. Pro porovnání hodnoty v USA byly v roce 2015 výrazně vyšší. Giniho index měl v roce 2015 hodnotu 41,2 %, poté v roce 2019 mírně stoupl na 41,5 % a pak klesl na 39,8 % v roce 2021. Tento pokles mezi lety 2019 a 2021 může odrážet určité ekonomické změny, jako jsou vládní zásahy nebo změny v tržních podmínkách, které mohly ovlivnit distribuci příjmů.

Níže hodnoty v České republice oproti vyšším hodnotám v některých cizích zemích mohou naznačovat efektivnější redistribuci příjmů a silnější sociální stát. Giniho index je jedním z mnoha nástrojů pro hodnocení ekonomického zdraví a spravedlnosti v zemi, a je důležité ho interpretovat v kontextu dalších sociálních a ekonomických indikátorů.

3.10 Platy ve státní správě

Pro porovnání vývoje mezd v soukromém sektoru s platy ve státní správě byl ještě pro účely této práce zpracován medián hrubé mzdy na pracovní pozici pracovník veřejné správy vydávající různá povolení. Analýza byla provedena opět na časovém vzorku let 2013-2023.

V tabulce číslo 10 níže je zachycen růst mediánu hrubého měsíčního platu pracovní pozice pracovníků veřejné správy vydávající různá povolení, která byla vybrána jako zástupce státní správy. Tato data by měla zhruba nastínit, zda rostly platy ve státní správě více

než v soukromém sektoru. Byť pro zodpovědné konstatování by samozřejmě byl potřeba mnohem širší a detailnější výzkum. Těmto pracovníkům celkem rostl medián hrubého platu o 65,5 %, což odpovídá růstu mediánu hrubé mzdy v předchozích analýzách. Řídicím pracovníkům v energetice i stavebnictví, dokonce i montážním dělníkům energetických zařízení rostl medián hrubé mzdy podstatně více než pracovníkům ve veřejné správě vydávající povolení. Medián jejich hrubého platu tedy rostl pouze více než zedníkům, kamnářům a dlaždičům. Při celkové bazické inflaci za dané období, která dle ČSÚ byla 47,1 % lze konstatovat, že růst platů těchto zaměstnanců byl více než rostla inflace. I u této pracovní pozice lze pozorovat, že celkový vyšší nárůst oproti bazické inflaci je zapříčiněn zejména mnohem vyššími nárůsty v letech, kdy byl nárůst bazické inflace celkem nízký. Například v roce 2015 byl nulový nárůst inflace, ale přesto medián platu rostl o 5,1 %, což se opakovalo i roky následující. V roce 2018 byl nárůst inflace o 2,2 % a medián hrubého platu rostl o 10,6 %, rok následující v roce 2019 stoupla bazická inflace o 2,6 % a hrubý plat rostl o 7,3 %. Paradoxně v dalších letech dochází k brždění růstu mediánu hrubého platu a v letech 2021-2023 roste inflace významně více než hrubý plat. Zejména v letech 2022 a 2023, kdy byl nárůst inflace 11,2 % respektive 21,8 % v posledním měřeném roce zcela převyšoval nárůst platů i přes výjimečný růst platů v posledním roce o 10,8 %. K takovýmto vyšším nárůstům platů v dobách nízké inflace by mělo být přistupováno s velkou obezřetností, neboť velké nárůsty mezd a platů mají citelně proinflační potenciál.

Tabulka 15 Vývoj platů ve státní správě u pracovníků veřejné správy vydávající různá potvrzení

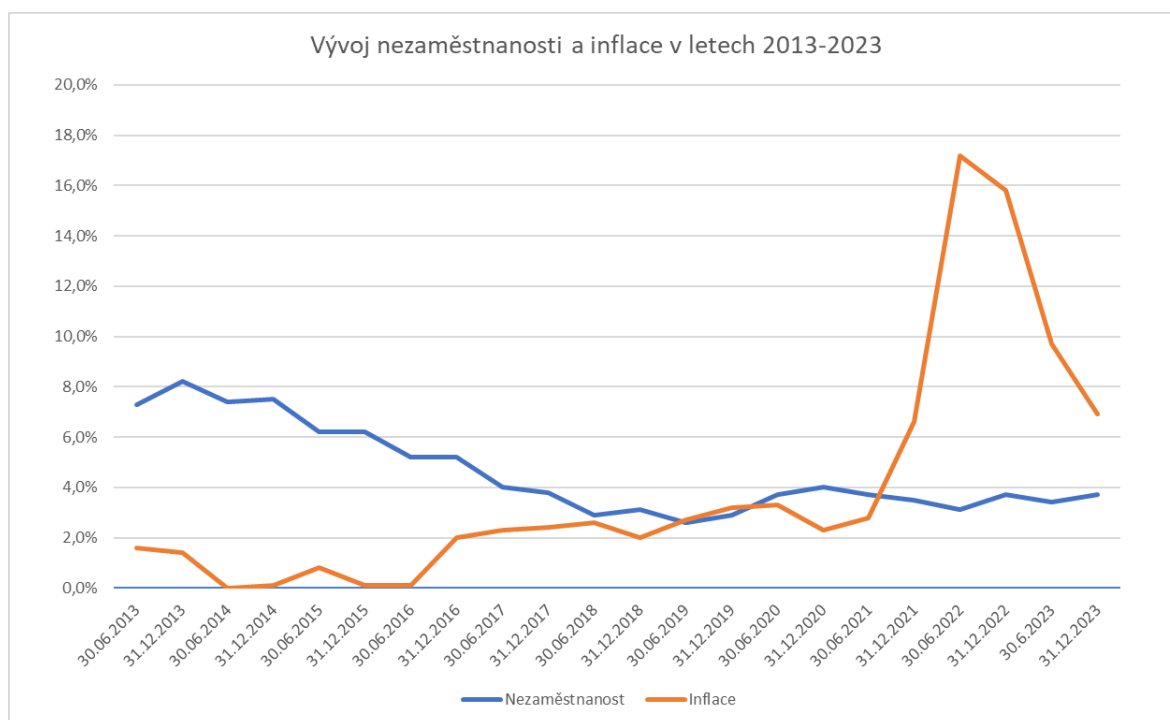
Pracovníci veřejné správy vydávající různá povolení	Medián hrubého měsíčního platu	Index	Bazická inflace
2013	24 777 Kč		1,9%
2014	24 859 Kč	1,003	0,2%
2015	26 114 Kč	1,051	0,0%
2016	26 921 Kč	1,031	0,6%
2017	28 427 Kč	1,056	2,2%
2018	31 428 Kč	1,106	2,2%
2019	33 711 Kč	1,073	2,6%
2020	35 637 Kč	1,057	3,9%
2021	36 097 Kč	1,013	2,4%
2022	37 017 Kč	1,025	11,2%
2023	41 008 Kč	1,108	21,8%
celkem	16 231 Kč	1,655	47,10%

Zdroj: ISPV (2024) – Vlastní zpracování

3.11 Vývoj nezaměstnanosti

Z teoretické části vyplývá nepřímý vztah mezi inflací a nezaměstnaností, který lze obecně shrnout do poučky, že v případě zvyšující se inflace klesá míra nezaměstnanosti a naopak, pokud inflace klesá stoupá nezaměstnanost. To lze podložit i grafem níže, kde je zachycen v letech 2013 až 2023 vývoj inflace a vývoj procentuální míry nezaměstnanosti. Data jsou vždy k červnu a prosinci daného roku. Je patrné, že s poklesem míry nezaměstnanosti od prosince roku 2013 dochází postupně k růstu míry inflace. Na grafu je zachycen „peak“ inflace, který vystřelil až pod hranici 18 %. Tento extrém nebyl v České republice podpořen prakticky žádnou reakcí na straně růstu nebo poklesu míry nezaměstnanosti, která se nadále držela kolem hranice 4 % již od prosince roku 2020 s mírnými občasnými výkyvy.

Graf 11 Vývoj inflace a nezaměstnanosti v letech 2013-2023

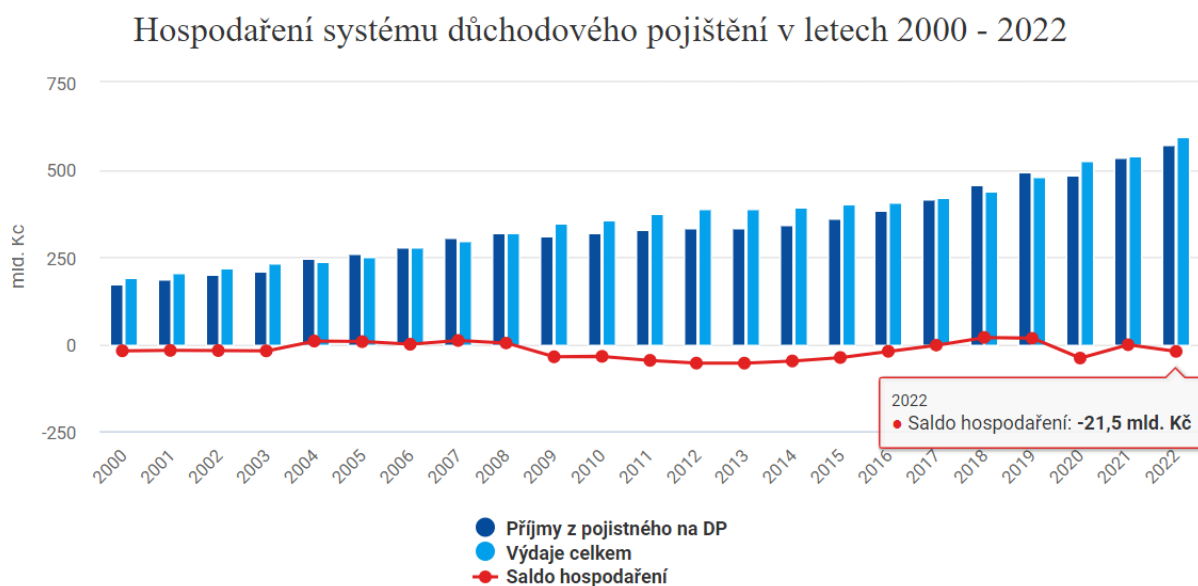


Zdroj: kurzy.cz (2024) – Vlastní zpracování

3.12 Kondice penzijního systému v ČR

Z webových stránek Ministerstva financí České republiky (2023) vyplývají poměrně zásadní informace o aktuálním stavu penzijního systému v ČR. K posledním uzavřeným výsledkům hospodaření bylo k datu 31.12.2022 v ČR celkem 2,844 mil. důchodců, průměrná výše starobního důchodu byla 18 061,- Kč a konečná bilance vykazovala saldo ve výši -74,02 mld. Kč. Na grafu číslo 5 viz níže je zachycena delší časová osa hospodaření důchodové pojištění, celkem 22 let. Většinu let systém vykazoval deficit. Výjimkou byly roky 2004 a 2005 respektive 2007 a 2008. Poté bilance ruku v ruce s hospodářskou krizí v roce 2008 upadla do schodků převyšující -55 mld. Kč. Výjimkou byly naposled roky 2018 a 2019, kdy systém hospodařil s plusovými hodnotami přes 15 mld. Kč. Poslední zachycený rok na obrázku byl rok 2022 se saldem -21,5 mld. Kč. Dle dat MFČR je ale již nyní jasné, že nejhorší hospodaření systém zaznamenal v roce 2023 s absolutně nejhorší bilancí -74,02 mld. Kč.

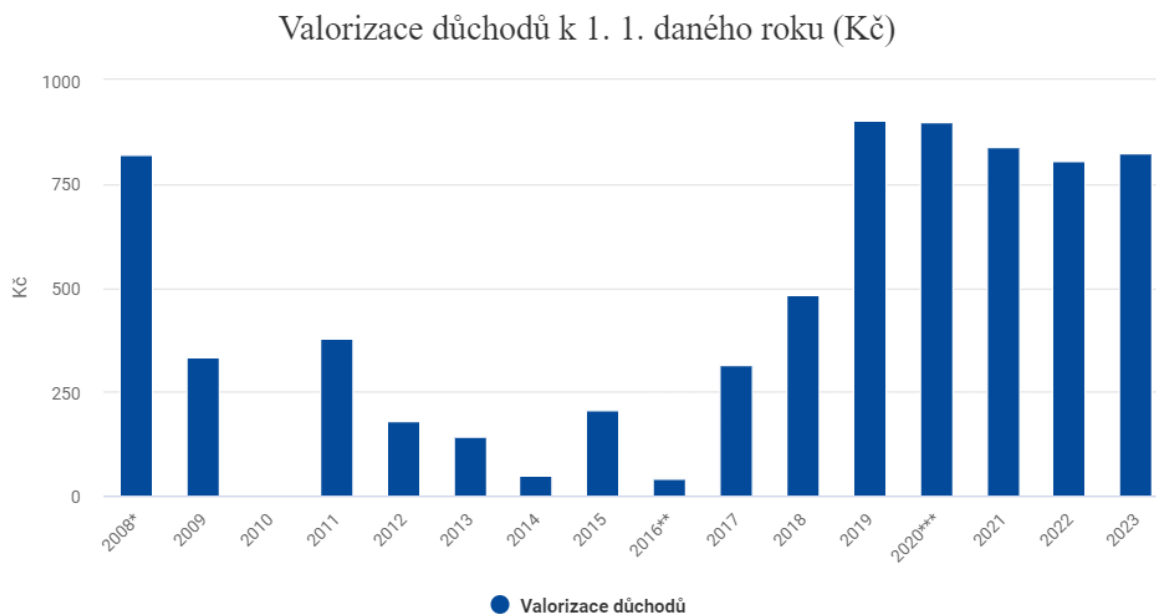
Graf 12 Hospodaření systému důchodového pojištění v letech 2000-2022



Zdroj: MFČR (2023)

Na grafu číslo 6 níže je možné vidět další důležitý aspekt spojený s důchodovým systémem obecně, je to valorizace a její výše. Výše valorizací nebyla každý rok stejná, jak vyplývá z grafu. To může být spojeno více faktory, jednak volatilitou inflace a tudíž navazující tzv. zákonou valorizací, kdy se stát snaží růst cenové hladiny kompenzovat občanům pobírající jakékoliv formy důchodů a jednak ochotou právě úřadujících vlád navyšovat důchody nad rámec zákonné valorizace. Zejména od roku 2019 se ale výše kompenzace drží permanentně nad 800,- Kč. V roce 2019 a 2020 dokonce nad 900,- Kč. V roce 2020 navíc proběhl jednorázový mimořádný příspěvek důchodci ve výši 5 000,- Kč. S danou demografickou situací a demografickým vývojem v ČR ve spojení s ochotou vlád kompenzovat důchody nad povinný rámec bude velmi problematické, aby důchodový systém nespadal do větších deficitů čím dál tím častěji.

Graf 13 Valorizace důchodů k 1.1. daného roku (Kč)



Zdroj: MFČR (2023)

3.13 Vývoj důchodů

Stejně jako zvyšující se cenová hladina ukrajuje z kupní síly mezd, stejný vliv má i na starobní a jiné důchody. V tabulce číslo 10 níže jsou zachována data vývoje průměrného důchodu v letech 2012-2022 v porovnání s nárůstem mediánu hrubé mzdy, navíc doplněna o data nárůst bazické inflace. Z uvedených dat vyplývá, že v časovém vzorku let 2012-2022 rostl průměrný starobní důchod v procentuálním vyjádření velmi podobně jako medián hrubé mzdy. Celkově za sledované období vzrostl průměr starobního důchodu o 67,7 %, což je prakticky podobný nárůst jako u mediánu hrubé mzdy, který za totožné období vzrostl o 68,0 %. Z indexů v tabulce je patrné, že v období let 2012-2018 rostl více medián hrubých mezd než průměrný starobní důchod. Přičemž nárůsty starobního důchodu do určité míry v podstatě pouze kopírovaly nárůsty bazické inflace. Oproti nárůstům bazické inflace rostl v tomto období medián hrubých mezd výrazně více. Zejména v prvních letech sledovaného období, byly nárůsty průměrného důchodu velmi nízké. Například v nárůst mezi lety 2013 a 2014 byl pouhých 105,- Kč. Zlom nastal v letech 2019-2022, kdy začala stoupat úroveň průměrného starobního důchodů více než medián hrubé mzdy. Nárůsty byly nepoměrně vyšší než nárůsty bazické inflace a vše završil nadprůměrně velký nárůst mezi lety 2022 a 2021, celkem o 17,1 %. Tento vysoký nárůst byl zapříčiněn mimo jiné zavedením tzv. výchovného, tedy příspěvek ke starobnímu důchodu za vychované děti. V roce 2012 byla situace taková, že hrubá mzda byla o 97,30 % vyšší než průměrný starobní důchod. Tento rozdíl se dále navyšoval a svého maxima dosáhl v roce 2018, kdy byl medián hrubé mzdy oproti starobnímu důchodu vyšší dokonce o 127,9 %. Poté však začal více růst i průměrný starobní důchod a tím se začal tento rozdíl snižovat a v roce 2022 byla hodnota rozdílu prakticky obdobná jako v roce 2012 a sice 97,73 %.

Tabulka 16 Vývoj průměrného starobního důchodu a mediánu hrubé mzdy včetně bazické inflace

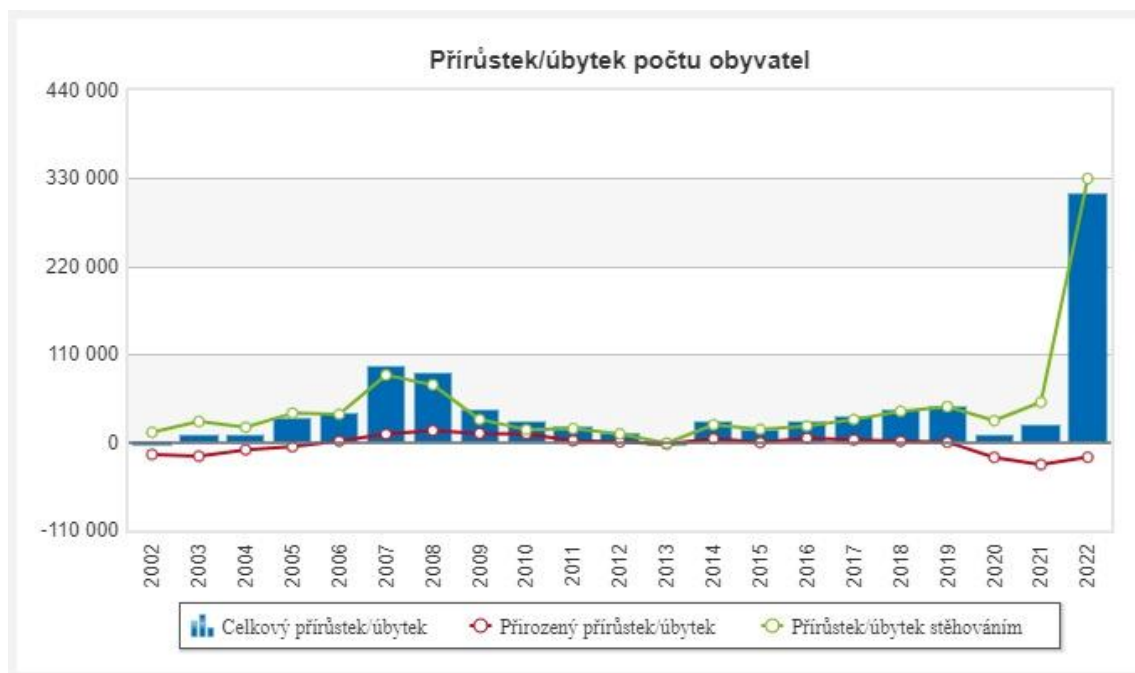
	Průměrný starobní důchod	Index	Medián hrubé měsíční mzdy	Index	Rozdíl mzda vůči důchodu	Nárůst bazické inflace v %
2012	10 793 Kč		21 295 Kč		97,30%	
2013	10 985 Kč	1,018	21 572 Kč	1,013	96,38%	1,90
2014	11 090 Kč	1,010	22 097 Kč	1,024	99,25%	0,20
2015	11 363 Kč	1,025	23 062 Kč	1,044	102,96%	0,00
2016	11 475 Kč	1,010	24 265 Kč	1,052	111,46%	0,60
2017	11 866 Kč	1,034	25 994 Kč	1,071	119,06%	2,20
2018	12 435 Kč	1,048	28 341 Kč	1,090	127,91%	2,20
2019	13 487 Kč	1,085	30 142 Kč	1,064	123,49%	2,60
2020	14 502 Kč	1,075	31 567 Kč	1,047	117,67%	3,90
2021	15 453 Kč	1,066	33 601 Kč	1,064	117,44%	2,40
2022	18 098 Kč	1,171	35 786 Kč	1,065	97,73%	11,20

Zdroj: ISPV, ČSÚ (2023) – Vlastní zpracování

3.14 Demografický vývoj

Dle posledních aktuálních dat ČSÚ byl počet obyvatel k 30.9.2023 v České republice 10 882 235. Na grafu číslo 3 níže vidíme rozpor mezi přirozeným přírůstkem, v tomto případě úbytkem a přírůstkem vlivem stěhování. Ačkoliv v roce 2022 přirozený úbytek činil -18 920 obyvatel, celkový přírůstek byl 310 822 obyvatel. Díky migraci do ČR, zejména kvůli válce na Ukrajině, byl v roce 2022 přírůstek vlivem stěhování 329 742 obyvatel.

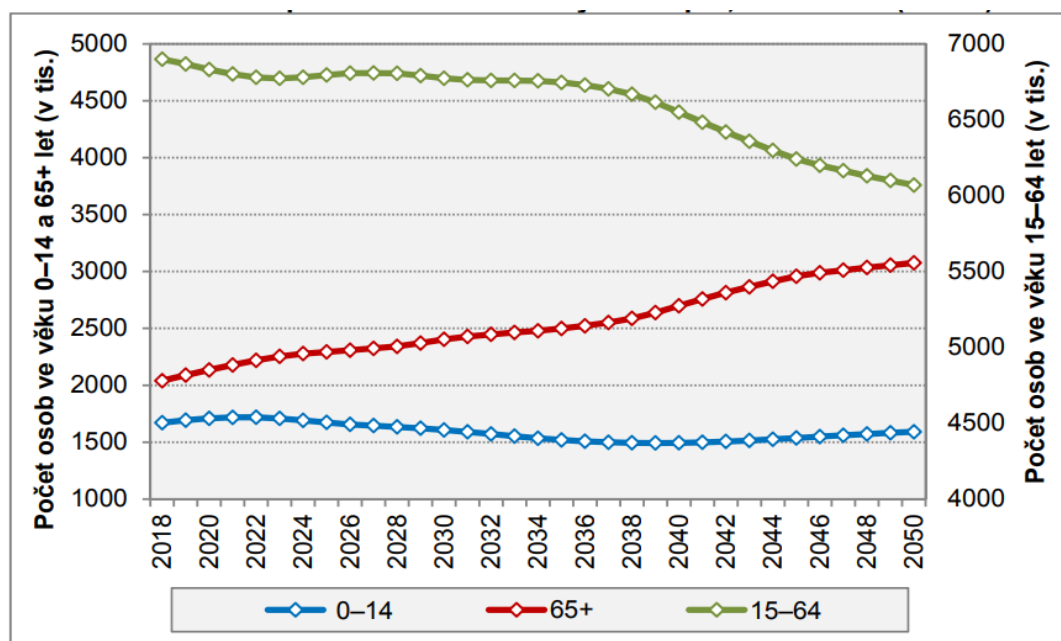
Graf 14 14 Přírůstek/úbytek počtu obyvatel



Zdroj: ČSÚ (2023)

Jak dokazuje graf číslo 14, je dle predikce ČSÚ jasné, že bude masivně narůstat věková kategorie nad 65 let. Oproti tomu bude dramaticky slábnout věková kategorie 15–64 let. Jinými slovy lze tato data interpretovat tak, že bude sílit skupina obyvatel pobírající ať už jakýkoliv druh důchodu, naopak skupina výdělečně činných obyvatel bude slábnout. Dle dat z webových stránek MPSV bylo totiž v roce 2000 statisticky na jedno důchodce pět obyvatel v produktivním věku 15–64 let. V roce 2020 jich už bylo pouze tři a půl. V roce 2050 je predikce, že budou pouze dva. Toto přeskupení v demografické skladbě obyvatel samozřejmě přinese celou řadu výzev. Jednoznačně to bude mnohem větší zátěž na penzijní systém.

Graf 15 Počet osob podle hlavních věkových skupin, 2018–2050 (k 1.1.)



Zdroj: ČSÚ (2019)

Nastíněný demografický vývoj v České republice může významně ovlivnit inflaci několika způsoby. Jedním z hlavních faktorů je pokles pracovní síly, který může nastat s populací stárnoucí a s rostoucím podílem starobních důchodců. Tento pokles může vést k nedostatku pracovních sil v určitých odvětvích ekonomiky, což dále může způsobit zvýšení mezd a nákladů na pracovní sílu, přispívající k inflačnímu tlaku. Demografický vývoj může mít také dopad na spotřební vzorce a investiční chování obyvatelstva. Se zvyšujícím se podílem starší populace se budou měnit preference spotřeby, a to může ovlivnit tržby různých odvětví a ceny zboží a služeb, což se také může v inflaci promítnout. Dalším faktorem je nárůst poptávky po sociálních dávkách a péči s rostoucím počtem důchodců, což může vést ke zvýšení veřejných výdajů. Tyto výdaje mohou být financovány zvýšením daní nebo jiným financováním státního dluhu například skrze emisi dluhopisů apod., což může také dále přispět k inflaci. Nakonec změny v důchodovém systému, jako jsou změny v důchodovém věku, výši důchodů nebo způsobu financování, mohou mít také vliv na inflační tlak. Celkově tedy demografický vývoj má komplexní dopady na ekonomiku a inflaci prostřednictvím změn v pracovní síle, spotřebě, veřejných výdajích a důchodovém systému.

4 Závěr

Stěžejní ambicí této práce bylo zkoumání vlivu inflace na vývoj mezd, platů a důchodů v ČR. Za tímto účelem byly v teoreticko-metodologické části práce sesbírány důležité teoretické poznatky, které byly použity a dále rozvedeny v analytické části při výzkumu a analýze konkrétních témat souvisejících s vývojem inflace a klíčových ekonomických ukazatelů. Cílem bylo porovnat vývoj hrubých mezd u vybraných pracovních pozic v rámci energetiky a stavebnictví a jak se na vývoji těchto hrubých mezd podílela, ve sledovaném období rostoucí, cenová hladina.

Z analýzy dat v analytické části bylo zjištěno, že vyšší inflační míra, která byla zaznamenána zejména v letech 2021 až 2023, již postupně klesá a v některých zemích se vrátila k cílené inflaci centrálních bank, tedy úrovně 2 %. Zkoumáním struktury cenových výkyvů je možno vyčíst, že klíčovým prvkem byly ceny energií, respektive energetická krize na přelomu let 2020 a 2021. S tím souvisí další zjištěný fakt, že vyšší inflací bylo v rámci Evropy zasaženo země na východ a zejména blíže Ruské federaci, neboť zde existuje mnohem užší vazba skrze energetickou soustavu a větší závislost na energetických surovinách importovaných z Ruska.

Při bližším zkoumání reakcí centrálních bank na vyšší inflaci v letech 2021 až 2023 vyplývá návaznost na kondici jednotlivých ekonomik, kde dle dat růstu HDP vyplývá, že v zejména posledních letech dochází k výraznému zpomalení růstu a v některých případech v rámci záporných hodnot dokonce k recesi. To je způsobeno více faktory posledních let jako například pandemií COVID-19, obrovskými stimuly ekonomik ze strany států, tím pádem následně zvyšující se inflací, energetickou krizí, růstem cen apod. Analýzou dat ČSÚ vyplývá, že se hodnota inflace vrátila k cíli ČNB, tedy hranici 2 %. Studium vývoje repo sazeb se potvrdila provázanost s vývojem cenové hladiny, kdy je možné zvyšujícími sazbami docílit snížení inflace a naopak. Při porovnání dat vývoje repo sazeb a inflace vylývá, že tento nástroj může mít časovou prodlevu i dvanáct až osmnáct měsíců nebo dokonce více.

Analýza vývoje agregátu měnové zásoby M1 dle dat ČSÚ odhalila jeho bezprecedentní nárůst v letech 2002 až 2023. Z těchto dat vyplývá fakt, že měnový agregát M1 za toto uvedené časové období narostl o 492,2 %. Jinými slovy došlo k zněkolikanásobení peněžní zásoby v oběhu. V návaznosti na tato zjištění, doplněné o teoretické poznatky nabyté v teoreticko-metodologické části lze vyslovit tezi, že z dlouhodobého hlediska se takto obrovské nárůsty projevují jako proinflační stimul.

Velká část analytické části byla zaměřena na zkoumání vývoje hrubé mzdy u vybraných profesí řídicích pracovníků v energetice, řídicích pracovníků ve stavebnictví, montážních dělníků energetických zařízení a zedníků, kamnářů a dlaždičů. Cílem tohoto výzkumu bylo porovnat vývoj a porovnání hrubých mezd v oblasti energetiky a stavebnictví. Vývoj hrubých mezd byl zkoumán s důrazem na porovnání s růstem inflace a jak nebo zda vůbec se růst inflace projevil na vývoji mezd. Tato analýza byla aplikována na časovém vzorku let 2013 až 2023. Vývoj mezd byl zkoumán samostatně v rámci jejich 1. decilu, 1. kvartilu, mediánu (2. kvartilu), 3. kvartilu a 9. decilu. Data byla čerpána z webových stránek ISPV. Po provedeném výzkumu vyplynulo, že u všech vybraných profesí rostly hrubé mzdy nad rámec růstu bazické inflace s jednou jedinou výjimkou, kterou byla oblast 1. kvartilu u pozice zedníků, kamnářů a dlaždičů. Těmto pracovníkům v rámci 1. kvartilu nedosáhl nárůst hrubé mzdy na růst bazické inflace za stejné období. Ostatní nárůsty hrubých mezd byly vždy vyšší než hodnota růstu bazické inflace a rozpětí růstu bylo velmi široké od v podstatě velmi nízkých blízcích se hodnotám inflace až po nárůsty násobné. Obecně lze konstatovat, že více oproti inflaci rostla hrubá mzda řídicím pracovníkům jak v energetickém, tak i stavebním sektoru. Velmi důležité zjištění, který výzkum přinesl je, že zásadní díl růstu hrubých mezd proběhl zejména v letech

2013 až 2018 při paradoxně nízkých hodnotách inflace. Na druhou stranu bylo ale zvyšování mezd tlačeno vysokými tempy růstu HDP české ekonomiky. Při aplikaci teoretické poučky, že růst mezd a plátů je v podstatě inflačním stimulem lze konstatovat, že inflační potenciál vývoje mezd byl jednoznačně veden před vypuknutím pandemie COVID-19.

Další srovnání bylo provedeno u mediánu hrubé mzdy pracovní pozice montážního dělníka energetických zařízení v rámci porovnání mezi kraji. Zkoumání vývoje hrubé mzdy této pracovní pozice bylo provedeno v rámci období let 2018 až 2022 mezi Prahou a Ústeckým krajem. Hodnoty byly opět porovnávány s vývojem bazické inflace za stejné období. Byť z výzkumu vyplynulo, že v obou krajích rostla hrubá mzda rychleji než inflace, lze také konstatovat předpokládané zjištění, že bezmála násobně rostl medián hrubé mzdy v Praze oproti Ústeckému kraji. V Ústeckém kraji rostla hrubá mzda těchto pracovníků v hodnotě jen mírně převyšující hodnotu nárůstu bazické inflace.

Porovnání růstu 1. a 9. decilu hrubých mezd všech sledovaných profesí za období let 2013 až 2023 přineslo zjištění, že rozdíl těchto hrubých mezd, kdy je logicky hodnota 9. decilu vyšší oproti 1. decilu, se u pracovních pozic v energetice v průběhu let snižuje, zatímco u pracovních pozic ve stavebnictví se rozdíl ve prospěch 9. decilu lety ještě více navyšuje. Lze tedy částečně konstatovat, že vývoj mezd v energetice u těchto pracovních pozic směřuje spíše ke zvyšování příjmové rovnosti, zatímco u sledovaných pracovních kategorií ve stavebnictví v tomto sledovaném období se příjmová nerovnost ještě více prohlubovala. Obecně lze v tomto případě konstatovat, že pokud se rozdíl 9. decilu a 1. decilu hrubých mezd snižuje, je daleko větší předpoklad, že se podaří u hrubých mezd pracovních pozic 1. decilu více kompenzovat případný propad kupní síly z hlediska inflace. Naopak pokud se rozdíl mezi decily prohlubuje, bude pravděpodobně pracovní skupina 1. decilu inflací o to více zasažena.

Porovnáním hodnot vývoje nominálních mezd a reálných lze dojít k závěru, že byť průměrná nominální mzda rostla reálná mzda, přesto v období dubna roku 2021 až února 2023 výrazně klesla. Tento pokles byl zapříčiněn z velké míry právě růstem cenové hladiny v tomto období.

Z dat ČSÚ vyplývá, že u vybrané profese ve státní správě rostl medián hrubého platu v podstatě velmi obdobně jako u mezd vybraných profesí v soukromém sektoru a nárůst platů byl i v tomto případě dostatečný, aby převýšil nárůst bazické inflace.

Analýzou dat, jak se vyvíjela inflace a nezaměstnanost v letech 2013 až 2023, se potvrdila teoretická část práce ohledně Phillipsovy křivky a vzájemné korelace mezi inflací a nezaměstnaností. Tedy, že v případě růstu inflace klesá nezaměstnanost a opačně.

Tak jak se dle Českého statistického úřadu, Ministerstva financí a webových stránek ISPV vyvíjely důchody, v jakém stavu je penzijní systém v ČR a jaký je demografický výhled ČR, lze konstatovat, že zátěž na penzijní systém v ČR jako takový bude obecně sít tím, jaká je daná demografická křivka populace. Při porovnání dat valorizací, nárůstu penzí a salda systému je možné konstatovat, že vysoké valorizace vlivem jednak vysoké inflace a jednak provedené nad legislativou stanovenou úroveň měly za následek obrovský nárůst salda hospodaření penzijního systému v ČR. Dále lze vyzorovat, že průměrný starobní důchod oproti nárůstu inflace rostl dostatečně nad její hladinu, a i poměr mediánu hrubé mzdy oproti starobním důchodům zůstal v letech 2012 a 2022 zachován.

Souhrnem z výše uvedených závěrů vyplývá, že je potřeba velmi citlivě a obezřetně reagovat ze strany vlády potažmo centrálních bank na vývoj inflace a snahu na její korekci. Přílišná snaha o zbrždění tempa růstu hospodářství ve snaze snížit rychle stoupající cenovou hladinu může vést k nástupu recese, a naopak vlažný přístup k řešení problému může vést k ještě většímu roztočení inflační spirály a jejímu delšímu setrvání v ekonomice. Dále je potřeba velmi opatrně a uvážlivě navyšovat mzdy, platy či důchody, neboť pokud jsou tyto nárůsty nepoměrně vyšší

oproti růstu cenové hladiny, jeví se jako zásadním stimulem pro další navyšování inflace jako takové.

Literatura

Primární zdroje

HOŘEJŠÍ, Bronislava, Jana SOUKUPOVÁ, Libuše MACÁKOVÁ a Jindřich SOUKUP. *Mikroekonomie*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press, 2018. ISBN 978-80-7261-538-4.

JUREČKA, Václav a Martin MACHÁČEK. *Makroekonomie*. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2023. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-6943-6.

KAŠE, Miloslav. *Vybrané aspekty důchodové reformy v České republice*. Praha: Grada Publishing, 2021. Právo pro praxi. ISBN 978-80-271-3042-9.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-841-3.

MANDEL, Martin a Vladimír TOMŠÍK. *Monetární ekonomie v období konvergence a krize: teorie a praxe*. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Management Press, 2018. Expert (Grada). ISBN 978-80-7261-545-2.

ROJÍČEK, Marek, Vojtěch SPĚVÁČEK, Jan VEJMĚLEK, Eva ZAMRAZILOVÁ a Václav ŽDÁREK. *Makroekonomická analýza: teorie a praxe*. 5., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2016. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5858-9.

SEKERKA, Bohuslav, Josef BRČÁK a Antonín KUČERA. *Ekonomie trochu jinak*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-534-0.

SOUKUP, Jindřich, Vít POŠTA, Pavel NESET a Tomáš PAVELKA. *Makroekonomie: teorie a praxe*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press, 2018. Expert (Grada). ISBN 978-80-7261-537-7.

STROUKAL, Dominik. *Ekonomické bubliny: kdo je nafukuje, proč praskají a jak v další krizi neztratit vše*. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2019. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-2194-6.

VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika: teorie a praxe*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Expert (Grada). ISBN 978-80-7552-190-3.

VLČEK, Josef. *Makroekonomie a ekonomická analýza: teorie a praxe*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7552-794-3.

VOSTATEK, Jaroslav. *Penzijní teorie a politika: teorie a praxe*. 5., aktualizované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-571-8.

Internetové zdroje

ČNB: *Nástroje měnové politiky [online]*. ČNB, 2024 [cit.2024-04-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/mp-nastroje/>>.

ČSÚ: *Graf - Průměrná výše starobního důchodu v České republice [online]*. ČSÚ, 2023 [cit. 2024-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/graf-prumerna-vyse-starobniho-duchodu-v-ceske-republice>>.

ČSÚ: *Proměny věkového složení obyvatelstva ČR [online]*. ČSÚ, 2019 [cit. 2024-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/documents/10180/92011146/13015819a4.pdf/11e3bc8b-69b5-4ee6-8f41-db854825b055?version=1.2>>.

ECB: *Key ECB interest rates [online]*. EUROSTAT, 2023 [cit. 2024-04-20]. Dostupné z WWW: <https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/key_ecb_interest_rates/html/index.en.html>.

EUROSTAT: *Annual inflation down to 4.3% in the euro area [online]*. EUROSTAT, 2023 [cit. 2024-02-09]. Dostupné z WWW: <<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/17689333/2-18102023-AP-EN.pdf/028b6ff3-2775-c4fb-4649-bbc8a0a46579>>.

EUROSTAT: *Inflation in the euro area [online]*. EUROSTAT, 2024 [cit. 2024-04-18]. Dostupné z WWW: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Inflation_in_the_euro_area>.

EUROSTAT: *Real GDP growth rates [online]*. ECB, 2024 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z WWW: <<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>>.

HLAVÁČEK, M.: *Informační studie: Výdaje státu na příspěvek na penzijní spoření [online]*. NRRV, 2022 [cit. 2024-03-07]. Dostupné z WWW: <<https://www.rozpocetovarada.cz/publikace/informacni-studie-vydaje-statu-na-prispevek-na-penzijni-sporeni/>>.

HOLUB, T.: *Deflační politika Aloise Rašína [online]*. ČNB, 2017 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z WWW: <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/verejnost/.galleries/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/holub_20171024_rasin.pdf>.

HOLUB, T.: *Prognóza ekonomického vývoje pro rok 2024 a měnová politika ČNB [online]*. ČNB, 2023 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z WWW: <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/verejnost/.galleries/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/holub_20231114_frsa.pdf>.

ISPV: *Výsledky šetření - Archiv [online]*. ISPV, 2024 [cit. 2024-04-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.ispv.cz/cz/Vysledky-setreni/Archiv.aspx>>.

KURZYCZ: *Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2024 [online]*. KURZYCZ, 2024 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z WWW: <<https://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/?G=4&A=2&page=7>>.

MPSV: *Důchodové pojištění [online]*. MPSV, 2020 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.mpsv.cz/duchodove-pojisteni>>.

MPSV: *Obecná ustanovení o mzdě, platu a odměně z dohod [online]*. MPSV, 2024 [cit. 2024-03-15]. Dostupné z WWW: <<https://ppropo.mpsv.cz/XVIIIObecnaustanoveniomzdeplata>>.

PPF: *Centrální banky pod tlakem [online]*. PPF, 2022 [cit. 2024-04-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.ppf.eu/insights/analyticky-mesicnik/listopad-2022-centralni-banky-pod-tlakem/centralni-banky-pod-tlakem>>.

ŠOLC, J. TOMANOVÁ, N. RUSCHKA, A.: *The impact of elevated energy prices on households and businesses [online]*. ČNB, 2023 [cit. 2024-03-10]. Dostupné z WWW: <<https://www.cnb.cz/en/monetary-policy/monetary-policy-reports/boxes-and-articles/The-impact-of-elevated-energy-prices-on-households-and-businesses/>>.

THE WORLD BANK: *Gini index [online]*. THE WORLD BANK, 2023 [cit. 2024-04-19]. Dostupné z WWW: <<https://databank.worldbank.org/source/gender-statistics/Series/SI.POV.GINI>>.



Vliv inflace na mzdy, platy a důchody v ČR

Jiří Jeřábek, DiS., KEMBC05

Řešená problematika

úvod

Cílem a stěžejní částí práce bylo zmapování, jaký vliv má vývoj cenové hladiny na reálnou hodnotu mezd, platů a důchodů v ČR.

problém

Vysoká cenová hladina může zásadně ovlivnit reálnou hodnotu důchodů ekonomických subjektů a značně oslabit kupní sílu obyvatelstva a firem.

přístup

Po důkladné literární rešerši zejména v teoreticko-metodologické části práce, sběru a utřídění dat bylo přistoupeno k jejich analýze v části praktické, kde již bylo pracováno s konkrétními daty např. z webu ISPV, Eurostatu, ČSÚ, ČNB, apod.

Postup řešení

zdroj

Literární zdroje, odborné publikace, webové stránky institucí jako ČNB, MFČR, MPSV, ECB, Eurostat, datové sady z webu ISPV, apod.

získávání

Data a poznatky nabyté pomocí rešerší zdrojů byly utříděny a pomocí syntézy sestaveny v logické celky, které byly dále analyzovány.

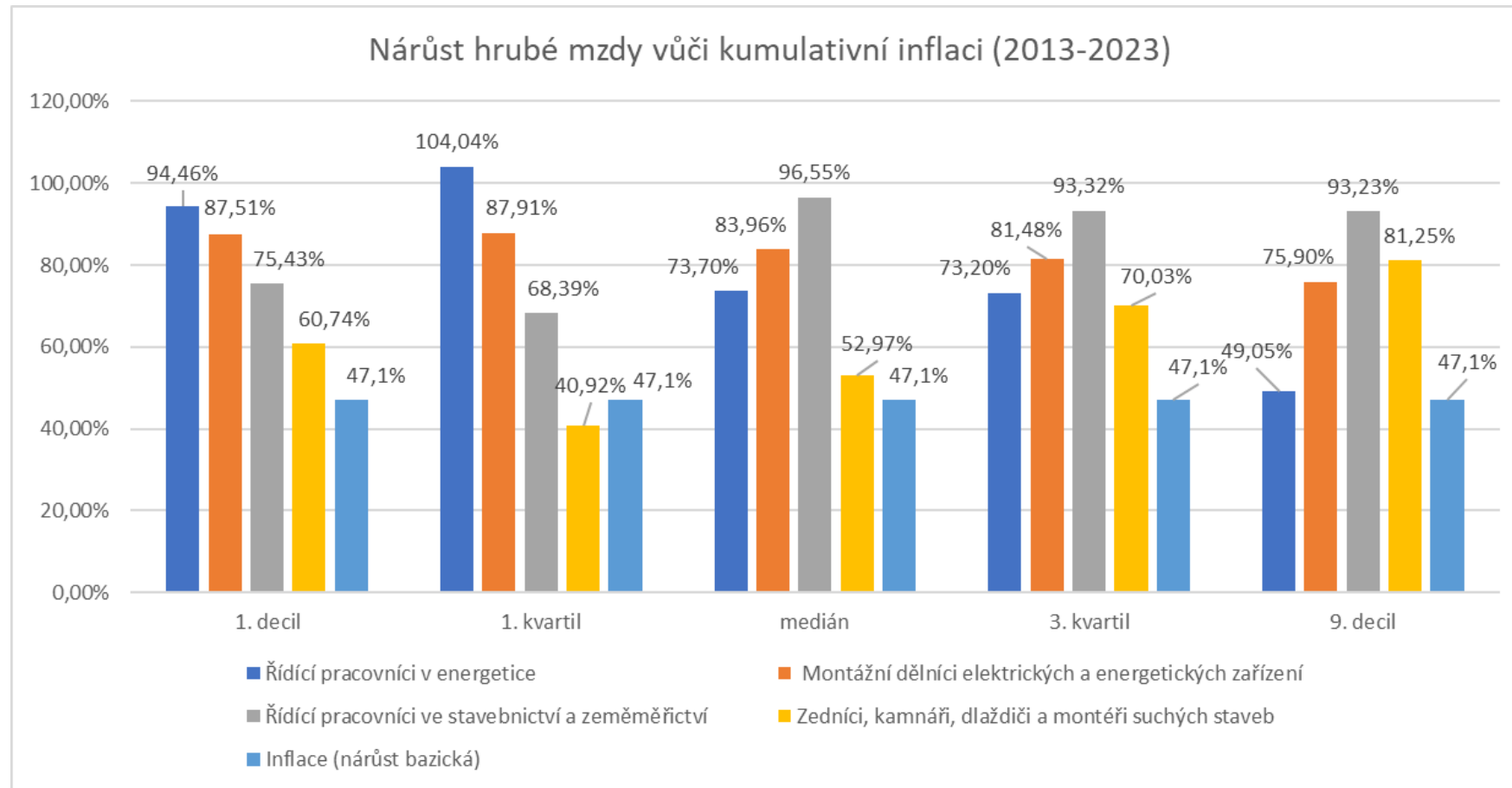
zpracování

Na data a poznatky v této práci byla aplikována syntéza a analýza dat. Závěry byly vyvozeny zejména pomocí deduktivních postupů s pomocí logického uvažování.

Výsledky práce

- Při porovnání vybraných profesí v oboru energetiky a stavebnictví za časové období 2013-2023 vyplynulo:
 - Vyjma jednoho případu rostly mzdy nadprůměrně oproti nárůstu bazické inflace.
 - Nárůsty mezd byly zásadně vyšší v letech 2013-2018, což mohlo působit jako další proinflační impuls.
 - Více než inflace rostly platy i u vybrané pozice ve státní správě.
 - Centrální banky a vlády pravděpodobně zasáhly s velkou razancí a některé ukazatele HDP naznačující možnou recesi.

Výsledky práce – grafické znázornění



Zdroj: ISPV (Vlastní zpracování, 2024)

Závěr

Práce přinesla porovnání a analýzu vývoje mezd vybraných profesí v oblasti energetiky a stavebnictví.

Popsala možné dopady boje s inflací na celkové hospodářství a ekonomiky členů EU.



Analyzovala vývoj inflace v zemích Evropské unie.

Definovala jednotlivé segmenty a klíčové prvky, kterými byla inflace vedena.

**DĚKUJI ZA
POZORNOST**